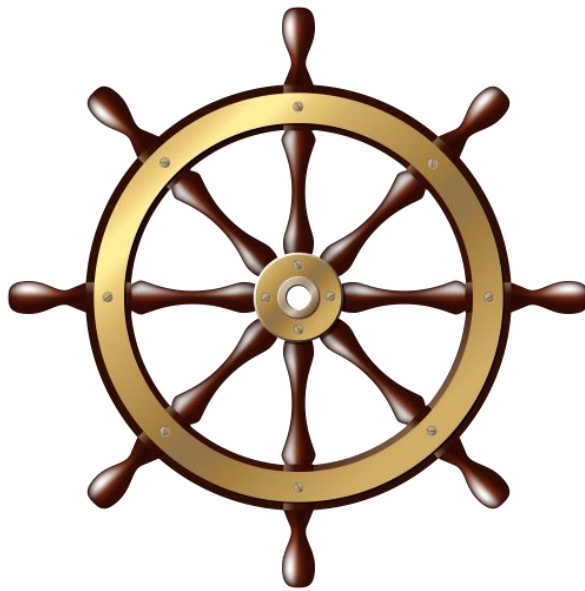

צופי הים

ישראל

אוגדן נהלים

צופי הים ישראל

תנועת הצופים העבריים (ע"ר)

מהדורה: ינואר 2023

תוכן העניינים

4.....	הגדרות, מונחים, קיצורים וראשי תיבות
6.....	הקדמה
7.....	פרק 1. נהלים כלליים
7.....	(1) נוהלי העבודה בין שבת צופי הים ובין ההנהגה המקומית וצופי הים ישראל
12.....	(2) מרכז שבת צופי הים
13.....	(3) נוהל קליטת מרכז שבת או מרכז הדרכה בשבת צופי הים
15.....	(4) תהליך אישור דגם כלי שיט חדש
15.....	(5) שינויים הנדסיים בכל השיט
15.....	(6) ציוד רפואי בשבת
16.....	(7) תיק בטיחות שבטי
16.....	(8) הכנת השבת לסערה
17.....	(9) שימוש בעגלת נגרר
18.....	(10) ועדת בטיחות
19.....	(11) עבודת מרכזים בסופי שבוע
20.....	פרק 2. הפעילות הימית
20.....	(1) בעלי תפקידים בים
23.....	(2) דגמי כלי שיט מורשים לשימוש בצופי הים
24.....	(3) תקן צוות מינימום ומקסימום בכלי השיט
25.....	(4) תחום בית
25.....	(5) הגבלות מזג האוויר לפעילות ימית
26.....	(6) ציוד חובה ליציאה לים
28.....	(7) אישור יציאה לים
28.....	(8) כלי שיט מלווה
30.....	(9) כניסה למעגן ויציאה ממנו
30.....	(10) יציאה לים בגלי חוף ובהחפה
33.....	(11) פעילות בתוך מעגן
34.....	(12) נוהלי שגרת הפלגה בים
34.....	(13) קשר וסימנים מוסכמים בים
35.....	(14) הפלגת לילה
36.....	(15) אימון פיקוד עצמי
36.....	(16) שמירה על איכות הסביבה
37.....	(17) גרירה והיגרות
38.....	(18) שחייה
39.....	(19) נוהל אימון ציפה
39.....	(20) צלילה
40.....	(21) נוהל אימון בהפעלת ציוד פירוטכני
41.....	(22) הרמת/הורדת תורן
42.....	(23) הורדה/העלאה של כלי שיט בממָּשָׁה
42.....	(24) שמירה על כשירות כלי השיט
42.....	(25) פעילות ימית לקבוצות חיצוניות
43.....	(26) נוהל רכז ים תורן
43.....	(27) הסמכת אחראי בטיחות

- 44 (28) ריענון שנתי לאחראי הבטיחות
- 45 (29) פעילות בכלי שיט קטנים
- 46 (30) הוראות ותקן אבזור מערך התורן
- 47 (31) נוהל עבודה עם ספינה
- 48 (32) נוהל עבודה עם סירות מנוע
- 49..... פרק 3. מקרים ותגובות בים ואירועי בטיחות**
- 49 (1) אירוע בטיחות ימי
- 49 (2) דיווח ותחקור של אירוע בטיחות ימי
- 50 (3) התהפכות בזמן הפלגה עם מפרשים
- 51 (4) קריעת ואנטה
- 52 (5) נפילת תורן / שבירת תורן
- 52 (6) התנגשות
- 52 (7) נפילת אדם למים
- 53 (8) חדירת מים לכלי שיט
- 53 (9) נטישת כלי שיט
- 54 (10) טיפול בפגיעה של חניך בים ופינוי
- 56 (11) מקרים ותגובות ביציאה או בהחפה בגלי חוף
- 57 (12) הנחיות מיוחדות לפינוי חניך בהפלגה מחוץ לתחום הבית
- 58..... פרק 4. פעילות ימית חריגה (פעילות מחוץ לתחום הבית)**
- 58 (1) פעילות ימית חריגה: הגדרות ויסודות
- 59 (2) נוהל מקוצר להפלגה בתחום בית מורחב
- 59 (3) ציוד חובה בהפלגה מחוץ לתחום הבית המורחב
- 61 (4) דיווחי חובה במהלך פעילות מחוץ לתחום בית
- 61 (5) שטחי אש ושטחים סגורים
- 62 (6) נוהל חובש בהפלגה מחוץ לתחום הבית
- 62 (7) נוהל פעילות ימית על יאכטה
- 64..... פרק 5. בטיחות בעבודות תחזוקה**
- 64 (1) הגדרות
- 65 (2) הדרכות בטיחות
- 65 (3) הוראות כלליות
- 66 (4) שימוש בכלי העבודה המכאניים
- 74 (5) שימוש בחומרים
- 76..... פרק 6. נספחים**
- 76 (1) נספח שבט ימי לתיק בטיחות שבטי
- 81 (2) טופס תחקיר לפעילות ימית חריגה
- 88 (3) טופס רשימת מפליגים
- 89 (4) טופס תחקיר אירוע בטיחות
- 90 (5) דף טלפונים חשובים לפעילות ים חריגה
- 91 (6) רשימת מטלות (צ'ק ליסט) לבדיקת כלי שיט
- 93 (7) טופס אישור תוכניות לפני עבודות תחזוקה
- 96 (8) נספח לנוהל ספינה
- 97 (9) נספח לנוהל סירת מנוע

רשימת הטבלאות

- טבלה 1. חלוקת תחומי האחריות בין ההנהגה המקומית לבין צופי הים ישראל.....7
- טבלה 2. שלבי קבלת מרכז חדש לעבודה.....14
- טבלה 3. שלבי כניסת המרכז החדש לתפקיד.....14
- טבלה 4. דגמי כלי השיט המאושרים לשימוש בצופי הים.....23
- טבלה 5. תקן צוות מינימום ומקסימום בכלי השיט.....24
- טבלה 6. ציוד חובה לפעילות חתירה והפלגה.....27
- טבלה 7. ציוד חובה לפעילות הפלגה עם מפרשים.....27
- טבלה 8. סימנים חזותיים מוסכמים בתקשורת בים.....35
- טבלה 10. כלי העבודה המכאניים והמורשים להשתמש בהם.....66
- טבלה 11. הוראות בטיחות פרטניות בעבודה עם כלי עבודה מכאניים.....68
- טבלה 12. החומרים המותרים לשימוש והמורשים להשתמש בהם.....74
- טבלה 13. הוראות בטיחות בעבודה עם חומרים.....75

הגדרות, מונחים, קיצורים וראשי תיבות

אחראי בטיחות – אדם בעל אישור משרד התחבורה האחראי על בטיחות השיט (ראו: פרק 2, סעיף 1 "בעלי תפקידים בים")

גובה גלים – גובה הגלים באוגדן זה מתואר כגובה גל סיגניפיקנטי (משמעותי) – שיטת מדידה שהיא ממוצע הגובה של שליש מהגלים הגבוהים.

גרירה – גרירת כלי שיט על ידי כלי שיט מלווה לפי צורך

גרירה מנהלתית – גרירה יזומה ומתוכננת של כלי שיט ממקום למקום

דרג מתנדב – מתנדבים המשמשים בתפקידים שונים בשבטים וקיבלו מינוי רשמי של תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

הַחֶפֶה – ירידה עם כלי שיט לחוף

הנהגה – ההנהגה המקומית

ז"ס – בסיס זירת ים סוף של חיל הים

חילוץ כלי שיט בגרירה – חילוץ כלי שיט במהירות כדי למנוע ממנו להיסחף לחוף או לעבר מכשול כגון סלעים

'חיסול' כלי שיט – ניקוי כלי השיט עם שובו מהים, סידורו והחזרתו למצב תקין

י"ר צופי הים ישראל – הדרג הציבורי שאחראי על צופי הים בתנועת הצופים. את י"ר צופי הים ימנה י"ר תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כלי שיט מלווה – כלי שיט שאחראי על ליווי הפעילות בים, סירת מנוע או ספינה מנועית.

כלי שיט מפרש – כלי שיט המונע ע"י מפרשים

כלי שיט קבוצתי – כלי שיט המיועד להפלגה של שלושה (3) אנשי צוות ויותר (ראו: פרק 2, סעיף 2 "דגמי כלי שיט מורשים לשימוש בצופי ים")

כלי שיט קטן – כלי שיט המיועד להפלגה של אחד (1) עד שני (2) אנשי צוות, לרבות גלשני גלים, גלשני עמידה וקיאקים (ראו: פרק 2, סעיף 2 "דגמי כלי שיט מורשים לשימוש")

מנהל צופי הים ישראל – מנהל את צוות צופי הים ואת כל תחום צופי הים בתנועת הצופים. את מנהל צופי הים ימנה מזכ"ל תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר) כפוף לאישור י"ר צופי הים ישראל

מפ"ס – מפקד ספינה, חניך שהוסמך לפקד על ספינת מפרש, בעל הסמכת משיט 21

מפעיל כלי שיט מלווה – אדם בעל רשיון משיט מתאים להפעלת כלי השיט ושהוסמך לכך על ידי מרכז השבט (ראו: פרק 2, סעיף 1 "בעלי תפקידים בים")

צופי הים ישראל

- מפקד כלי שיט מפרש** – מפקד כלי שיט מפרש על פי המוגדר בנוהל (ראו: פרק 2, סעיף 1, תת-סעיף "מפקד כלי שיט מפרש")
- מש"ז** – מוצב שליטה זירת של חיל הים, מפקח על השיט בזירות חיל הים
- סירה** – כלי שיט שאורכו עד שבעה (7) מטר
- סירת מנוע** – כלי שיט ממונע שאורכו עד שבעה (7) מטר.
- סמפ"ס** – סגן מפקד ספינה.
- ספינה** – כלי שיט שאורכו מעל שבעה (7) מטר ועד עשרים וארבעה (24) מטרים.
- ספינה מנועית** – כלי שיט ממונע שאורכו מעל שבעה (7) מטר, בעל תא נוסעים (קבינה).
- ע"ר** – עזרה ראשונה
- עוגן לחיים** – תוכנית פעילות של בני נוער עם צרכים מיוחדים ובני נוער בסיכון בשבטים של צופי הים
- פעילות חיצונית** – פעילות עם קבוצה חיצונית (ראו למטה: קבוצות חיצוניות)
- צוות צופי הים** – יחידת מטה מקצועית בתנועת הצופים שאחראית ללוות את שבטי צופי הים הנמצאים בהנהגות
- צמ"ד** – צופים עם צרכים מיוחדים
- קבוצות חיצוניות** – קבוצות שאינן חלק מהשבט ואינן מורכבות מחניכי השבט, לרבות: חיילים, חניכים משבטים יבשתיים, מרכזים של שבטים יבשתיים, אנשי מטה של התנועה, קבוצות מחוץ לתנועת הצופים, בוגרים, הורים ועוד
- רט"ג** – רשות הטבע והגנים
- ש"ש/ש"שינים** – מתנדבי שנת שירות
- שכב"ג** – שכבה בוגרת (חניכים מסוף כיתה ט' עד י"ב)
- מרכז בוגר** – עובד שכיר בשבט
- תנועת הצופים** – תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)
- RCC חיפה** – המרכז לתיאום חיפוש והצלה בים. ר"ת Rescue Coordination Centre. גוף של רשות הספנות והנמלים הפועל על פי אמנות בין-לאומיות

אוגדן נהלים – צופי הים ישראל

הקדמה

ב"תנועת הצופים העבריים בישראל" (להלן: תנועת הצופים) יש כמה שבטים של צופי הים, והם מקיימים פעילות ימית ייחודית השונה מהפעילות בשבטים היבשתיים. פעילות זו כוללת בין היתר: תחזוקה שוטפת של כלי השיט למיניהם, הכנת סירות להפלגה, הורדת סירות למים, הפלגה בכלי שיט קטנים, הפלגות ארוכות, חתירה ופעילות ימית אחרת. הפעילות הייחודית של שבטי צופי הים מחייבת קביעת נהלים נוספים על הנהלים הקיימים בתנועת הצופים.

בנושאים שבהם עוסק אוגדן זה – הנוהל המחייב את שבט צופי הים הוא הנוהל המופיע באוגדן זה. בנושאים שבהם פרק זה אינו עוסק – שבטי צופי הים מחויבים לנהלים של תנועת הצופים המתעדכנים מעת לעת.

הנהלים הכתובים באוגדן זה חלים על כל פעילות צופי הים בישראל, לרבות פעילות בוגרים, פעילות הורים, פעילות צמ"ד, פעילות ימית לשבטים יבשתיים, פעילויות חיצוניות לקבוצות מחוץ לתנועת הצופים, כל פעילות הנעשית על כלי השיט של צופי הים וכדומה. נוסף על כך, יש באוגדן זה נהלים המגדירים את נוהלי העבודה בין שבטי צופי הים לבין צופי הים ישראל וביניהם לבין ההנהגות המקומיות.

מטרות האוגדן

- להגדיר את הנהלים המחייבים את שבטי צופי הים הפועלים בתנועת הצופים;
- לתרום להעלאת רמת הבטיחות בפעילות החינוכית של שבטי צופי הים בישראל;
- להגדיר את נוהלי העבודה בין שבטי צופי הים לבין צופי הים ישראל וביניהם לבין ההנהגות המקומיות.

זכר

מטרתנו – להעניק לחניכים הרפתקאות וחוויות מאתגרות וחברתיות המוציאות אותם מאזור הנוחות שלהם במטרה לחנך ולפתח אותם אישית וקבוצתית.
חובתנו – לשמור על בריאותם ועל בטיחותם של החניכים.

(* האוגדן נכתב בלשון זכר אך כל הנאמר מיועד לנשים ולגברים כאחד.)

פרק 1. נהלים כלליים

(1) נוהלי העבודה בין שבת צופי הים ובין ההנהגה המקומית וצופי הים ישראל

מטרות הנוהל

להגדיר את נוהלי העבודה ואת הממשקים בין שבת צופי הים לבין ההנהגות המקומיות (להלן: ההנהגות; ההנהגה) וצוות צופי הים ישראל.

כפיפות שבת צופי הים

מבחינת מסגרת השתייכות – שבת צופי הים כפוף להנהגות.

מבחינה מקצועית ימית על כל תחומיה – שבת צופי הים כפוף לצוות צופי הים ישראל.

טבלה 1. חלוקת תחומי האחריות בין ההנהגה המקומית לבין צופי הים ישראל

(* ראו פירוט התחומים בסעיף "פירוט תחומי האחריות" בעמוד הבא.

צופי הים ישראל	ההנהגה המקומית
ליווי מקצועי ימי של המרפזים הבוגרים מפעלים ימיים תהליך הכשרה של גרעין צופי הים מתנדבי שנת השירות בשבטים אירועי בטיחות הקשורים לתחום הימי ייצוג מקצועי בפני הרשות המקומית תחקור מפעלים ופעילויות ימיות חריגות ביקורת נספח ימי לתיק הבטיחות השבטי גיוס כוח אדם ביטוח כלי השיט ליווי חניכי צמ"ד פעילות תוכנית "עוגן לחיים"	ליווי מרפזים בוגרים מפעלים יבשתיים תהליך שנת שירות אירועים חריגים ואירועי בטיחות יבשתיים קשר עם הרשות המקומית תחקור מפעלים ופעילויות חריגות ביקורת תיק בטיחות שנתי הנהלת החשבונות מרחב בטוח וטיפול בהתנהגויות סיכוניות
ניהול משותף	
קליטת כוח אדם חדש שימוע או פיטורין של עובדים יציאה לחופשה של עובדים אישור התקציב השנתי	

פירוט תחומי האחריות

א. ליווי השבט

1. את השבט ילווה אחד מחברי צוות ההנהגה. יש לשאוף שהמלווה יהיה חבר צוות הנהגה בוגר צופי הים או חבר צוות ההנהגה הוותיק ביותר או מרכז ההנהגה.
2. נוסף על כך, אחד מחברי צוות צופי הים ילווה את השבט בהיבט מקצועי ימי.

ב. מפעלים

1. לכל שבט צופי הים יש כמה מפעלים המותאמים אליו לפי רמת החניכים, תשתית השבט, מספר כלי השיט וסוג כלי השיט בשבט.
2. למפעל ימי, שבטי או ארצי של צופי הים תינתן עדיפות על פני מפעל הנהגתי.
3. בתחילת כל שנת פעילות יש לכתוב תוכנית מפעלים לשבט, ובה יוגדר לאילו מפעלים הנהגתיים ותנועתיים השבט יצטרף. את התוכנית יכתוב מרכז השבט בסיוע המלווה השבטי מההנהגה והמלווה מצוות צופי הים.
4. אם הל"ז השבטי מאפשר יצאו חברי השכבה הבוגרת לקורסי ההכשרה התנועתיים בחודש אוגוסט.
5. כל שבטי צופי הים ישתתפו בטיול "חנוכה דרום" ההנהגתי.

ג. ישיבות מרכזים

1. בישיבות המרכזים של ההנהגה ישתתף מרכז אחד משבט צופי הים. אם הישיבה עוסקת בתכנים שאינם רלוונטיים לצופי הים, מרכז ההנהגה ישחרר את מרכז השבט מהישיבה או מחלק ממנה.
2. פעם בחודש נערכת ישיבת מרכזים של צופי הים. אם הישיבה מתנגשת עם הישיבה בהנהגה, המרכז יגיע לישיבת המרכזים של צופי הים בתיאום מראש עם מלווה השבט מטעם ההנהגה.

ד. סמינרי מרכזים

1. המרכזים בשבטי צופי הים יצאו לסמינר פתיחת שנה ולסמינר אמצע של ההנהגה.
2. אם מתעוררת בעיה הקשורה לל"ז ארצי של צופי הים או לל"ז שבטי של מפעל ימי, יש להביא את הנושא לדיון בין המלווה השבטי מההנהגה והמלווה מצוות צופי הים – ולפיו יוחלט כיצד לנהוג.
3. למרכזי צופי הים ייערך סמינר קיץ ימי שיכלול תוכני העשרה, בטיחות ועדכון נהלים.

ה. תהליך שנת שירות

1. תהליך שנת השירות יחל בהנהגה כבכל הגרעינים. המתמיינים לגרעין צופי הים יועברו לטיפול רכז הגרעין של צופי הים.
2. לסיכום המיון בהנהגה יצטרף נציג מצוות צופי הים או רכז גרעין צופי הים; הסיכום בנוגע לחניכים של צופי הים יכול להיות גם טלפוני. אם יש חניך מצופי הים שחוות הדעת עליו במיון ההנהגתי לא מספקת, והוא מעוניין להגיע לגרעין צופי הים, רכז גרעין צופי הים ומנהל צופי הים ישראל יבחנו את בקשתו.

ו. קשר עם הרשות המקומית

1. את הקשר עם הרשות המקומית תנהל ההנהגה. אם מתעוררת בעיה הקשורה למבנה השבט, למתקני השבט, לרכש, לתקציב או לכל נושא הקשור לתחום הימי – נציג מצוות צופי הים יעבוד בשיתוף עם ההנהגה כדי לייצג את הצרכים הייחודיים של שבט צופי הים בפני הרשות המקומית.
2. אם יש ברשות המקומית גורם הממונה על התחום הימי, נציג מצוות צופי הים יהיה ממונה על הקשר עימו.
3. בנושאים הנוגעים לקבוצות "עוגן לחיים" צוות צופי הים ישראל יהיה בקשר ישיר עם הרשות המקומית.

ז. חברי שנת השירות (ש"ש)

1. רכז הגרעין ילווה את הקומנות של צופי הים. אם הדבר לא מתאפשר, רכז ההגשמה בהנהגה יכול להיות המלווה, כפוף להחלטה משותפת של מנהל צופי הים ישראל ומנהל מחלקת הגשמה. בכל אירוע משמעת חריג יש לעדכן את שני הגורמים.
2. מחלקת ההגשמה וצוות צופי הים יטפלו בבעיות משמעת, והם יעדכנו את ההנהגה.
3. הדירה – אם הרשות המקומית אחראית על הדירה שבה מתגוררים הש"שינים, על רכז גרעין צופי הים לעבוד בשיתוף עם ההנהגה בנושא זה.

ח. אירועים חריגים

1. על כל האירועים החריגים בשבט יש לדווח להנהגה. ההנהגה תתחקר את האירוע במקרה הצורך ותיידע את המלווה השבטי מצוות צופי הים.
2. על כל אירוע ימי חריג יש לדווח למלווה השבטי מצוות צופי הים, ובמידת הצורך הוא יתחקר את האירוע ויעדכן את ההנהגה.

ט. תחקירים למפעלים

1. ההנהגה תתחקר מפעלים ופעילויות חופיים חריגים, לרבות לינה בשבט.

2. מפעלים ימיים שבהם יוצאים מתחום הבית של השבט* יתחקרו על ידי נציג מצוות צופי הים; הוא יתחקר גם את החלק החופי שבהם. המתחקר מצוות צופי הים יחתום על האישור למפעל הימי במערכת האישורים.
- (* תחום הבית הוא שטח ימי בצורת מלבן ברוחב של 3 מייל שהשבט במרכזו (וראו גם בסעיף 4 בפרק זה).
3. מרכז השבט יידע את שני הגורמים (צוות צופי הים ישראל והנהגה המקומית) על הוצאת מפעל. לאחר תחקור מפעל ימי יעדכן המתחקר מצוות צופי הים את ההנהגה שהתחקיר נעשה וישלח את סיכום התחקיר.

י. בטיחות

1. ההנהגה המקומית אחראית לאשר בתחילת כל שנת פעילות את תיק הבטיחות השבטי ולבדוק את תנאי הסף לפתיחת השנה, על פי נוהלי התנועה ועל פי הנחיות מחלקת הבטיחות של התנועה.
2. נוסף על הבדיקות הנ"ל, בכל פתיחת שנה נציג מצוות צופי הים יערוך ביקורת בטיחות שבה ייבדק השבט על פי הנספח הימי לתיק הבטיחות השבטי (ראו: פרק 6, סעיף 1).

א. משאבי אנוש וקליטת מרכזים חדשים

1. האחראיות לאיתור ולגיוס כוח אדם לשבטים של צופי הים מוטלת על צוות צופי הים ועל ראשי השבטים.
2. לאחר איתור מועמד מחלקת משאבי אנוש תראיין אותו ריאיון טלפוני.
 - א. לאחר מכן ייבחן המועמד במבחן התאמה אישי.
 - ב. מחלקת משאבי אנוש תשלח את תוצאות המבחן לצוות צופי הים ולהנהגה.
 - ג. צוות צופי הים יראיין את המועמד ולאחר מכן תראיין אותו גם ההנהגה (אפשר לערוך את הריאיון יחד).
 - ד. את ההחלטה אם לקבל את המועמד לתפקיד יקבעו ראש השבט, מנהל צופי הים ישראל ומרכז ההנהגה פה אחד.
 - ה. אם אין הסכמה ביניהם, הנושא יועבר להחלטה של מנהל המרחב.
3. לאחר מציאת מועמד מתאים ההנהגה תקלוט את העובד החדש ותנפיק לו כתב מינוי.
4. המעסיק הרשמי של המרכז הוא ההנהגה, אך המנחה המקצועי הוא המלווה מצוות צופי הים – הדבר יצוין בכתב המינוי.
5. ההנהגה היא הממונה על תשלום שכר המרכז. ההנהגה תקבל את המימון לשכרו מהשבט או מצופי הים ישראל (מנהל צופי הים ישראל והנהגה יחליטו על כך יחד).

6. במקרה של אי-שביעות רצון מעובד, יחליטו ראש השבט, מנהל צופי הים ישראל ורכז ההנהגה בדיון משותף על עריכת שימוע. במקרה של אי-הסכמה בנוגע להמשך הטיפול בעובד, יעבירו שלושת הגורמים את המלצותיהם למנהל המרחב והטיפול בנושא יעבור אליו.

7. יציאה לחופשה של מרכז תאושר על ידי הגורם המלווה מצוות צופי הים והגורם המלווה מההנהגה.

8. מרכזי צופי הים בעלי רישיון 30 המשמשים בתפקיד אחראי בטיחות בשבט יקבלו תוספת שכר על פי נוהלי השכר של התנועה.

יב. ניהול הכספים

1. את הנהלת החשבונות של השבטים תעשה ההנהגה. כל שבטי צופי הים יפעלו במערכת ה"צופינט" ופורטל ההורים על פי נוהלי תנועת הצופים.

2. ההנהגה תאשר את התקציב השנתי של שבט צופי הים. המלווה השבטי מצוות צופי הים יאשר את הסעיפים הימיים של התקציב.

3. המלווה השבטי מצוות צופי הים יגיע לישיבות תקציב (תכנון מול ביצוע) במהלך השנה.

4. עם סיום מפעל של צופי הים הארציים יישלח לשבטים ריכוז תשלומים; מנהלי החשבונות ומרכזי ההנהגות יהיו מכותבים לריכוז זה.

א. לאחר שליחת ריכוז התשלומים יינתן לשבט שבוע לעדכונים והערות.

ב. לאחר מכן הסכומים יועברו להנהלת החשבונות התנועתית לחיוב השבטים בצופינט.

ג. השבטים יעבירו את התשלום לפי לוח"ז שייקבע טרם התחלת המפעל.

יג. ביטוח כלי שיט, עגלות נגרר וכלי רכב

1. צוות צופי הים אחראי לבטח את כלי השיט, את עגלות הנגרר ואת כלי הרכב.

2. יש אפשרות שהרשות המקומית תבטח את כלי השיט, את עגלות הנגרר ואת כלי הרכב.

יד. הכשרה צופית – בנייה מחנאית

אין הכרח שמרכז שבט צופי הים יעבור הכשרות של בנייה מחנאית, אלא אם כן הוא מיועד להיות אחראי על מפעל שדורש זאת, כגון טקס אש הנערך בשבט או פורימון עם מבנים.

טו. צמי"ד

את קבוצות צמי"ד בשבט צופי הים ילווה מלווה צמי"ד מצוות צופי הים ישראל.

טז. מרחב בטוח וטיפול בהתנהגויות סיכוניות

ההכשרות בנושא מרחב בטוח וטיפול באירועי התנהגויות סיכוניות יהיו באחריות ההנהגה. בטיפול במקרה התנהגות סיכונית ההנהגה תיידע את המלווה השבטי מצוות צופי הים. במידה והמקרה התרחש במסגרת פעילות צופי ים ארצית, תתקיים שיחה בין ההנהגה למזכירות צופי ים ויוחלט יחד מי מטפל באירוע.

יז. תקשורת

1. כדי להצליח לעבוד במודל שהשבט כפוף להנהגה מבחינה ניהולית ולצוות צופי הים מבחינה מקצועית – חשוב להקפיד על תקשורת תקינה ועל עדכון הדדי בין צוות צופי הים ישראל ובין ההנהגות.
2. כשחבר צוות הנהגה שמלווה את שבט צופי הים נכנס לתפקיד או כשחבר צוות צופי הים שמלווה שבט נכנס לתפקיד – יש לערוך פגישה היכרות בין השניים; בפגישה יועבר תוכן נוהל זה.

(2) מרכז שבט צופי הים

א. הגדרת מרכז שבט צופי הים

הגדרת תפקיד מרכז שבט צופי הים היא על פי "הגדרת מרכז שבט מוסמך" באוגדן הבטיחות של תנועת הצופים. נוסף על הגדרות אלו, מרכז שבט צופי הים הוא:
א. אדם שהוסמך לכך על ידי מנהל צופי הים ישראל;
ב. אדם בעל אישור אחראי בטיחות מטעם משרד התחבורה.
ניתן לתת פטור לדרישה לאישור אחראי בטיחות בתנאי שיש אחראי בטיחות נוסף בשבט. פטור זה כפוף לאישור מנהל צופי הים ישראל בלבד.

ב. הגדרת תפקיד מרכז שבט צופי הים

- א. ניהול השבט בכל תחומי הפעילות שלו;
- ב. אחריות על כל התחום הימי ועל תחום התחזוקה בשבט;
- ג. ניהול הצוות הבוגר בשבט ואחריות על הבטיחות בשבט;
- ד. המרכז הוא נציג השבט בפני צופי הים ישראל ובפני ההנהגה המקומית;
- ה. אחריות על קשר שוטף עם מנהל המרינה/המעגן/הנמל ועם הנציג הממונה על התחום הימי ברשות המקומית;
- ו. תפקידים נוספים שיוגדרו על ידי מנהל צופי הים ישראל.

(3) נוהל קליטת מרכז שבט או מרכז הדרכה בשבט צופי הים

בעת קליטה של מרכז שבט או מרכז הדרכה חדש בשבט צופי הים יש לפעול לפי המפורט בטבלה 2 להלן. יש להקפיד על הסדר ועל תחומי האחריות כמתואר בטבלה.

בטבלה 3 מפורטים שלבי הכניסה של המרכז החדש והגורם האחראי לכל שלב.

טבלה 2. שלבי קבלת מרכז חדש לעבודה

סעיף	פעולה	באחריות	הערות
א.	איתור מועמדים לתפקיד	<ul style="list-style-type: none"> ○ צופי הים ישראל ○ ראש השבט ○ הנהגה מקומית 	כל אחד מהגורמים יכול לאתר מועמדים לתפקיד. כל מועמד יעבור לשלב ב.
ב.	ריאיון טלפוני ראשון ומבחן התאמה אישי	מחלקת משאבי אנוש	אם מחלקת משאבי אנוש תחליט שהמועמד מתאים – יעבור המועד לשלבים הבאים.
ג.	ריאיון שני	<ul style="list-style-type: none"> ○ מנהל צופי הים ישראל ○ מרכז ההנהגה 	שני הגורמים יראיינו את המועמד. אפשר לערוך את הריאיון יחד או בנפרד.
ד.	דיון לקבלת החלטה	<ul style="list-style-type: none"> ○ מנהל צופי הים ישראל ○ מרכז ההנהגה ○ ראש השבט 	שלושת הגורמים ידונו בשאלת קבלתו של המועמד לעבודה ויחליטו אם לקבלו או לא.
ה.	הנפקת כתב מינוי	מחלקת משאבי אנוש	בכתב המינוי יוגדר שהמלווה המקצועי הימי של העובד הוא מנהל צופי הים ישראל
ו.	שיחת כניסה לתפקיד	<ul style="list-style-type: none"> ○ מרכז ההנהגה ○ מנהל צופי הים ישראל 	מרכז ההנהגה ומנהל צופי הים ישראל ייפגשו עם מרכז השבט שנבחר. בשיחה זו יוגדרו הממשקים בין שבט צופי הים לבין צופי הים ישראל וההנהגה המקומית, כפי שהוגדרו בפרק זה בסעיף (1).

טבלה 3. שלבי כניסת המרכז החדש לתפקיד

באחריות	פעולה
ההנהגה	רישום המרכז לקורס בסיס ולקורס מתקדם
ההנהגה	כתיבת תוכנית כניסה לתפקיד
ההנהגה	מתן הרשאה באתר "מוקד טבע"
ההנהגה	תיאום הכשרת צופינט וקבלת שם משתמש לצופינט
ההנהגה	הרשאה למערכת האישורים באתר התנועה
ההנהגה	תיאום הכשרת פורטל הורים והקמת משתמש
צופי הים ישראל	כתיבת תוכנית כניסה לתפקיד תחום הימי
צופי הים ישראל	קישור שם המשתמש של המרכז במערכת האישורים להוצאת אישורים לפעילויות ימיות
צופי הים ישראל	הסמכת אחראי בטיחות והנפקת אישור ממשרד התחבורה (אם נדרש)
צופי הים ישראל	היכרות עם הגורמים הימיים ברשות המקומית
צופי הים ישראל	ליווי המרכז בפעילויות הראשונות שלו בשבט

(4) תהליך אישור דגם כלי שיט חדש

כדי להכניס דגם חדש של כלי שיט לעבודה בצופי הים יש לעשות את התהליך הבא:
א. יש להפיץ למרכזי השבטים, לראשי השבטים, לצוות צופי הים וליו"ר צופי הים ישראל את המסמכים האלה:

- חוות דעת של המבקש להכניס את כלי השיט לצופי הים בנוגע לצורך בו ולהתאמת כלי השיט לצרכים.
 - חוות דעת של מנהל צופי הים ישראל בנוגע לצורך בכלי השיט ולהתאמתו לצרכים.
 - אם אורך כלי השיט מעל חמישה (5) מטרים, יש להכין תעודת כושר שיט לדוגמה.
 - אם אורך כלי השיט פחות מחמישה (5) מטרים ומדובר בדגם כלי שיט בין-לאומי, יש להכין את מפרט כלי השיט מהיצרן.
 - אם אורך כלי השיט פחות מחמישה (5) מטרים והוא מייצור עצמי או מקומי, יש לקבל חוות דעת של מהנדס כלי שיט.
- ב. פורום מרכזי השבטים ידון בנוגע להכנסת כלי השיט; המלצות הדיון ושאר המסמכים יועברו לפורום ראשי השבטים.
- ג. פורום ראשי השבטים ידון בנוגע להכנסת כלי השיט. בדיון זה יוחלט בנידון בהצבעה.
- ד. אם כלי השיט יאושר לכניסה לפעילות, יש לעדכן אוגדן זה בהתאם בכל הנהלים הנוגעים לכלי השיט. יש להכניס את כלי השיט החדש לתוכנית ההדרכה. עדכון האוגדן באחריות מנהל צופי הים ישראל.

(5) שינויים הנדסיים בכלי השיט

- א. שינוי הנדסי הינו כל שינוי בגוף כלי השיט ובמבנה שלו, לרבות: שינוי צורה, שינוי מבנה, שינוי מבני במערך המפרשים.
- ב. לפני כל ביצוע שינוי הנדסי בכלי השיט (לרבות שינוי במבנה כלי השיט, בצורתו או במבנה ההנדסי), יש לקבל אישור עקרוני לביצוע ממנהל צופי הים ויש להמציא אישור מהנדס ימי.

(6) ציוד רפואי בשבט

- א. בכל שבט יהיה תיק מע"ר מרוענן ובו ימצא בכל עת כל הציוד הנדרש.
- ב. בכל שבט יהיו תיקי עזרה ראשונה לכל כלי שיט הנדרש לכך ב"כושר השיט".

(7) תיק בטיחות שבטי

- א. בתחילת כל שנת פעילות תיערך בדיקת בטיחות ובדיקת תנאי הסף לפתיחת השנה. את הבדיקה תעשה ההנהגה המקומית; הבדיקה תיעשה בהתאם לנוהלי התנועה ולהנחיות מחלקת הבטיחות התנועתית.
- ב. נוסף על כך נציג צוות צופי הים יערוך ביקורת של תחום הבטיחות הימי על פי הנספח הימי לתיק הבטיחות השבטי (ראו: פרק 6, סעיף 1) שיצורף לתיק הבטיחות השבטי.
- ג. בסיום הביקורת יישלח סיכום לשבט.

(8) הכנת השבט לסערה

כללי

- בחורף מגיעות סערות חזקות לחופי ישראל, ויש חשש לנזקים לכלי השיט ולשבטים השוכנים בקרבת הים וחשופים לרוח חזקה ולגלי חוף. משום כך יש להכין את הסירות ואת השבט עצמו לסערה.
- כל שבט יכין לעצמו רשימת מטלות (צ'ק ליסט) מפורטת הכוללת פעולות שיש לבצע לפני סערה. ברשימה חובה לכלול את כל הסעיפים להלן; כל שבט יכול להוסיף סעיפים הרלוונטיים לו. מרכז השבט ישקול, על פי עוצמת הסערה, אם יש למנוע מאנשים להגיע למקום.

רשימת מטלות (צ'ק ליסט) להכנה לסערה

(* זוהי רשימה כללית המחייבת כל שבט

- 1) לקשור את הסירות היטב במעגן או במרינה, להכפיל חבלים ולהאריך אותם באמצעות קשירתם לנקודת עיגון רחוקה יותר.
- 2) לשקול להרים סירות מהמים.
- 3) למתוח את הוואנטות של התרנים, ולחזק את התורן באמצעות קשירת מעלן חלוץ קדימה ומעלן ראשי אחורה.
- 4) לפתוח שרוולים בסירות.
- 5) להכניס לתוך מבנה השבט ציוד שיש חשש שיעוף ברוח או ייהרס.
- 6) במידת הצורך, יש לקשור ציוד קל וסירות קטנות.
- 7) כלי שיט שנמצאים בחוף, תחת כיפת השמיים – יש להרים חרטומים על חמור ולהשאיר פקקים פתוחים.
- 8) יש לשקול להוריד כיסויים מכלי השיט כדי שלא ייקרעו.

9) יש להכין רשימת כוננים לשאיבת מים מהסירות. בהתאם למזג האוויר ושעת היממה מרכז השבט יחליט אם יש לשאוב את הסירות ולשם כך יפעיל את רשימת הכוננים.

9) שימוש בעגלת נגרר

כללי

מרכזים בוגרים ודרג מתנדב בצופי הים משתמשים בעגלות נגרר כחלק מהפעילות השגרתית בשבטים. נהיגה עם עגלת נגרר אינה נלמדת בתהליך הוצאת רישיון נהיגה, היא שונה מנהיגה רגילה ברכב, מצריכה מיומנות ומתן תשומת לב לפרטים נוספים. על כן, עליהם לעבור הסמכה לנהיגה עם עגלת נגרר לפי הנהלים להלן. הוראות אלה הן תוספת להנחיות קצין הרכב התנועתי. נהיגה בכלי רכב עם עגלת נגרר במסגרת פעילות צופי הים של אדם שלא עבר הסמכה, אך נוהג בשגרה ברכב עם עגלה במסגרת עיסוקו – תאושר על ידי מנהל צופי הים ישראל.

ריענון נהיגה שנתי עם עגלת נגרר

- א. פעם בשנה יתקיים ריענון נהיגה עם עגלת נגרר לכל הנהגים המוסמכים.
- ב. ההדרכה תועבר ע"י צוות צופי הים וע"י גורם חיצוני.
- ג. בהדרכה יש לעבור על התכנים המופיעים בהמשך בפירוט תהליך ההסמכה.

שלבי הסמכת מרפז לנהיגה עם עגלת נגרר

- א. פתיחת תיק נהג אצל קצין הרכב התנועתי, בהתאם לנהלי תנועת הצופים.
- ב. הדרכה, לימוד והתנסות בנהיגה עם עגלת נגרר. את ההדרכה יעביר אדם שמוסמך לנהיגה עם עגלת נגרר בצופי הים. ההדרכה תכלול את הנושאים האלה:

- 1) סקירה של חלקי עגלת הנגרר;
 - 2) היכרות עם אופן חיבור עגלת הנגרר לרכב: שרשרות ביטחון, כף רתמה, כבל בלמים (ברקס), חשמל ותאורה, הרמת גלגל קידמי;
 - 3) בדיקה כללית של עגלת הנגרר טרם נסיעה: בדיקה ויזואלית של הנגרר, בדיקת צמיגים וכו';
 - 4) העמסה נכונה של עגלת נגרר: איזון משקל, צורות קשירת ציוד וכו';
 - 5) ניתוק בטוח של עגלת נגרר מרכב;
 - 6) תרגול תמרון עגלת נגרר בתוך רחבת השבט;
- ג. הדרכת בטיחות על ידי אדם מצוות צופי הים והתנסות בתמרון עגלת הנגרר;
- ד. שתי (2) שעות נהיגה עם עגלת נגרר בליווי אדם מוסמך בכביש ביןעירוני;

הוראות כלליות לנהיגה עם עגלת נגרר

- א. טרם הנהיגה יש לוודא שהנגרר מתאים לרכב. הבדיקה תיעשה על פי רישיונות הרכב הגורר ורישיונות עגלת הנגרר.
- ב. בזמן הנהיגה יש להצטייד ברישיון ובביטוח הן של הרכב הגורר והן של עגלת הנגרר.
- ג. ביטוח הרכב הגורר וביטוח עגלת הנגרר יכסו תביעות צד ג'.
- ד. טרם הנהיגה הנהג אחראי לבדוק את עגלת הנגרר, לרבות: תקינות פנל אורות, חיבור העגלה, חיבור כבל בלמים, חיבור שרשרות ביטחון, משקל העגלה, צורת העמסת העגלה, קשירת המטען, יציבות המטען, לחץ אוויר בצמיגים, תקינות הצמיגים, תקינות הרכב הגורר.

(10) ועדת בטיחות

מטרות הוועדה

- א. הפחתה של הסיכונים הבטיחותיים
- ב. שיפור רמת הבטיחות
- ג. מניעת חשיפה לגורמי סיכון בפעילות צופי הים

תפקידי הוועדה

- א. בירור סיבות ונסיבות של תאונות והמלצה על אמצעים למניעתן
- ב. המלצה על שיפורים בבטיחות ומתן המלצות לקביעת נוהלי בטיחות
- ג. לקבל דין וחשבון מהשבטים ולבקר את פעולותיהם בתחום הבטיחות
- ד. לבקר בפעילות השבטים ובפעילות הארצית
- ה. נושאים שיעלו כדרך קבע בישיבות הוועדה: מעבר על אירועים שקרו, עדכונים באוגדן הבטיחות, היערכות לפעילויות הבאות

הרכב הוועדה

חברי ועדת הבטיחות הם:

- א. מנהל צופי הים ישראל
- ב. יו"ר צופי הים ישראל
- ג. מנהלת הבטיחות של צופי הים ישראל
- ד. נציגים מהדרג השכיר – על פי החלטת מנהל צופי הים ישראל
- ה. דרג מתנדב (ימונו על ידי יו"ר צופי הים ישראל)

יושב ראש הוועדה

- א. יו"ר הוועדה הינו ראש צופי הים ישראל

תדירות התכנסות הועדה

- א. הועדה תתכנס לפחות 4 פעמים בשנה
- ב. הועדה תתכנס כשעולה צורך ובהחלטת יו"ר הועדה

(11) עבודת מרכזים בסופי שבוע

- א. הפעילות הימית של שבטי צופי הים מתקיימת בסופי השבוע (שישי-שבת) במהלך כל השנה.
- ב. מרכז שבט שעבד ביום שבת – יקבל יום חופש חלופי, בשאיפה ביום ראשון למחרת.
- ג. מכוון שהפעילות השגרתית מתקיימת בסופי השבוע, "שבת חופשית" המוגדרת בל"ז התנועתית לא חלה על שבטי צופי הים, אלא אם מרכז וראש השבט החליטו לקיים אותה.
- ד. שבטי צופי הים יכולים לקיים מפעלים ימיים ולינה בשבט בסופי השבוע המוגדרים כ-"שבת חופשית".
- ה. במידה ומפעל שבטי ימי או לינה בשבט על "שבת חופשית", צוות צופי הים יתחקר את הפעילות וגם יפקח עליה ויהיה זמין בזמן הביצוע.
- ו. חשוב לציין – אין לקיים מפעלים ופעילות בזמן הדממה תנועתית.

פרק 2. הפעילות הימית

(1) בעלי תפקידים בים

כללי

בים יש כמה בעלי תפקידים. מטרת נוהל זה היא להגדיר את התנאים למילוי כל תפקיד ואת תחומי האחריות של בעל התפקיד.

אחראי הבטיחות

תנאים והסמכה

תנאי סף להסמכת אדם לתפקיד אחראי בטיחות: מעל גיל 19, בעל רשיון משיט 30 ובעל תעודת ע"ר (עזרה ראשונה) בתוקף.

את הסמכת אחראי הבטיחות יעשה צוות צופי הים. ההסמכה תבוצע על פי "נוהל הסמכת אחראי בטיחות" (ראו: פרק 2, סעיף 27). לאחר ההסמכה תעביר הנהלת צופי הים ישראל את הפרטים למשרד התחבורה לשם קבלת אישור אחראי בטיחות. רק לאחר קבלת האישור הוא יכול לשמש בתפקיד אחראי בטיחות.

אדם בעל רשיון משיט 12 יכול לשמש בתפקיד אחראי בטיחות בימת הכנרת – כפוף לאישור מנהל צופי הים ישראל ולאישור משרד התחבורה.

תפקידי אחראי הבטיחות

- א. מתן אישור יציאה לים לכל סוגי כלי השיט, לרבות סירות מנוע וספינת מנוע;
- ב. תדרוך מפקדי כלי השיט היוצאים לים. בפעילות שבטית אחראי הבטיחות יכול לתדוך את רכזי השכבות שיתדרכו את מפקדי כלי השיט;
- ג. אחראי על יציאה וחזרה בטוחה של כלי השיט מהים;
- ד. אחראי על הבטיחות בים;
- ה. אחראי הבטיחות ישמור קשר עם הסירות הפועלות בים – קשר עין או קשר טלפוני או על ידי מכשירי קשר. אם נוכח בים מפעיל כלי שיט מלווה – אחראי הבטיחות יקיים קשר עימו;
- ו. אחראי הבטיחות יהיה בכוננות מיידית ליציאה לים או יגדיר מפעיל כלי שיט מלווה שיהיה בכוננות מיידית ליציאה לים;
- ז. לפני היציאה לים יוודא אחראי הבטיחות שיש כלי שיט מלווה תקין היכול לצאת לים מייד;
- ח. מייד בסיום הפעילות – אחראי הבטיחות יוודא שכל כלי השיט וכל החניכים חזרו מן הים;
- ט. אחראי הבטיחות יתאים את הפעילות הימית למזג האוויר, לרמת הצוות ולרמת המדריך;

- י. אחראי הבטיחות יסיים את תפקידו רק לאחר שכל כלי השיט והחניכים הגיעו אל החוף, ובפעילות במעגן – לאחר שכלי השיט נקשרו במעגן.
- יא. ביציאה מתחום הבית אחראי הבטיחות חייב לצאת לים יחד עם כלי השיט, פרט למקרה שמדובר בהפלגה על סירת מנוע בלבד.

מפעיל כלי שיט מלווה

תנאים והסמכה

מפעיל כלי שיט מלווה הוא אדם בעל רישיון משיט מתאים.

מפעיל כלי שיט מלווה יוסמך על ידי מרכז השבט לאחר שלמד והכיר את תפעול כלי השיט, ולאחר שיחה בנושא התפקיד וחשיבותו.

תפקידי מפעיל כלי שיט מלווה

- א. הכנה ובדיקה של תקינות כלי השיט המלווה ושל תקינות ציוד הבטיחות טרם היציאה לים;
- ב. בים – אחראי ללוות את הפעילות על גבי כלי שיט מלווה.
- ג. מפעיל כלי השיט המלווה כפוף לאחראי הבטיחות.

מפקד כלי שיט מפרש

תנאים והסמכה

מפקד כלי שיט שאורכו עד שבעה (7) מטרים – יכול להיות חניך מכיתה י' ומעלה שהוסמך לתפקיד מפקד כלי שיט בשבט בתהליך קורס ההדרכה בשנת ה'ט' או הוסמך לתפקיד בקורס מפ"ס או בקורס סמפ"ס (סגן מפקד סירה) וקיבל אישור לתפקיד ממרכז השבט.

חניכים בכיתה ח' ו-ט' יכולים לפקד על כלי שיט שאורכו עד שבעה (7) מטרים במסגרת "פיקוד עצמי" – ראו הנחיות והגדרות בפרק זה בסעיף העוסק בנוהל "אימון פיקוד עצמי" (ראו: פרק 2, סעיף 15).

מפקד כלי שיט שאורכו מעל שבעה (7) מטרים (סנונית או לווייתנית) – יכול להיות חניך בעל רישיון משיט 21 שקיבל את אישור מרכז השבט לתפקיד. הסמכת מדריכים לרישיון 21 תתבצע במסגרת קורס מפקדי ספינות בקיץ, קורס שמתקיים באחריות צופי הים ישראל.

תפקידי מפקד כלי שיט מפרש

- א. הכנת כלי השיט ליציאה לים עם החניכים;
- ב. טרם היציאה לים, בדיקת ציוד כלי השיט וציוד הבטיחות;
- ג. תדרוך החניכים טרם יציאה לים;
- ד. אחריות לתמרון בטוח של כלי השיט בדרך לים ובים;

צופי הים ישראל

- ה. פינוי דרך בים על פי התקנות למניעת התנגשויות בים;
- ו. הימנעות מכניסה לשטחים סגורים, לשטחי אש ולחופי רחצה;
- ז. הימנעות מהתקרבות למכשולי ניווט;
- ח. הדרכת החניכים בים;
- ט. לימוד החניכים וליווי שלהם בתחום חברתי, המקצועי, החינוכי והערכי;
- י. ניקוי, סידור והחזרת כלי השיט למצבו תקין ('חיסול') וקשירתו לאחר שחוזרים מהים;
- יא. עריכת שיחת סיכום משמעותית עם החניכים;
- יב. דיווח על תקלות בכלי השיט ותיקונן.

(2) דגמי כלי שיט מורשים לשימוש בצופי הים

טבלה 4. דגמי כלי השיט המאושרים לשימוש בצופי הים

הערה	מחויב בכושר שיט	שם הדגם	סוג
	X	סנונית "עבד"	כלי שיט קבוצתיים
	X	סנונית "עמירם"	
	X	לווייתנית	
	X	סייפן	
		קרוול	
		לייזר 16	כלי שיט קטנים
		420	
		470	
		לייזר	
		אופטימיסט	
		קיאק	
		סאפ/חסקה	
		גלשן רוח	
		ZOOM 8	
		Rs Feva	
		טופז/טופר/שחפית/שחף	אחר
באישור צופי הים ישראל	תלוי בסוג כלי השיט	קטמרן ספורטיבית	
באישור צופי הים ישראל	X	יאכטה מפרשית/ סונאר	כלי שיט מלווה
	X	סירת מנוע	
	X	ספינה מנועית	

(3) תקן צוות מינימום ומקסימום בכלי השיט

טבלה 5 מפרטת את מספר אנשי הצוות בחתירה ובהפלגה על כלי השיט.

טבלה 5. תקן צוות מינימום ומקסימום בכלי השיט

צוות מקסימום	צוות מינימום	שם הדגם	סוג
לפי כושר השיט	בחתירה – 2 בהפלגה – 4	סנונית "עבד"	כלי שיט קבוצתיים
לפי כושר השיט	בחתירה – 2 בהפלגה – 4	סנונית "עמירם"	
לפי כושר השיט	בחתירה – 3 בהפלגה – 5	לווייתנית	
לפי כושר השיט	בחתירה – 2 בהפלגה – 2	סיפן	
13	בחתירה – 1 בהפלגה – 2	קרוול	
8	בחתירה – 1 בהפלגה – 2	לייזר 16	
3	1	420	
3	1	470	
2	1	לייזר	
2	1	אופטימיסט	
2	1	קיאק	
לפי הגודל	1	סאפ / חסקה	
1	1	גלשן רוח	
2	1	ZOOM 8	
2	1	טופז/טופר/שחפית/שחף	
4	1	קטמרן ספורטיבית	אחר
לפי כושר השיט	לפי כושר השיט	יאכטה/סונאר	כלי שיט מלווה
לפי כושר השיט	לפי כושר השיט	סירת מנוע	
לפי כושר השיט	לפי כושר השיט	ספינה מנועית	

- אחראי הבטיחות ישקול אם יש צורך להגדיר צוות מינימום גדול יותר או צוות מקסימום קטן יותר – בהתאם למזג האוויר, לרמת הצוות ולרמת המדריך.
- מנהל צופי הים ישראל יכול לאשר חריגה במספר אנשי הצוות (בהתאם לכושר השיט).

(4) תחום בית

כללי

תחום הבית הוא התחום שבו מתבצעת הפעילות בשבט בשגרה. היציאה מתחום הבית מוגדרת "פעילות ימית חריגה" והיא יכולה להתרחש רק באישור מנהל צופי הים ישראל או מי שהוא הסמיך לכך.

הגדרה

תחום הבית הוא שטח מלבני בגודל של שלושה (3) מייל ימי על שני (2) מייל ימי: מייל ימי וחצי (1.5) לאורך החוף מכל צד של השבט או המעגן ושני (2) מייל ימי לעומק הים. בתחום הבית לא כלולים השטחים הסגורים המפורסמים בצו 100 (צו סגירת שטחים בים) שהוציא מפקד חיל הים ובהודעות לימאים באתר משרד התחבורה. בתחום הבית לא כלולים שטחי חופי רחצה מוכרזים – 300 מטר מנקודת שפל המים ו-50 מטר מכל צד של קצה גבול חוף הרחצה. בכל שבט יגדיר מרכז השבט את תחום הבית בהתאם לנהלים אלו. נציג מצוות צופי הים ישראל יאשר את תחום הבית בסיוור הבטיחות בתחילת השנה.

(5) הגבלות מזג האוויר לפעילות ימית

הגבלות מזג האוויר המוצגות להלן מתייחסות לפעילות על כלי שיט שאינם ספינה או יאכטה. בפעילות על ספינה או יאכטה הגבלות מזג האוויר נתונות לשיקולו של הסיקיפר.

היציאה לים הפתוח אסורה במצבים אלו:

- א. במצב שבו לפי שיקול הדעת של אחראי הבטיחות מזג האוויר ומצב הים מסכנים את החניכים;
- ב. כשגלי החוף נשברים על פתח המרינה או המעגן ולא מאפשרים יציאה;
- ג. ביציאה בהֶחֱפָה או בגלי חוף – כשגובה גלי החוף מעל 1.30 מטר;
- ד. בים התיכון (בלבד) – כשנושבת רוח מזרחית חזקה שעל פי שיקול דעתו של אחראי הבטיחות מסכנת את הפעילות;
- ה. כשנושבת רוח שעוצמתה מעל 20 קשרים;
- ו. אם התקבלה תחזית מזג אוויר חריגה אשר לדעת אחראי הבטיחות תסכן את הפעילות;
- ז. בעומס חום כבד – האישור לפעילות ימית יהיה בסמכות מרכז השבט ובתנאי שהחניכים יהיו רטובים במהלך כל הפעילות.

הנחיות בנוגע למזג האוויר בזמן השהות בים

א. בכלי שיט קבוצתיים – המפרש הראשי יצומצם במקרים האלה:

- עוצמת הרוח מעל 15 קשרים.
- מפקד כלי השיט או אחראי הבטיחות החליט על כך על פי שיקול דעתו.

ב. בעומס חום כבד – המשך הפעילות יהיה בסמכות של מרכז השבט ובתנאים אלו:

- (1) החניכים יהיו רטובים במשך כל הפעילות;
- (2) אחראי הבטיחות ידגיש שחובה לחבוש כובע על הראש ולהקפיד על שתייה מרובה.

ג. בתחום בית

○ יש לחזור לחוף במקרים האלה:

- (1) עוצמת הרוח מעל 20 קשרים
- (2) מפקד כלי השיט או אחראי הבטיחות החליטו על כך על פי שיקול דעתו.
- (3) אם מתקבלת תחזית מזג אוויר חריגה המסכנת את החניכים בים.
- (4) אם על פי שיקול הדעת של אחראי הבטיחות מצב הים מסוכן או צפוי לסכן את החניכים בים.

ד. מחוץ לתחום בית

כאשר עוצמת הרוח עולה או מתקבלת תחזית מזג אוויר חריגה או אם על פי שיקול הדעת של אחראי הבטיחות מצב הים מסוכן או צפוי לסכן את החניכים בים – אחראי הבטיחות ישקול ויחליט בנוגע להמשך ההפלגה – ניתן לשקול לשנות את יעד ההפלגה; במקרה זה יש לעדכן מייד את הרכז התורן מצוות צופי הים ישראל.

ה. ברוח מזרחית (בים תיכון בלבד) - יש להתייחס במשנה זהירות ולהקפיד שהפעילות מתקיימת ככל הניתן בקרבת קו החוף.

(6) ציוד חובה ליציאה לים

- א. חובה על כל כלי שיט לצאת לים מצוידים בציוד מלא כפי שמוגדר בטבלה 6 ובטבלה 7.
- ב. אחראי הבטיחות יכול לאשר יציאה לים ללא ציוד מלא, בתנאי שהציוד נמצא מעל המינימום המוגדר בטבלה. אין לצאת לים עם פחות מהציוד המוגדר כמינימום.
- ג. בכלי שיט שלא מופיעים ברשימה, לרבות דגם לווייתנית, מרכז השבט יגדיר את כמות הציוד הדרושה.

טבלה 6. ציוד חובה לפעילות חתירה והפלגה

סייפן		קרוול		סנונית		
ציוד מלא	מינימום ליציאה לים	ציוד מלא	מינימום ליציאה לים	ציוד מלא	מינימום ליציאה לים	
6	2	6	2	8	3	משוטים
7	5	6	3	9	4	מלגזים
1	1	1	1	1	1	הגה
1	1	1	1	1	1	ידית הגה קצרה
1	1	1	1	1	1	עוגן + חבל עוגן
1	1	1	1	1	1	גלגל הצלה
1	1	1	1	1	1	דלי
1	1	1	1	1	1	סכין
1	1	1	1	1	1	חבל חרטום
1	1	1	1	1	1	חבלי ירכתיים
<p>בתחום בית - ג'ריקן מלא מים לכל שלושה (3) בני אדם. מחוץ לתחום בית - על פי "ציוד חובה בהפלגה מחוץ לתחום בית" (ראו: פרק 4, סעיף 3)</p>						ג'ריקנים מלאי מים
<p>על פי הנחיות כושר השיט</p>						ציוד פירוכטני וציוד בטיחות
<p>על פי מספר המפליגים</p>						חגורות הצלה

טבלה 7. ציוד חובה לפעילות הפלגה עם מפרשים

סייפן		קרוול		סנונית		
ציוד מלא	מינימום ליציאה לים	ציוד מלא	מינימום ליציאה לים	ציוד מלא	מינימום ליציאה לים	
1	1	1	1	1	1	תורן
1	1	1	1	1	1	מפרש ראשי
1	1	1	1	1	1	מפרש חלוץ
1	1	1	1	1	1	גלגלות של המפרש הראשי
1	0	0	0	2	0	חגורת טרפז
1	1	1	1	1	1	ערכת חבלים
1	0	1	0	1	0	ידית הגה ארוכה

(7) אישור יציאה לים

אחראי הבטיחות ייתן אישור יציאה לים בשתי נקודות:

א. אישור להכנת כלי השיט – אישור עקרוני להכנת כלי השיט, ייתן אחרי שאחראי הבטיחות וידא שמצב הים מאפשר פעילות ימית.

ב. אישור יציאה לים – לאחר הכנה כלי השיט והגשת רשימת מפליגים ייתן אישור סופי ליציאה לים הכולל תדרוך מפקד כלי השיט.

אחראי הבטיחות יאשר יציאה לים רק אחרי שבדק כי כל כלי השיט המלווים הדרושים לפעילות מוכנים להפלגה, ומספרם תואם את הנדרש על פי מספר כלי השיט ומספר החניכים, כולל צוותם המלא.

במקרה של פעילות שבטית – אחראי הבטיחות ימסור את אישור היציאה לים לרכזי השכבות או לחברי שנת השירות (לפי הצורך) והם יתדרכו את המדריכים וייתנו להם את האישור.

בשום מקרה אין לצאת לים ללא אישור של אחראי בטיחות.

רשימת מפליגים – בכל יציאה לים תוגש לאחראי הבטיחות או תושאר בחוף במשרד השבט רשימת מפליגים הכוללת שמות מלאים של כל אנשי הצוות (שם פרטי ושם משפחה), תאריך ההפלגה, שעת היציאה, שעת החזרה המתוכננת ושם כלי השיט. בעת יציאה על סירה מדגם קרוול/סנונית/לוויתנית יש למלא את נספח ציוד הנדרש.

במקרה של אירוע בטיחות, הרשימות ישמשו כדי לבדוק אם כל המפליגים חזרו אל החוף. יש לתייק את הרשימות בשבט במשך שנתיים (ראו: פרק 6, סעיף 3).

(8) כלי שיט מלווה

מפתח כלי שיט מלווים לפעילות

הפעילות הימית תיערך תמיד כשיש באזור כלי שיט ממונע שמטרתו ללוות את הפעילות.

בתחום הבית

לכל שמונה (8) כלי שיט קבוצתיים יצטרף כלי שיט מלווה אחד (1).

על כל תוספת של כלי שיט קבוצתי אחד (1) עד תוספת של שמונה (8) כלי שיט קבוצתיים – יצטרף עוד כלי שיט מלווה אחד (1).

לכל עשרה (10) כלי שיט מפרש קטנים תצטרף סירת מנוע מלווה אחת (1). על כל תוספת של כלי שיט מפרש קטן אחד (1) עד תוספת של עשרה (10) כלי שיט מפרש קטנים – יצטרף עוד כלי שיט מלווה אחד (1). לכל עשרים (20) קיאקים/סאפים תצטרף סירת מנוע מלווה אחת (1). על כל תוספת

של כלי שיט קטן אחד (1) עד תוספת של עשרים (20) כלי שיט קיאקים/סאפים – יצטרף עוד כלי שיט מלווה אחד (1).

בהתאם להחלטת אחראי הבטיחות יהיה כלי השיט המלווה צמוד לכלי השיט המפליגים בים. אם לא ידרוש זאת, תתבצע תצפית עין וכלי השיט המלווה יופעל על-פי הצורך.

בפעילות ימית חריגה

לפעילות שבה יש עד ארבעה (4) כלי שיט – יצטרף כלי שיט מלווה.

על כל תוספת של כלי שיט אחד (1) עד תוספת של ארבעה (4) כלי שיט – יצטרף עוד כלי שיט מלווה.

ספינה מנועית + סירת מנוע יכולות ללוות הפלגה של עד 12 כלי שיט. על כל תוספת של כלי שיט נוסף אחד (1) עד תוספת של ארבעה (4) כלי שיט – יש להוסיף עוד כלי שיט מלווה.

בגרירה מנהלתית ניתן לגרור עד 15 כלי שיט באמצעות ספינה מנועית וסירת מנוע מלווה. על כל תוספת של כלי שיט אחד (1) נגרר עד תוספת של חמישה (5) כלי שיט נוספים – יש לצרף עוד סירת מנוע.

בכל יציאה מתחום הבית עם כלי שיט מלווה אחד יש לקיים את הסעיפים האלה:

1) יש לוודא שבכל כלי השיט יש מכשיר קשר או טלפון נייד;

2) יוגדרו כלי שיט ממונעים ומפעילים שיכולים להגיע בזמן סביר לכל מקום על נתיב ההפלגה.

(* אם אין אפשרות לקיים את הסעיפים האלה – יש לצאת לפעילות מחוץ לתחום הבית עם שני

(2) כלי שיט מלווים או כלי שיט מלווה בעל שני (2) מנועים.

בירקון

יש להכין כלי שיט מלווה בכוננות ולמנות מפעיל כלי שיט מלווה שיצפה על הפעילות; במקרה הצורך יש לצאת עם כלי השיט המלווה וללוות את הפעילות במים.

בתוך המעגן

הליווי יתבצע על פי הנחיות מנהל המעגן. אם לא נדרש כלי שיט מלווה, יש להכין כלי שיט מלווה ליציאה מיידי. במקרה מיוחד של הפלגה עם מפרשים בתוך המעגן – חייב להיות ליווי של כלי שיט מלווה.

צוות מינימום לסירת המנוע

בתחום הבית

על פי כושר השיט של כל השיט ועל פי הנחיות משרד התחבורה.

אם עוצמת הרוח היא מעל 12 קשרים, והליווי מתבצע על ידי סירת מנוע אחת (1) בלבד, צוות המינימום יהיה לפחות שני (2) אנשי צוות.

בפעילות ימית חריגה

צוות מינימום לסירת המנוע יהיה לפחות שני (2) אנשי צוות.

(9) כניסה למעגן ויציאה ממנו

- א. הכניסה למעגן והיציאה ממנו יתבצעו בחתירה בלבד, אלא אם כן יש אישור ממנהל המעגן לצאת בהפלגת מפרשים מהמעגן.
- ב. ביציאה לים ובחזרה ממנו יש להימנע מהפרעה לכלי שיט נוספים היוצאים או הנכנסים ולשמור על התקנות למניעת התנגשות בים [תקנות הנמלים (מניעת התנגשות בים) תשל"ז-1977 והתקנות הבין-לאומיות למניעת התנגשות בים].
- ג. בזמן היציאה והכניסה יעמוד אחד מכלי השיט המלווים בפתח המעגן וישמור על בטיחות כלי השיט.

(10) יציאה לים בגלי חוף ובהחפה

כללי

יש שבטים המקיימים פעילות מקו החוף ולא ממעגן. היציאה בגלי חוף וההחפה הן נקודות שצריך לתת עליהן את הדעת.

יציאה בגלים

- א. לפני תחילת הפעילות יעריכו אחראי הבטיחות ומפקדי כלי השיט את מצב גלי החוף. בהערכת המצב יש לצפות בים במשך כמה דקות ולבדוק את תחזית מזג האוויר לשעות הקרובות. בהערכת המצב יש להתייחס לכמה היבטים: גובה הגלים, כיוון הגלים, אורך הגלים, תדירות הגלים, מחזורי גלים התקפה-שתיל, עוצמת הרוח וכיוון הרוח, עוצמת הזרם החופי וכיוונו, מיקום הזרם הבוקע (זרם הפריצה), מבנה קרקעית החוף בתחום שבירת הגלים, קרבה לחוף רחצה, מתרחצים, גולשים ומכשולים על קו החוף.
- ב. לאחר הורדת כלי השיט לחוף יש למקם את החרטום מול הגלים. פעולה זו יבצע איש חרטום.
- ג. יש לוודא שהחניכים רכוסים היטב בחגורות ההצלה.
- ד. טרם היציאה יעביר המדריך תדרוך מפורט לצוות ויסקור מקרים ותגובות אפשריים, כגון התהפכות, שקיעה, נפילה למים.
- ה. המדריך יודא שכל הציוד בכלי השיט מאובטח היטב.

1. בגובה גלים מעל 50 סנטימטר – אחראי הבטיחות או בוגר מטעמו ימצא על קו החוף בתצפית ויהיה בכוננות להגיב ולתת מענה מיידי. במידה ונמצא בוגר מטעם אחראי הבטיחות, נדרש כי תתקיים אפשרות לתקשורת בין הצדדים.
2. אחראי הבטיחות יגדיר למדריכים, לפני היציאה לים, את מספר החותרים המינימלי הנדרש, בהתאם לשיקול דעתו ובהתאם למצב הים.
3. בקרול – אנשי צוות עודפים יהיו בירכתיים, ככל האפשר.
4. בסנונית – אנשי צוות עודפים יהיה באזור החרטום.
5. הכנה המשוטים לפני היציאה לים יהיה במצב "שפה-שוט".
- א. השאיפה היא שהחותרים יעלו לכלי השיט כשהמים מגיעים לגובה המותניים.
- ב. הראשונים שיעלו לכלי השיט הם החותרים.
- ג. איש החרטום יעלה לכלי השיט רק לאחר שהחותרים פרסו משוטים ונכנסו למצב "שני הצדדים קדימה".
- ד. המפקד יעלה אחרון לאחר שדחף את כלי השיט.
- טו. אין לעמוד מאחורי דף הירכתיים.
- טז. תהליך היציאה לים יסתיים רק לאחר שכלי השיט עבר את קו שבירת הגלים; מפקד הכלי יביט לצדדים כדי לוודא זאת.
- יז. לאחר סיום שלב היציאה לים יש לשאוב את המים מכלי השיט.
- יח. שלבם ביציאה בגלי חוף עם סירת מנוע:

- ביצוע שלבים א' עד ה' בנוהל זה.
- איש החרטום ואנשי הצוות יחזיקו את הסירה מול גלים.
- המפקד יעלה, יוריד מנוע למים ויוודא שהוא במצב משוחרר.
- המפקד יודא שהמנוע מנוטרל ושאינן אנשים בסביבת המדחף במים ויניע אותו.
- לאחר שהמנוע הונע, המפקד יורה לכל הצוות לעלות לסירה.
- לאחר שאחרון אנשי הצוות עלה – המפקד יישוב קדימה ויתחיל את תהליך היציאה בגלים.
- אין לשים רגלים בחבלי חיים במהלך היציאה.

החפה

- א. לפני תחילת הפעילות אחראי הבטיחות ומפקדי כלי השיט יעריכו את מצב גלי החוף. בהערכת המצב יש לצפות בים במשך כמה דקות ולבדוק את תחזית מזג האוויר לשעות הקרובות. בהערכת המצב יש להתייחס להיבטים אלו: גובה הגלים, כיוון הגלים, אורך הגלים, תדירות

- הגלים, מחזורי גלים התקפה-שתיל, עוצמת הרוח וכיוונה, עוצמת הזרם החופי וכיוונו, מיקום הזרם הבוקע (זרם הפריצה), מבנה קרקעית החוף בתחום שבירת הגלים, קרבה לחוף רחצה, מתרחצים, גולשים ומכשולים על קו החוף.
- ב. טרם ההחפה יש לשאוב את כלי השיט היטב ולרוקן אותו ממים.
- ג. יש לוודא שהחניכים רכוסים היטב בחגורות ההצלה.
- ד. טרם ההחפה המדריך יעביר תדרוך מפורט לצוות ויסקור מקרים ותגובות אפשריים, כגון התהפכות, שקיעה, נפילה למים.
- ה. המדריך יודא שכל הציוד בכלי השיט מאובטח היטב.
- ו. בגובה גלים מעל 50 ס"מ – אחראי הבטיחות או בוגר מטעמו ימצא על קו החוף בתצפית טרם ההחפה ויהיה בכוננות להגיב ולתת מענה מיידי. במידה ונמצא בוגר מטעם אחראי הבטיחות, נדרש כי תתקיים אפשרות לתקשורת בין הצדדים.
- ז. אחראי הבטיחות יגדיר למדריכים, לפני ההחפה, את מספר החותרים המינימלי, לפי שיקול דעתו ולפי למצב הים.
- ח. אנשי הצוות העודפים יהיו באזור הירכתיים, ככל האפשר.
- ט. לפני ההחפה תיערך תצפית מלאה על כמה מחזורי גלים התקפה-שתיל.
- י. לפני ההחפה יבוצע תרגול "רכבת" בכלי השיט – בתרגול זה כל חותר עומד, נשען בזהירות לכיוון הירכתיים ואוחז את ידית המשוט ביד.
- יא. אם כלי השיט "תפס גל" במהלך ההחפה – יש לבצע תרגולת "רכבת" ולהחזיק בהגה היטב ובחוזקה.
- יב. ההחפה תסתיים רק לאחר שכלי השיט נגע בחול ועצר עצירה מיידי.
- יג. כשכלי השיט נגע בחול יש 'לחסל' משוטים ומלגזים, להוציא הגה, לרדת למים לכיוון הגלים (והים) ולכוון את החרטום מייד מול הגלים.
- יד. אם הגלים גבוהים יש לשקול לרדת לחוף עם עוגן צף. את העוגן הצף יש לזרוק למים רגע לפני שתופסים גל גבוה.
- טו. שלבים בהחפה בגלי חוף עם סירת מנוע:

- ביצוע שלבים א' עד ה' בנוהל זה.
- המפקד יבדוק שהמנוע עולה ושהמשבת מדמים את המנוע.
- המפקד יורה על הכנת סירה להחפה והוצאת הרגליים מחבלי החיים.
- הסירה תחל לרדת בגלים. במהירות הגלים ותמיד בין 2 גלים.
- רגע לפני הגעה לחוף, במים הרדודים יש להדמים מנוע, ולהרימו.

- מיד לאחר הרמת המנוע וכשהסירה במהירות איטית המפקד ייתן פקודה לאיש החרטום לקפוץ למים ולהחזיק את החרטום מול הגלים.

אימון יציאה בגלים ואימון החפה

- האימון יתבצע בחוף השבט או בחוף מוכר באזור השבט.
- אם האימון יתקיים בחוף אחר – יש לקבל אישור של מנהל צופי הים ישראל או המלווה השבטי מצוות צופי הים.
- אם השבט אינו שבט חופי – אימון יציאה או החפה בגלי חוף יבוצע באישור מנהל צופי הים ישראל או המלווה השבטי מצוות צופי הים. בנספח הימי לתיק הבטיחות השבטי יאושר לשבטים החופיים לבצע אימוני יציאות/החפות בגלים.
- בכל אימון יציאות והחפות בגלים יוגדר בוגר שתפקידו ללוות חניך לפינוי בעת הצורך. הבוגר יהיה עם טלפון נייד, לכל מקרה שצריך להזעיק עזרה.
- בגובה גלים מעל 50 סנטימטר – אחראי הבטיחות או בוגר מטעמו ימצא על קו החוף בתצפית ויהיה בכוננות להגיב ולתת מענה מיידי. במידה ונמצא בוגר מטעם אחראי הבטיחות, נדרש כי תתקיים אפשרות לתקשורת בין הצדדים.

(11) פעילות בתוך מעגן

- המעגן נועד לעגינת כלי השיט. ככלל אין לבצע פעילות בתוך מעגן ללא אישור של מנהל המעגן. אם יש אישור לפעילות בתוך מעגן, הפעילות תהיה פעילות חתירה בלבד. בתחום נמל חיפה ניתן לקיים פעילות הפלגה במפרשים בתנאי שלא תפריע לנתיב ההפלגה של אוניות הסוחר.
- אפשר להפליג במפרשים בתוך מעגן אם מתקיימים התנאים האלה:
- המעגן גדול דיו לתמרון כלי השיט;
 - מנהל המעגן אישר את הפעילות הספציפית הזו טרם היציאה לים;
 - מצב הרוח מאפשר פעילות בטוחה בתוך המעגן;
 - אחראי הבטיחות יעביר תדרוך מקיף;
 - יהיה ליווי צמוד של כלי שיט מלווה לפעילות זו. (בשבט צופי הים חיפה – רק במעבר צפונה של קו ישר המחבר בין מגדלור הכניסה הירוק של נמל הקישון לקצה רציף הכימיקלים)

12) נוהלי שגרת הפלגה בים

כללים בהפלגה בים הפתוח בתחום הבית:

- א. אין לרדת למים לשחות אלא במקרים המוגדרים בנוהל "שחייה" (ראו: פרק 2, סעיף 18).
- ב. באחריות המדריך לוודא שהחניכים שותים מים. כמו כן המדריך יקפיד לשים לב לבריאות של כל אחד מאנשי הצוות ולהרגשתם.
- ג. לפני היציאה לים ובמהלך ההפלגה יש לבצע סבב בטיחות בכלי השיט הכולל: בחינת ואנטות, פינים וסיכות, אבטוח ציוד, בדיקת התורן ובדיקה כללית של כלי השיט.
- ד. אין להיכנס לתחום חופי הרחצה.
- ה. אין להיכנס לתחום שטחים סגורים ולשטחי אש ללא אישור.
- ו. יש להקפיד על תקנות הנמלים (מניעת התנגשות בים תשל"ז–1977 והתקנות הבינלאומיות למניעת התנגשות בים).
- ז. יש למנוע בכל דרך התנגשות בין כלי שיט.
- ח. יש להישמע להוראות אחראי הבטיחות.
- ט. בהפלגה ביום יש לחבוש כובעים. ביום מעונן, אחראי הבטיחות יכול לפטור את החניכים מחבישת כובע.
- י. יש להפליג לבושים בחולצות טי/ חולצות טריקו, אין להפליג בגופייה או ללא חולצה.
- יא. יש להפליג רכוסים בחגורות הצלה תקינות.

13) קשר וסימנים מוסכמים בים

קשר אלחוטי

- א. כל כלי שיט מלווה יצא לים תמיד עם טלפון נייד טעון.
 - ב. כל כלי שיט מלווה יצא לים תמיד עם מכשיר קשר VHF ימי על ערוץ שנקבע מראש.
 - ג. אין הכרח להוציא כלי שיט מפרש עם מכשיר קשר לים. אחראי הבטיחות ישקול ויחליט בנוגע להוצאות כלי שיט המפרש לים עם מכשירי קשר. ההחלטה תתבסס בהתאם למספר שיקולים: מצב הים, תחזית מזג האוויר, רמת המדריכים, מספר סירות המנוע בים ומספר כלי השיט בים.
 - ד. בהפלגה מחוץ לתחום הבית, בהפלגת לילה ובגרירה מנהלתית לפחות 50% מכלי השיט יהיו עם מכשירי קשר.
- טבלה 8 מגדירה את הסימנים החזותיים המוסכמים בפעילות צופי הים.

טבלה 8. סימנים חזותיים מוסכמים בתקשורת בים

משמעות	סימן
מצוקה – סכנה מיידית לכלי השיט או סכנת חיים	הפעלת ציוד פירוטכני
	העלאה והורדה של הידיים לצידי הגוף הרמה והורדה של מפרש החלוף
	בלילה: נפנוף הפנס
תקלה בכלי השיט או מקרה דחוף שאינו מצוקה	בלילה: נצנוצים מהירים בפנס
	נפנוף מפרשים ממושך / עגינה פתאומית

(14) הפלגת לילה

- בשבתים ניתן לצאת להפלגות בלילה על פי הנהלים האלה:
- א. כלי השיט יהיה בעל כושר שיט המתיר הפלגה בלילה.
 - ב. לכלי השיט יש אורות ניווט על פי נוהלי משרד התחבורה.
 - ג. בכל כלי שיט ימצא פנס לבן אטום למים.
 - ד. כל יציאה לים בלילה תאושר על ידי נציג מצוות צופי הים באישור טלפוני. מנהל צופי הים ישראל ישקול אם יש לקיים תחקיר בדבר המוכנות לפעילות.
 - ה. בתחילת הפעילות ובסיומה יש להודיע לגורם המאשר מצוות צופי הים על היציאה לפעילות ועל החזרה ממנה.
 - ו. בהפלגה בלילה יש לחבר אל גלגל ההצלה מקלור ("סטיק-לייט") דולק. אם אדם נופל למים יש לזרוק אליו את גלגל ההצלה.
 - ז. בכל יציאה לים בלילה יתדרך מפקד כלי השיט את החניכים בדגשים להפלגת לילה וידגיש את הפעולות במקרה של אדם בים. מפקד כלי השיט יחלק לחניכים מספרי ברזל.
 - ח. אין לצאת מתחום הבית בהפלגה בלילה, אלא אם כן הדבר אושר בתחקיר על ידי צופי הים ישראל.
 - ט. בהפלגה לילה מחוץ לתחום הבית – יש להצמיד לכל חניך סטיק-לייט (מקלור) מופעל. הסטיק-לייט יוצמד לחלק העליון של חגורת ההצלה.
 - י. בפעילות בלילה ל-50% מכלי השיט שיצאו לים יהיו מכשירי קשר.
 - יא. יש לדווח לשיטור הימי על כל הפלגה לילית.
 - יב. כל הפלגת לילה תלווה ע"י סירת מנוע, שתצא לים.

(15) אימון פיקוד עצמי

אימון פיקוד עצמי הוא אימון שבו החניכים יוצאים לים ללא מדריך. מטרת האימון היא להעלות את הביטחון העצמי, את המסוגלות ואת העצמאות של החניכים בים. אימון פיקוד עצמי יעשה על פי הנהלים האלה:

- א. אימון פיקוד עצמי יתקיים לחניכי כיתה ח' ומעלה בלבד.
- ב. לפני יציאת החניכים לים או לפני שהמדריך עוזב את כלי השיט, המדריך יתדרך את החניך המיועד לפיקוד. התדרוך יכלול את פרטי המשימה, מקרים ותגובות צפויים ומה לעשות במקרה חירום.
- ג. בכל אימון פיקוד עצמי יהיה בים כלי שיט מלווה בקשר עין עם כלי השיט.
- ד. המדריך ימצא על כלי השיט המלווה ויהיה מוכן לחזור לכלי השיט במקרה הצורך.
- ה. אימון פיקוד עצמי בכלי שיט יתקיימו רק על פי תנאי רשיון השיט.

(16) שמירה על איכות הסביבה

חניכי צופי הים יחונכו לשמירה על הים ועל איכות הסביבה. להלן כמה כללים לשמירה על הסביבה הימית:

- א. אין לזרוק לים אשפה מכל סוג, לרבות אשפה אורגנית.
- ב. יש לצבוע את תחתית כלי השיט רק בצבע המאושר לשימוש בישראל.
- ג. בכל הפלגה ארוכה מחוץ לתחום הבית ימצא על כלי השיט פח זבל או שקית זבל לאיסוף האשפה.
- ד. אין להשתמש בבלונים בפעילות ימית.
- ה. אין להשתמש בנצנצים בפעילות ימית.
- ו. אין להשתמש בצבעי גואש בפעילות ימית.
- ז. אין לתדלק סירות או ספינות ממונעות בים באמצעות משפך; יש לתדלק באמצעות צינורית תדלוק, ויש לעשות את כל הפעולות הנדרשות למניעת זליגת דלק לים.
- ח. לפני הכניסה לשמורת טבע ימית יש לעדכן את פקח האזור מטעם רט"ג (רשות הטבע והגנים).
- ט. אין לעלות על האיים: אי היונים (במעגן מיכאל); חופמי (בחוף דור); אכזיב, שגביון, שוניות אכזיב (באכזיב); תכלת, שחף, נחליאלי (בראש הנקרה).
- י. שימוש בחכת גרר (ג'ורג'רה) – אסורה ללא היתר דיג.
- יא. אין לדוג כלל בשמורות טבע.
- יב. אין לעגון בשמורות טבע ימיות.

- ג. לפני החפה בחוף המנוהל על ידי רשות הטבע והגנים או בחוף שהוא שמורת טבע יש ליצור קשר עם הפקח הימי האזורי ולקבל הנחיות ואישור להחפה.
יד. יש להתעדכן בפרסומי רשות הטבע והגנים ולנהוג בהתאם.

גרירה והיגררות (17)

גרירה והיגררות – כללי

- א. לפני הגרירה יתדרך אחראי הבטיחות או מפעיל כלי השיט המלווה את מפקד כלי השיט בנוגע לשיטת ההיקשרות, למהלך הגרירה והניתוק.
ב. יש לגרור באמצעות חבל בקוטר של 14 מ"מ לפחות. רצוי לגרור באמצעות חבל צפ.
ג. הגרירה תתבצע, ככל האפשר, על ידי חיבור חבל כלי השיט הנגרר למשולש גרירה בירכתיי כלי השיט הגורר; החיבור ייעשה בקשר הצלה. לפי הצורך, ניתן לגרור כלי שיט על ידי חיבורם לנקודות קשירה אחרות בגוף הספינה המנועית הגוררת.
ד. לפני תחילת הגרירה יש לוודא הרמת חרב של כלי השיט הנגרר.
ה. לפני תחילת הגרירה יש לוודא שאין אנשים שיושבים על הדופן של כלי השיט הנגרר; בסנונית וסייפן הגאי יכול לשבת על הדופן.
ו. מפקד כלי השיט הגורר יודיע לכלי השיט הנגרר על התחלת הגרירה.
ז. בכלי השיט הגורר יהיה אדם אחד בתצפית על כלי השיט הנגרר ואדם אחר יהיה בתצפית קדימה.
ח. לפני ניתוק כלי השיט הנגרר ייתן מפקד כלי השיט הגורר הוראה למפקד כלי השיט הנגרר להכין משוטים או מפרשים להרמה.
ט. לפני ניתוק הגרירה יתריע מפקד כלי השיט הגורר למפקד כלי השיט הנגרר.
י. גרירה של כמה כלי שיט יחד תיעשה, ככל האפשר, באמצעות יצירת משולש גרירה מחבלי הירכתיים של כלי השיט. משולש הגרירה יקשר בין שני (2) חבלי הירכתיים באמצעות שני (2) קשרי הצלה או קשר אורגים כפול.
יא. בגרירה ממושכת יש לבדוק ולאבטח את התורן: לוודא שכל הואנטות מחוברות היטב ומתוחות ולחבר מעלן ראשי מאחורה ומעלן חלוץ מקדימה לאבטוח התורן.

גרירה מנהלתית

- א. יש לקיים את כל ההוראות הכתובות למעלה, בסעיף "הוראות לגרירה והיגררות" (ראו: פרק 2, סעיף 17).

- ב. לפני היציאה לים לגרירה מנהלתית יתדרך מפעיל כלי השיט הגורר את כל מפקדי כלי השיט הנגררים. התדרוך יכלול את הנושאים האלה: סדר הגרירה, צורת ההיקשרות, מקרים ותגובות אפשריים, מסלול הגרירה, חיזוק ואבטוח התורן ועוד.
- ג. יש להכין מבעוד מועד חבלי גרירה לכלי השיט, ולבחון את אורכם ואת תקינותם.
- ד. קצה חבל הגרירה יאובטח לזקף כלי השיט בתוך תא החרטום או לקצה חבל החרטום אם חבל החרטום מאובטח.
- ה. אם הגרירה נעשית בצורת "שיבולת", יש להכין מבעוד מועד את חבל הגרירה עם טבעות בקוטר 20 מ"מ לפחות ולבחון את תקינות החבל.
- ו. בגרירת "שיבולת" תיעשה היקשרות כלי השיט לספינת המנוע הגוררת, עד כמה שאפשר, כספינת המנוע הגוררת בעגינה או קשורה על מצוף, מול הרוח.
- ז. בגרירת שיבולת יש לקשור את כלי השיט בקשר הצלה מאובטח.

חילוץ כלי שיט בגרירה

- א. כשיש חשש שכלי שיט נסחף לכיוון החוף, שובר גלים או מכשולי ניווט אחרים – כלי השיט המלווה ייגש מייד לחלצו בגרירה.
- ב. ההיקשרות לגרירה תתבצע במהירות האפשרית, באמצעות החבל הזמין ביותר – חבל הגרירה של כלי השיט המלווה או חבל החרטום של כלי השיט הנגרר.
- ג. גרירה בחירום ברונדס – בחירום ניתן לחלץ כלי שיט במהירות באמצעות גישה של כלי השיט המחלץ עם החרטום לכלי השיט המחולץ, חיבור חבל החרטום של כלי השיט המחלץ לחרטום כלי השיט הנגרר או למיקום אחר בו והפלגה מהירה לאחור. היתרון של שיטה זו הוא מהירות התגובה ויכולת התמרון הגבוהה. כאשר מגיעים לאזור בטוח יש לעבור לגרירה רגילה.

(18) שחייה

- א. ככלל אסור להיכנס למים לשחייה בצופי הים.
- ב. מותר להיכנס למים עם חגורת הצלה ובאישור אחראי בטיחות במקרים האלה:
 - כחלק מיציאה לים מקו החוף או כחלק מחזרה מהים לקו החוף;
 - בהגעה אל כלי שיט עוגן או כלי שיט בקרבת החוף;
 - בסמוך לכלי שיט עוגן או כלי שיט בקרבת חוף, כשעומק המים מאפשר עמידה על הקרקע.
 - ביציאה לים עם כלי שיט קטנים;
 - במסגרת אימון ציפה עם חגורת הצלה;
 - במסגרת אימון הצלה (באישור מנהל צופי הים ישראל);
 - בזמן ניקוי תחתית כלי השיט;

- לצורך הגשת עזרה לכלי שיט הפוך או שקוע.
- לצורך עשיית צרכים;
- במהלך אימון התהפכות.

(19) נוהל אימון ציפה

- א. מטרת אימון הציפה היא שיפור הביטחון העצמי של החניך במים, למקרה של התהפכות כלי שיט או נפילה למים.
- ב. אימון ציפה ייעשה מקו החוף בעומק שבו עומדים החניכים על קרקעית.
- ג. אימון ציפה יעשה רק באישור אחראי בטיחות.
- ד. אחראי הבטיחות לא יאשר אימון ציפה בתנאי ים שמסכנים את החניכים.
- ה. לפני הכניסה למים המדריך יתדרך את החניכים ויבדוק אישית שכל החניכים חוגרים היטב חגורות הצלה תקינות.

(20) צלילה

- א. צלילה עם מיכלים וציוד צלילה צלילה זו מותרת בתנאים האלה:
 - צלילה עם מיכלים שלא במסגרת מועדון צלילה תיעשה רק למטרות תחזוקה, שליית חפצים שנפלו לים או שליית עוגן שנתפס.
 - צלילה עם מיכלים שלא במסגרת מועדון צלילה מותרת רק למרכזים בוגרים אחרי שירות צבאי, בעלי רשיון צלילה מתאים ובהתאם לחוק הצלילה (חוק הצלילה הספורטיבית, תשל"ט–1979).
 - צלילה עם מיכלים של חניכים או של ש"שינים למטרה חינוכית תיעשה רק על ידי מועדון צלילה מסודר, בהתאם להנחיות חוזר מנכ"ל, באישור חדר מצב במשרד החינוך ולאחר תחקיר של צוות צופי הים ישראל.
- ב. צלילת קמ"ס (קנה, מסכה, סנפירים) צלילת קמ"ס היא צלילה עם קנה (שנורקל), מסכה וסנפירים. פעילות זו מותרת בתנאים האלה:
 - פעילות קמ"ס לחניכים תיעשה בהדרכת מדריכים מוסמכים ועל פי הנחיות חוזר מנכ"ל.
 - צלילת קמ"ס למטרת תחזוקה, שליית חפצים שנפלו לים או שליית עוגן שנתפס תיעשה רק בנוכחות אחראי בטיחות ובאישור מרכז השבט בלבד.
 - בעת צלילת קמ"ס למטרות שהוזכרו לעיל אחראי הבטיחות חייב להיות ליד הצולל.

- בעת צלילת קמ"ס יש לרדת לאורך חבל (חבל עוגן או חבל עם משקולת), עד כמה שאפשר.
- טרם צלילת קמ"ס אחראי הבטיחות יוודא שמתקיימים התנאים האלה:
 - 1) הדממת המנועים של כלי שיט בטווח 200 מטר;
 - 2) תדרוך הצוללים טרם הצלילה בנוגע לאופן הצלילה, למטרת הצלילה ולמקרים ותגובות אפשריים;
 - 3) הציוד תקין.
- ג. צלילה במעגן – תיעשה באישור מנהל המעגן.

21) נוהל אימון בהפעלת ציוד פירוטכני

- א. כל אימון בציוד פירוטכני יאושר על מנהל צופי הים ישראל לאחר תחקיר בנושא – בתחקיר יש להתייחס ל: מיקום האימון, מי מפעיל את הציוד, ניסיון קודם בהפעלת ציוד, וכל הסעיפים שמופיעים בנוהל זה.
- ב. אימון פירוטכני יתקיים באור יום בלבד.
- ג. אימון פירוטכני יתקיים בים בלבד, בטווח מהחוף שיאושר על ידי שיטור ימי.
- ד. אימון פירוטכני יתקיים רק לאחר העברה הודעה למבצעים נתב"ג- מגדל פיקוח, לשיטור הימי, RCC Haifa ולחיל הים.
- ה. תוך כדי האימון יהיה טלפון זמין ומכשיר קשר על ערוץ 16 בהאזנה – למקרה שמישהו ידווח/ישאל כשיראה את הפעלת הציוד. יש לדווח בערוץ 16 כמה שניות לפני הפעלת הציוד.
- ו. אין להפעיל ציוד שפג תוקפו.
- ז. את התדרוך ואת הפעלת הציוד יש לעשות במקום פתוח, על קו המים והרחק ממקום התקהלות של בני אדם.
- ח. תדרוך מפעיל הציוד ייעשה על ידי מרכז בוגר בלבד.
- ט. את הציוד יכולים להפעיל חניכי שכבת יא' ומעלה או חניכים במסגרת קורס מפקדי ספינות. בכל מקרה הפעלת הציוד תעשה בחניכה של מרכז בוגר.
- י. לפני הפעלת הציוד יש לקרוא את הוראות השימוש שנמסרו על ידי היצרן, ויש להפעיל את הציוד על פיהן.
- יא. יש להתחשב בכיוון הרוח בהפעלת הציוד.
- יב. ירי רקטה מחייב משנה זהירות – יש לשים לב לבני אדם, כלי שיט וכלי טיס בסביבה. ירי רקטה יהיה בזווית אנכית של 30 מעלות לכיוון הים.
- יג. לאחר הפעלת הציוד יש להמתין כמה דקות שהציוד יתקרה, ולאחר מכן לטבול אותו במי הים ולהשליכו לפח.
- יד. במקרה של אי-יור (ציוד שאינו פועל) – יש להמשיך לכיוון לכיוון גזרה נקייה בים במשך 10 (עשר) שניות ולאחר מכן יש לזרוק לים.

הרמת/הורדת תורן (22)

נהלים כלליים

- א. מינימום אנשים בהרמת/הורדת תורן:
 - 1) בסנונית – חמישה (5) אנשים.
 - 2) בקרוול/סייפן – שני (2) אנשים.
 - 3) בלויתנית – שישה (6) אנשים.
- ב. בהרמת/הורדת תורן חייב להיות נוכח מדריך מכיתה ' ו' ומעלה.
- ג. טרם הרמת/הורדת התורן יש לחלק תפקידים (איש עקב, ואנטה קדמית, מרימים) ולתדרך את צוות הרמת התורן
- ד. בלווייתנית – הרמת/הורדת התורן תיעשה על פי נוהלי השבט, הסיבה היא שלכל לווייתנית יש תורן מסוג אחר.

נוהלי הרמת תורן

- א. בחוף – אם התורן מורם כשכלי השיט על עגלה, ייצול (חרטום) העגלה יהיה על הקרקע, ומתחת לירכתיים של כלי השיט יונח חמור.
- ב. יש לחבר ואנטות צד ארוכות טרם ההרמה ולוודא שאינן מסובכות בואנטות אחרות או במעלנים.
- ג. לפני הרמת התורן יש להתפרס לאורך התורן כך: איש עקב מחזיק את עקב התורן ואיש ואנטה קדמית מחזיק בחבל הוואנטה.
- ד. איש העקב ינהל את הרמת התורן. כאשר עקב התורן נשען על בית העקב או על המסילה יש לתת פקודה למתיחת ואנטה קדמית.
- ה. יש להמשיך להחזיק את התורן עד לסיום מתיחת הוואנטה הקדמית וקשירתה.

נוהלי הורדת תורן

- א. אם התורן מורד כשכלי השיט על עגלה, ייצול (חרטום) העגלה יונח על חמור וירכתי כלי השיט יונחו על הקרקע.
- ב. יש לנתק את הוואנטות הקצרות ואת כבלי הטרפזים ולמתוח, להצמיד ולקשור אותם ואת המעלנים היטב לגוף התורן.
- ג. לפני שחרור הוואנטה הקדמית כל אנשי הצוות יתקרבו לתורן וישענו עליו קדימה, פרט לאדם אחד שתפקידו יהיה לתפוס את ראש התורן באזור הירכתיים.
- ד. יש לקחת את חבל הוואנטה הקדמית לעשות שני (2) סיבובים וללפף על זקף כלי השיט.
- ה. יש להוריד את התורן בניהול איש העקב, ותוך כדי שחרור מבוקר של הוואנטה קדמית.
- ו. רגע לפני שעקב התורן קופץ, איש העקב יתריע על כך. עם קפיצת העקב יש לשחרר את הוואנטה הקדמית.
- ז. לאחר הורדת התורן יש למתוח את הוואנטה הקדמית ואת ואנטות הצד הארוכות ולקשור אותן בצורה מסודרת ומתוחה על התורן.

(23) הורדה/העלאה של כלי שיט במקשה

- א. בכל שבט ייכתבו נוהלי שימוש בממשה המתאימים למקום.
- ב. בתחילת כל שנת פעילות יאשר נציג מצוות צופי הים ישראל את נוהלי השימוש בממשה.
- ג. בהורדת/העלאת כלי שיט קבוצתיים בממשה חייב להיות נוכח איש צוות בוגר, שישמש כקצין בטיחות. קצין הבטיחות לא ינהל ולא יקח חלק פעיל בהורדת/העלאת הסירה, ורק יבחן את הבטיחות ויתערב במקרה הצורך.
- ד. אם מותקנת כננת חשמלית, היא תאושר על ידי מהנדס מכונות פעם בשנה.
- ה. בתחילת כל שנה יש לעדכן ולשנן את נוהלי העבודה עם הצוות הבוגר, הש"שינים והשכב"ג.
- ו. אין לעמוד בכיוון התקדמות הגלגלים – יש לשמור טווח של שני (2) מטר מהגלגלים קדימה.
- ז. אין לעמוד במורד הממשה יחסית לכלי השיט – פרט לאנשי חרטום שמחזיקים את הייצול העגלה.
- ח. אין להוריד ולהעלות כלי שיט בממשה ללא נעליים או סנדלים.
- ט. מפקד ההורדה יתדרך את החניכים בנוגע למיקום אחיזת כלי השיט.
- י. לפני הורדת/העלאת סירה מדגם לויתנית בממשה יתקיים תחקיר מקדים ע"י רמה ממונה.

(24) שמירה על כשירות כלי השיט

- א. כל כלי שיט ייבדק פעם בחצי שנה על ידי חבר צוות בוגר או רכז השכבה או חבר שנת שירות. הבדיקה תהיה על ידי רשימת המטלות (הצ'ק ליסט) המופיע בנספחים (ראו: פרק 6, סעיף 6 "רשימת מטלות לבדיקת כלי שיט")
- ב. יש לשמור את טופס בדיקת כל השיט למשך שנה במקום ייעודי.
- ג. בכל שבט תיכתב תוכנית לשמירה על כשירות כלי השיט. תוכנית זו תכלול: תוכנית עבודה להספנה ולטיפול בכלי השיט, מועדי הבדיקה של כלי השיט, מועדי הכנת כלי השיט לבדיקת "כושר שיט".

(25) פעילות ימית לקבוצות חיצוניות

- א. כל פעילות ימית של קבוצה חיצונית תיעשה באישור צופי הים ישראל ובהנחייתה.
- ב. המלווה השבטי מצוות צופי הים יחליט אם יתקיים תחקיר טלפוני או שהתחקיר יהיה בפגישה. בתחקיר יש להתייחס לנושאים אלו: רמת הצוות, מספר אנשי הצוות שיודעים להפעיל את כלי השיט, תדרוכים, תדרוך למצב של התהפכות, מזג האוויר, נורמות התנהגות ועוד.
- ג. האישור לפעילות ימית של קבוצה חיצונית יהיה בכתב או בדוא"ל.

- ד. אם מדובר בקבוצה שפועלת בקביעות או בקבוצה הפועלת במסגרת תוכנית "עוגן לחיים" יש להסדיר את פעילות הקבוצה בהסכם. על ההסכם לכלול את נושא האחריות והביטוח בדרך לפעילות ומסיום הפעילות ועד ההגעה לבית/ למסגרת.
- ה. יציאה לים של בוגרי שבט או של הורי חניכים לפעילות חד-פעמית תהיה באישור של ראש השבט ומרכז השבט, ותיעשה רק לאחר תדרוך שיכלול: נורמות התנהגות, ריענון נהלים, ולאחר וידוא שיש רשיון שיט מתאים למפליגים.

(26) נוהל רכז ים תורן

- א. רכז הים התורן הוא חבר צוות צופי הים ישראל אשר שהוסמך לכך על ידי מנהל צופי הים ישראל.
- ב. במקרה הצורך, מנהל צופי ים ישראל יוכל להסמיק באופן נקודתי חבר צוות צופי הים ישראל לשעבר ששימש כרכז ים תורן בשנתיים האחרונות.
- ג. תפקידי הרכז התורן הם:
- 1) מתן מענה טלפוני לכל בעיה או אירוע בטיחות בים;
 - 2) קבלת דיווחי חובה בפעילויות חריגות היוצאות מתחום הבית;
 - 3) בעת אירוע בטיחות בים – מתן הנחיות, ובמידת הצורך: הגעה למקום האירוע והכוונת כוחות חילוץ.
- ד. הרכז התורן יהיה זמין בטלפון בכל תקופת המשמרת.
- ה. הרכז התורן יהיה עם רכב צמוד ובעל יכולת הגעה לכל מקום בארץ בטווח הזמן הקצר ביותר לפי הצורך.
- ו. לרכז התורן יוקצה כלי השיט המלווה שבמקרה הצורך יכול לשמש אותו בזמן אירוע.
- ז. הרכז התורן יכיר את הפעילות המתוכננת בזמן המשמרת שלו.
- ח. לקראת סופי שבוע ולקראת חגים או תקופות שבהן יוצאים למפעלים יפורסם לשבטים שם ומספר הטלפון של הרכז התורן.
- ט. בכל פרק זמן יוגדר "רכז תורן" בצוות צופי הים.
- י. בעת אירוע בטיחות יש לעדכן את מנהל צוות צופי הים, והוא ישקול אם לקבל על עצמו לנהל את האירוע.

(27) הסמכת אחראי בטיחות

הסמכת אחראי בטיחות תהיה באחריות צופי הים ישראל וכפופה לאישור משרד התחבורה.

התנאים להסמכת מועמד כאחראי בטיחות

- א. מעל גיל 19;
- ב. בעל רישיון משיט 30 (בכנרת משיט 12 באישור משרד התחבורה ומנהל צופי הים ישראל);
- ג. בעל תעודת ע"ר בתוקף.

תהליך הסמכת אחראי בטיחות על ידי צוות צופי הים

- א. המועמד לתפקיד אחראי הבטיחות יקרא את אוגדן הבטיחות בשלמותו.
- ב. המועמד ייפגש עם מנהל צופי הים ישראל או עם איש צוות צופי הים שקיבל אישור לכך ממנהל צופי הים ישראל. בפגישה זו יסקרו יחד את הנושאים האלה:

- 1) הגדרת תפקיד אחראי הבטיחות;
 - 2) היכרות עם אוגדן הבטיחות;
 - 3) תקנות משרד התחבורה;
 - 4) מקרים שבהם נדרשת התערבותו של אחראי הבטיחות; דרכי תגובה אפשריות;
 - 5) מקורות ואתרי מזג האוויר;
 - 6) סקירת אירועי בטיחות שהתרחשו בעבר.
- ג. המועמד יצא לים עם נציג מצוות צופי הים ויתרגל:
- 1) הפיכת סנונית, כולל תרגול מצב פעמון (רק אם יש סנונית בשבט);
 - 2) הפיכת קרוול;
 - 3) חילוץ כלי שיט בחירום;
 - 4) גרירת כלי שיט;
 - 5) סיקור מעשי של תקלות מנוע ותפעול.

- ד. המועמד יצא לים עם אחראי בטיחות מוסמך ויצפה על פעולותיו.
- ה. המועמד יצא לים כאחראי בטיחות בליווי של אחראי בטיחות מוסמך שייתן לו משוב.
- ו. לאחר ההסמכה – צופי הים ישראל תנפיק לו אישור אחראי בטיחות.

(28) ריענון שנתי לאחראי הבטיחות

- פעם בשנה ייערך יום ריענון לאחראי בטיחות מוסמכים הרענון יכלול את התכנים האלה:
- א. תפקיד אחראי הבטיחות;
 - ב. סקירה של נוהלי בטיחות מתוך האוגדן על פי בחירה;
 - ג. מקרים ותגובות אפשריים בתפקיד אחראי בטיחות;
 - ד. מקורות ואתרי מזג האוויר;
 - ה. אירועי בטיחות מן העבר, בדגש על השנה החולפת;

1. העשרה בנושא הקשור לתחום הבטיחות והמקצועיות בים;
 2. ריענון ע"ר (אם התעודה לא בתוקף).
- אחראי בטיחות שהפסיק לשמש כאחראי בטיחות, יוכל להשתתף בריענון ולחזור לשמש כאחראי בטיחות רק אם עבר פחות משנתיים מיום סיום תפקידו וקיבל אישור בכתב ממנהל צופי הים ישראל.

(29) פעילות בכלי שיט קטנים

הוראות בטיחות לפעילות בכלי שיט קטנים:

- א. פעילות כלי שיט קטנים היא פעילות ימית בצופי הים, ולכן יש לקיים את כל הנהלים, לרבות: אישור אחראי בטיחות לשיט, רכיסת חגורות הצלה.
- ב. טרם הירידה למים המדריך יודא שפקקי כלי השיט סגורים ויבדוק את תקינות כלי השיט.
- ג. לפי הירידה למים המדריך או אחראי הבטיחות יתדרכו את החניכים.
- ד. בפעילות כלי שיט קטנים בתוך מעגן או מרינה או ליד נתיבי שיט יחצוץ כלי השיט המלווה בין הכלים לכלי שיט אחרים.
- ה. בפעילות סאפ - חובה לאבטח את הגלשן לגוף החותר באמצעות "ליש" (leash). בחסקה ובסאפ קבוצתי אין צורך בכך.
- ו. אין לגרור סאפ, גלשן רוח או קיאק שיש עליו אדם; במקרה הצורך יש להעלות את האדם על כלי השיט המלווה ולגרור את הכלי כשאינו מאויש.
- ז. פעילות קיאקים:
 - בגלים שגובהם מעל חצי (0.5) מטר – אין לקיים פעילות של "תפיסת" גלים עם הקיאק.
 - חניכים בכיתה ה'–ז' יצאו לים בליווי צמוד של כלי שיט מלווה או מדריך על קיאק.
 - בפעילות קיאקים בגלי חוף יתדרך אחראי הבטיחות בעצמו את החניכים, וידגיש את הנקודות האלה: גבולות גזרה בקו החוף (בהתאם לזרם הבוקע ולחופי הרחצה הקרובים), מרחק מקסימלי להתרחקות מהחוף, שמירת מרחק בין הקיאקים בגלי החוף, פעולות במקרה של התהפכות.
- ח. אין לקיים פעילות לילה בגלשני רוח.

(30) הוראות ותקן אבזור מערך התורן

תקן אביזרים תורן

לואיתנית	סנונית / סייפן	קרוול	
5 מ"מ	4 מ"מ	3 מ"מ	עובי כבל ואנטה מינימלי
3 מ"מ			עובי כבל טרפז מינימלי
8 מ"מ	5.5 מ"מ	4 מ"מ	עובי פין / שקל ואנטה (גם חלק עליון וגם תחתון)
6 מ"מ	5 מ"מ	4 מ"מ	עובי חבל ואנטה קידמית

הוראות כלליות

- א. בואנטה קידמית יש להשתמש בחבל בלתי מתיח.
- ב. בואנטות קצרות יש להשתמש בסולם בלבד (לא בחבל)
- ג. אין להשתמש בשקל "לחיצה", יש להשתמש רק בשקלים עם הברגה.
- ד. אין להשתמש בבקבוקי מתיחה "סגורים", יש להשתמש רק בסולמות או בקבוקי מתיחה "פתוחים" אשר ניתן לראות את ההברגה.
- ה. אין להשתמש בטבעת נירוסטה לואנטה הקידמית, יש להשתמש רק בשקל.
- ו. את שקל הוואנטה קידמית יש לסגור בחוזקה עם ג'בקה.
- ז. בכל ונאטות הצד יהיו צינורות גומי, כדי למנוע פציעה וגם למנוע את פתיחת הסולמות.
- ח. לחיצת ואנטות תהיה בנוכחות ובאישור מרכז שבט / אחראי בטיחות בלבד.
- ט. אין לעשות שימוש חוזר בכבלים שהוצאו משימוש / הוחלפו.
- י. ואנטה מכבל קשיח (19X1) שנקרע לה גיד – תוחלף.
- יא. בכל החלפת ואנטת צד – תוחלף גם הוואנטה בצד השני.
- יב. בתרנים שנוהגים להרים ולהוריד בצורה תדירה מומלץ להשתמש בואנטות גמישות.
- יג. בחינת ואנטות תיעשה בכל תחילת שנה ובכל הפלגה ארוכה מחוץ לתחום הביתה המורחב.

(31) נוהל עבודה עם ספינה

עבודה עם ספינה בשגרה

- א. יש לבדוק פעם בחודש את תקינות הספינה ע"פ צ'קליסט בדיקה חודשית המופיע בנספח לנוהל ספינה. אחריות על וידוא ביצוע הצ'קליסט על מרכז השבט או מישהו מטעמו.
- ב. לפני כל יציאה לים יתבצעו בדיקות החובה ליציאה לים כמפורט בנספח לנוהל ספינה.
- ג. הספינה תצא לים עם הציוד הנדרש בכושר השייט ובציוד המוגדר בנספח לנוהל ספינה.
- ד. לפני כל יציאה לים מפקד הספינה יודא כי הוא בקיא בסעיפים המופיעים בנספח לנוהל ספינה.
- ה. ראו: פרק 6, סעיף 8 "נספח לנוהל ספינה".

הסמכה מפקד ספינה

- א. תנאי הסמכה: בעל רישיון משיט 30, עבר את ההסמכה.
- ב. הדרכה מעשית ע"י מרכז השבט או מישהו בטעמו.
- ג. משימה מעשית של שרטוט עצמאי של כל המערכות ("חפרפרת") – דלק, מים, חשמל.
- ד. למידה וביצוע של צ'קליסט חודשי ובדיקות חובה לפני יציאה לים.
- ה. תרגול גישות חרטום, דופן, עגינה ים תיכונית.
- ו. תרגול גישה לסירה מפליגה.
- ז. יציאה לשעתיים של ליווי פעילות בתחום בית.
- ח. יציאה ללפחות יומיים של ליווי הפלגה ארוכה מחוץ לתחום הבית.
- ט. תרגול גרירה: גרירה בחירום, גרירה רגילה, גרירה שיבולת לפחות עם 5 סירות.
- י. היכרות עם כל ציוד הספינה – חלקי חילוף, ציוד רפואי, כל עבודה, ציוד חירום וכו'.

קליטת ספינה חדשה

- א. לפני רכש של ספינה חדשה, מפרט הספינה יאושר ע"י מנהל צופי הים ישראל.
- ב. עם הגעת ספינה חדשה, ייערך סקר ונוהל זה והנספח יעודכנו בהתאם.

(32) נוהל עבודה עם סירות מנוע

עבודה עם סירת מנוע בשגרה

- א. יש לבדוק פעם בחודש את תקינות סירת המנוע ע"פ צ'קליסט בדיקה חודשית המופיע בנספח לנוהל סירת מנוע. אחריות על וידוא ביצוע הצ'קליסט על מרכז השבט או מישהו מטעמו.
- ב. לפני כל יציאה לים יתבצעו בדיקות החובה ליציאה לים כמפורט בנספח לנוהל סירת מנוע.
- ג. הספינה תצא לים עם הציוד הנדרש בכושר השייט ובציוד המוגדר בנספח לנוהל סירת מנוע.
- ד. לפני כל יציאה לים מפקד הספינה יודא כי הוא בקיא בסעיפים המופיעים בנספח לנוהל סירת מנוע.
- ה. ראו: פרק 6, סעיף 8 "נספח לנוהל סירת מנוע".

קליטת סירת מנוע חדשה

- א. לפני רכש של סירת מנוע חדשה, מפרט הסירה יאושר ע"י מנהל צופי הים ישראל.
- ב. עם הגעת הסירה החדשה, ייערך סקר ונוהל זה והנספח יעודכנו בהתאם.

פרק 3. מקרים ותגובות בים ואירועי בטיחות

(1) אירוע בטיחות ימי

- א. אירוע בטיחות ימי הוא כל אירוע שבו נגרם נזק משמעותי לכלי השיט או שנפצעו אנשי הצוות, לרבות מקרים של התהפכות כלי השיט, קריעת ואנטה, נפילת תורן, התנגשות בין כלי שיט ונפילת אדם למים.
- ב. על כל אירוע בטיחות בים יש לדווח מייד לרכז הים התורן מצוות צופי הים ישראל כדי שבמידת הצורך יגיע לסייע או ישלח סיוע.
- ג. לאחר האירוע יש לערוך תחקיר על פי נוהל "דיווח ותחקור אירוע בטיחות בים" המופיע בהמשך (פרק 3, סעיף 2).

(2) דיווח ותחקור של אירוע בטיחות ימי

- א. יש להודיע לרכז הים התורן / למלווה השבטי מצוות צופי הים ולראש השבט על כל אירוע בטיחות בים בזמן אמת.
- ב. רכז הים התורן / המלווה השבטי מצוות צופי הים ידווח בזמן אמת על האירוע לוועדת הבטיחות.
- ג. אחראי הבטיחות ישלח באותו היום דוח אירוע ראשוני. הדו"ח יש להזין [בקישור זה](#).
- ד. יתקיים תחקיר אירוע בליווי המלווה השבטי / אחד מחברי ועדת בטיחות / מנהל/ת הבטיחות של צופי הים – עד שבועיים מיום האירוע. באירוע בטיחות חמור הכולל פציעה קשה או כשל ביצועי חמור יתוחקר עד 48 שעות לאחר האירוע.
- ה. בהתאם לחומרת האירוע, ועדת הבטיחות תחליט האם לפרסם מסקנות ולקחים נוספים.
- ו. את האירוע יש לתחקר ולכתוב הסעיפים האלו: (ראו: נספח "טופס תחקיר אירוע בטיחות בים", פרק 6, סעיף 4).

- 1) תיאור כללי – תיאור כללי וקצר של האירוע;
- 2) נזקים – תוצאות האירוע, נזקים לרכוש, פציעות;
- 3) עובדות – תנאי מזג האוויר, תנאי תאורה, בעלי תפקידים, גיל/שכבה של המפקד והצוות, ניסיון כללי ורמת המפקד והצוות, השתלשלות האירועים לפי זמנים;
- 4) מסקנות – מידע המתגבש ממחשבה על העובדות;
- 5) לקחים – הצעות והנחיות מעשיות להמשך כדי למנוע אירועים דומים.

(3) התהפכות בזמן הפלגה עם מפרשים

א. **ייצוב המצב** – במקרה של התהפכות בהפלגה עם המפרשים יש לבצע פעולות ראשוניות לייצוב המצב:

- 1) ריכוז אנשי הצוות בירכתיים וספירתם – כדי לבדוק מה מצבם ולוודא שאין אנשי צוות מתחת לכלי השיט או למפרש.
 - 2) שליחת שני (2) אנשי צוות עם גלגל הצלה לראש התורן – כדי לוודא שכלי השיט לא התהפך למצב "פעמוך".
 - 3) בדיקה שהעוגן נפל לים והחבל קשור על הזקף – כדי לוודא שכלי השיט לא ייסחף לחוף או לסלעים.
 - 4) דיווח לכלי השיט המלווה.
- ב. **הפיכת כלי השיט חזרה** – לאחר ייצוב המצב הצוות ייערך להפיכת כלי השיט חזרה, אנשי הצוות יעלו אחד-אחד על החרב עד להפיכה כלי השיט.

- 1) אם כלי השיט התהפך התהפכות פעמון יש להעביר חבלי עזר מתחת לספסלים 2 ו-3. ניתן להשתמש בחבלי החרטום והירכתיים ובחבלים נוספים. אנשי הצוות יעלו על כלי השיט ההפוך ויעמדו עם קצות האצבעות על הלזבזת כשידיהם מושכות את חבלי העזר. כשכלי השיט הגיע למצב מאוזן אנשי הצוות יעלו על החרב ויהפכו אותו חזרה.
- 2) כדי להקל את הפיכת כלי השיט מומלץ לשחרר את מיתרי המפרשים.
- 3) אם יש צורך בעזרה של כלי שיט מלווה, הוא יבצע את הפעולות האלה:

- א. תביא אנשי צוות נוספים לעזרה. מספרם ייקבע כתלות במספר אנשי הצוות של כלי השיט ההפוך ורמתם.
- ב. יש לשחרר את הטרפז מדופן כלי השיט; האנשים שבכלי השיט המלווה ימשכו את הטרפז מהמים תוך כדי התרחקות אחורה מכלי השיט ההפוך. יש לשאוף שמשיכת הטרפז תביא להרמת התורן לקו המים.
- ג. אם המעלן הראשי הוא מעלן חיצוני, יש לשחרר את המעלן הראשי מהברווז על התורן ולבצע את הפעולה כמו בסעיף ב.
- ד. יש לקשור את חבל הגרירה מסביב לבית החרב; לאחר הקשירה לבית החרב יש להעביר את החבל לדופן ולתחתית כלי השיט אל עבר הדופן השנייה. לאחר הקשירה יגרור כלי השיט המלווה את כלי השיט המפרשים בזהירות.
- ה. אם אף אחת מהשיטות לא מצליחה, יש להעריך את המצב ולהחליט אם כדאי לנתק את התורן מתחת למים ולהפוך את כלי השיט ללא תורן. במצב זה יש סכנה שהציוד ישקע בים ויאבד.

- 4) בהתהפכות קרוול – קרוול שואפת להתהפך כשהיא מלאה מים. לכן יש להוריד את המפרשים ולייצב את הסירה באמצעות אנשים המרימים את דופןות הסירה באזור הירכתיים. ניתן גם לגרור את הקרוול עם שני (2) אנשים לריקון מהיר של המים.
- 5) במקרה שהתורן נוגע בקרקעית הים – יש שלוש אפשרויות:

- א. לגרור את כלי השיט לעומק המים;
ב. לשחרר את התורן מהסירה ולהפוך את כלי השיט חזרה;
ג. אם נראה שעקב התורן פצע את רצפת כלי השיט ויש סכנה לשקיעתו – יש להוריד את כלי השיט במהירות לחוף הקרוב כדי למנוע את שקיעתו (ההחלטה תתקבל בהתאם למצב הים).
- ג. בקרת נזקים – לאחר הפיכת כלי השיט יש לעשות בקרת נזקים ולאסוף ציוד מהים. שליחת חניכים לשחייה לאיסוף הציוד תיעשה בהתאם למצב הים ולשיקול דעת המפקד. כחלק מבקרת הנזקים יש לבדוק היטב את התורן והואנטות לרבות: פינים, סיכות, חבלי הואנטות. לאחר בקרת הנזקים יש לקיים הערכת מצב ולהחליט אם להחזיר את כלי השיט לחוף או להמשיך בהפלגה.

(4) קריעת ואנטה

- א. ואנטה צד – אלו הפעולות הנדרשות בכלי השיט אם נקרעה ואנטה צד:
- לשחרר מפרשים;
 - לבצע סיבוב כך שהוואנטה הקרועה תהיה מתחת לרוח;
 - להפליג ברוח צד או ברוח קידמית;
 - לאלתר ואנטה חדשה באחת משתי הדרכים:
 1. בעזרת חבל, לקשור קשר קריק לקצה הוואנטה הקרועה;
 2. בעזרת חבל, להשתמש בכבל הטרפז כוואנטה חליפית.
 - לדווח לכלי השיט המלווה ולחזור לחוף בהפלגה זהירה.
- ב. ואנטה קדמית – אלו הפעולות הנדרשות בכלי השיט אם נקרעה ואנטה קדמית:
- לשחרר מפרשים;
 - לרדת לרוח גבית;
 - לאלתר ואנטה קידמית חדשה באחת משתי הדרכים:
 1. חיבור מעלן הספיניקר כוואנטה חליפית;
 2. לחבר שני (2) כבלי הטרפז יחד קדימה כוואנטה חליפית;
 - לדווח לכלי השיט המלווה ולחזור לחוף בהפלגה זהירה;
 - יש להימנע מלהוריד חלוץ במצב הזה.
- ג. בכל מקרה של קריעת ואנטה אחראי הבטיחות ישקול גרירת כלי השיט חזרה לחוף בעזרת כלי שיט מלווה. אם עושים זאת יש להוריד מפרשים ולאלתר ואנטה חדשה.

(5) נפילת תורן / שבירת תורן

- במקרה של נפילת תורן או שבירת תורן יש לבצע את הפעילות הבאות:
- לבדוק את מצב אנשי הצוות ולטפל בהם לפי הצורך;
 - להטיל עוגן למים ולקשור את חבל העוגן על הזקף;
 - לדווח לכלי השיט המלווה;
 - להרים את התורן לכלי השיט, לחסל המפרשים, ואנטות, מעלנים;
 - לחזור לחוף;
 - אחראי הבטיחות ישקול אם יש לגרור את כלי השיט לחוף בעזרת כלי השיט המלווה.

(6) התנגשות

- במקרה של התנגשות בין כלי שיט יש לבצע את הפעולות הבאות:
- לבדוק את מצב אנשי הצוות ולטפל בהם לפי הצורך;
 - לדווח לכלי השיט המלווה;
 - לעשות בקרת נזקים לכלי השיט ולקבל החלטות בהתאם:
- אם מים נכנסים לכלי השיט – יש לשאוב מים, לאטום את החור ולחזור במהירות לחוף.
 - אם נגרם נזק לאחד מעוגני הוואנטות – יש לפעול בשלב הראשון על פי נוהל קריעת ואנטה (סעיף 4 לעיל) ובהמשך לנסות לאלתר עוגן ואנטה חלופי או להפיל את המפרשים ולאחר מכן את התורן בצורה מבוקרת ולחזור לחוף במהירות.
 - אם התורן נפל בעקבות ההתנגשות – יש לפעול על פי נוהל נפילת תורן (סעיף 5 לעיל).
 - אם כלי השיט התנגש בכלי שיט אחר שאינו מצופי הים, יש ליצור קשר עם הסקיפר או עם בעל כלי השיט ולמסור ולקבל פרטים לצורך המשך הטיפול במקרה.

(7) נפילת אדם למים

- במקרה של נפילת אדם למים יש לבצע את הפעולות הבאות:
- להכריז בכלי השיט: "אדם בים" שלוש (3) פעמים ולזרוק גלגל הצלה אל האדם.
 - איש הצופה יהיה בתצפית על האדם, יצביע עליו וידווח על מקומו ברצף.
 - אם האדם במים נפצע או איבד הכרה יש לשקול לשלוח אדם נוסף שישחה אליו ויחזיק את ראשו מעל המים.
 - מפקד כלי השיט יחליט על צורת ההגעה המתאימה ביותר אל האדם שבמים, האפשרויות הן:
 - עלייה מול הרוח – האדם שבמים ישחה לכלי השיט ויעלה עליו.

- עלייה מול הרוח ושליחת שחיין אל האדם שיסייע לו לעלות לכלי השיט.
- הגעה אל האדם עם כלי השיט בגישת "שמינית".
- הגעה אל האדם עם כלי השיט בגישת "מהפך".
- ה. לאחר העלאת האדם לכלי השיט יש לבדוק את מצבו הבריאותי כדי להחליט בנוגע להמשך הפלגתו.
- ו. לאחר העלאת האדם לכלי השיט יש לדווח לכלי השיט המלווה.
- ז. אם יש חובש בים, הוא יבדוק את האדם לאחר העלאתו לכלי השיט.
- ח. אם האדם לא נמצא, יש לדווח לכלי השיט המלווה. אחראי הבטיחות יפעיל כוחות חיפוש נוספים וידווח לשיטור הימי, לרכז הים התורן מצוות צופי הים, ל-RCC Haifa ולחיל הים.

8) חדירת מים לכלי שיט

- אם מים חודרים לכלי השיט יש לבצע את הפעולות הבאות:
- א. לשאוב את המים בכל אמצעי השאיבה;
 - ב. לבדוק את מקור חדירת המים;
 - ג. לאטום את החור בעזרת סמרטוט, ספוג או כל אמצעי אחר;
 - ד. אפשר להטות הצידה את כלי השיט כדי שהחור יישאר מעל קו המים;
 - ה. יש להודיע על ההצפה לכלי השיט המלווה.
 - ו. אם קצב שאיבת המים גובר על קצב כניסת מים – כלומר גובה המים יורד או יציב, יש לחזור לחוף תוך כדי שאיבת המים ואיטום החור.
 - ז. אם קצב כניסת המים גובר על קצב שאיבת המים – כלומר גובה המים עולה, יש לפעול לפי הקרבה לכלי השיט המלווה:
- אם כלי השיט המלווה בקרבת מקום – יש לגרור את כלי השיט במהירות לכיוון החוף הקרוב או המעגן בהתאם לשיקול דעתו של אחראי הבטיחות.
 - אם אין כלי שיט מלווה בקרבת מקום ומצב הים מאפשר החפה – יש להפליג במהירות לכיוון החוף ולבצע החפה תוך כדי שאיבת המים וניסיון איטום החור.
 - אם אין כלי שיט מלווה בקרבת מקום ומצב הים אינו מאפשר החפה – יש להתכונן לנטישה על פי נוהל נטישה תוך כדי שאיבת המים ואיטום החור.

9) נטישת כלי שיט

- א. נטישת כלי שיט תבצע רק כמוצא אחרון ובמקרים האלה בלבד:
- אם ההימצאות על כלי השיט מסוכנת יותר מאשר ההימצאות בים.

- אם כלי השיט ניזוק עד כי אינו ניתן לטיפול והגיע כלי שיט לחלץ את אנשי הצוות.
- ב. ההחלטה לנטוש כלי שיט תתקבל על ידי מפקדו, אחראי הבטיחות או מנהל צופי הים ישראל.
- ג. פעולות שיש לבצע טרם הנטישה:
 - 1) לתדרך את הצוות;
 - 2) לבדוק רכיסת חגורות הצלה;
 - 3) לקחת חפצים צפים: גלגל הצלה, חגורות הצלה נוספות, ג'ריקנים ריקים ועוד;
 - 4) לקחת מכשיר קשר וטלפון נייד;
 - 5) לקחת מים ואוכל;
 - 6) לקחת ציוד פירוטכני;
 - 7) להודיע לאחראי הבטיחות על הנטישה;
- אם אין אפשרות ליצור קשר עם אחראי הבטיחות באמצעות טלפון נייד או מכשיר קשר יש להפעיל ציוד פירוטכני טרם הנטישה.
- ד. פעולות שיש לבצע לאחר הנטישה:
 - 1) אם אין כלי שיט מחלץ – יש להחזיק ידיים יחד במעגל ואם הדבר אפשרי, לנסות לשחות לחוף הקרוב.
 - 2) אם אין אפשרות לשחות לחוף – יש להרגיע את הצוות ולהעסיק אותו בעזרת תכנון השגרה והתפקידים.
 - 3) אם אין אפשרות לשחות לחוף הקרוב, יש להפעיל ציוד פירוטכני נוסף לאחר פרק זמן מסוים לפי שיקול דעת המפקד.
 - 4) יש להשתדל להפעיל ציוד פירוטכני עם מעבר כלי שיט או כלי טיס באזור.
 - 5) עם קבלת הודעה על נטישת כלי שיט, אחראי הבטיחות יגיע לחלץ את האנשים וידווח למנהל צופי הים ישראל, לחיל הים ולשיטור הימי.

(10) טיפול בפציעה של חניך בים ופינויו

- א. הסמכות הרפואית העליונה בים היא אחראי הבטיחות, המוסמך כמגיש עזרה ראשונה.
- ב. אם מדובר על פעילות הדורשת חובש על פי הנהלים – החובש הוא הסמכות הרפואית העליונה בים.
- ג. במקרים הבאים חובה על החובש או אחראי הבטיחות לבדוק אישית את החניך בים:
 - מכה בראש;
 - מעל שלוש (3) הקאות;
 - חשש להתייבשות;

צופי הים ישראל

- חשש למכת חום או היפותרמיה;
 - נפילה למים;
 - הכרה מעורפלת;
 - דיבור מבולבל;
 - פציעה אשר לדעת מפקד כלי השיט מחייבת בדיקה;
 - כל סימפטום חריג אחר.
- ד. הנחיות להתמודדות עם מצבים שונים בים:
- מחלת ים – במקרה של מחלת ים הסכנה היא התייבשות וירידת רמת המלחים בגוף עקב ההקאות. יש לתת לאדם מים ואוכל ולהושיבו בצל. יש לשקול אם להניח לאדם לישון.
 - התייבשות – אם רואים סימפטומים של התייבשות יש לתת לאדם לשתות הרבה אך במנות קטנות. חשוב להקפיד לתת אוכל עם השתייה.
 - מכת חום – במקרה של מכת חום יש להרטיב את האדם בכמויות גדולות של מים, בעזרת כלי שאיבה בלבד. את המים יש לשפוך על מרכז הגוף ולא על הראש. בכל מקרה של מכת חום אין להוריד את החניך למים מחשש שהוא תשוש ויש סכנת טביעה. בכל חשש למכת חום יש לתת לאדם טיפול ראשוני ולפנותו לחוף או למעגן הקרוב ומשם לפנותו באמבולנס לבית חולים.
 - היפותרמיה – אם יש חשש לירידת חום הגוף יש להלביש את האדם בבגדים יבשים וחמים ולהעלותו לכלי השיט המלווה. יש לשקול פינויו לחוף.
 - איבוד הכרה – במקרה של איבוד הכרה החובש או אחראי הבטיחות יטפלו באדם תוך כדי פינויו לחוף או למעגן הקרוב בצורה המהירה והבטוחה ביותר. יש להזמין מראש אמבולנס לנקודת הפינוי בחוף.
- ה. ההחלטה על פינוי חניך מהים לחוף יכולה להתקבל על ידי אחראי הבטיחות, מפקד כלי השיט, מפקד כלי השיט המלווה, רכז השבט, רכז הים התורן, מנהל צופי הים ישראל והחובש.
1. אם השהייה בים מסכנת את בריאות החניך יש לפנותו לחוף במהירות האפשרית ובבטחה.
 2. בהפלגה בתחום הבית – הפינוי ייעשה על ידי כלי שיט מלווה או על ידי חזרת כלי השיט למעגן או לחוף.
 3. לפי שיקול הדעת של אחראי הבטיחות או החובש יש להזמין אמבולנס לנקודת ההורדה.
 4. השלב החופי של הפינוי יעשה על פי נוהלי התנועה המופיעים באוגדן הבטיחות התנועתית.
 5. פינוי חניך בים בהפלגה מחוץ לתחום הבית יעשה על פי נוהל "הנחיות מיוחדות לפינוי חניך בהפלגה מחוץ לתחום הבית" (ראו: פרק 3, סעיף 12).

(11) מקרים ותגובות ביציאה או בהחפה בגלי חוף

כלי שיט מתמלא מים

- א. תוך כדי יציאה לים או החפה לעיתים מגיעים למצב שכלי השיט מתמלא מים. במצב זה חשוב לעשות שני דברים:
- 1) להבטיח שכל אנשי הצוות יישארו על כלי השיט;
 - 2) לוודא שהחרטום או הירכתיים יישארו מול הגלים.
- ב. יש להשתדל להגיע לחוף בחתירה גם כשכלי השיט מלא במים עד לגובה הדופן. אם כלי השיט התמלא מים במהלך היציאה לים, יש לסובב את כלי השיט לכיוון החוף בעזרת המשוטים ולחתור חזרה לחוף.
- ג. כשמגיעים לחוף יש לשאוב את כלי השיט או להפוך אותו על הצד כדי לרוקן אותו ממים.
- ד. חשוב להדגיש לחניכים ולמדריכים – אין לרדת למים! בכלי שיט שקוע בטוח יותר מאשר במים, לכן יש להישאר על כלי השיט עד הגעתו לחוף.

התהפכות כלי שיט

- א. במקרה של התהפכות כלי השיט יש לקיים נוהל מספרי ברזל – יש לוודא שכל האנשים נמצאים ולבדוק את מצבם.
- ב. אם חסר אדם יש לחפשו בתוך כלי השיט ההפוך ב"כיס האוויר". אם הוא נמצא שם יש להוציא אותו מייד מכיס האוויר על פי ההנחיות בסעיף הבא.
- ג. אם מתברר שאדם נמצא בתוך כלי השיט ההפוך, רק למדריך או למי שהוא מגדיר מותר להיכנס לחפש אותו שם. יש לזכור שמסוכן להיכנס לתוך כיס האוויר כשכלי השיט עם דופן לגלים.
- ד. אם אדם נפצע – יש להציפו על הגב ולהצמיד אליו אדם חזק.
- ה. כל אנשי הצוות יחזיקו בקצה חבלי הירכתיים או החרטום, מה שקרוב יותר לגלים – ויחכו עד שכלי השיט יגיע לחוף על ידי הגלים.
- ו. לאחר ההגעה לחוף יש לבצע בקרת נזקים, ולהפוך את כלי השיט חזרה.
- ז. הכניסה למים של חניכים או מדריכים נוספים להגשת עזרה לאנשי כלי השיט שהתהפך תהיה באישור אחראי בטיחות בלבד.
- ח. עד כמה שאפשר, ייכנסו למים לעזור רק אחראי הבטיחות, צוות בוגרים ומדריכים.
- ט. הנכנסים למים להגשת עזרה ייכנסו עם חגורות הצלה רכוסות היטב וככל האפשר עם גלשן, סאפ או גלגל הצלה. את הגלשן, הסאפ או גלגל הצלה יש להגיש לחניכים במים.

אדם נסחף בזרם הבוקע

- א. אדם יכול ליפול למים בזמן התהפכות או שקיעה או בזמן יציאה לים או החפה.
- ב. כשאדם מתחיל להיסחף בזרם הבוקע – הכניסה לים להגשת עזרה תהיה באישור אחראי הבטיחות. רצוי שאחראי הבטיחות או צוות בוגר או מדריכים הם אלו שייכנסו למים.
- ג. אם יש מציל בחוף בקרבת מקום – יש להיעזר בו.
- ד. הנכנסים למים להגשת עזרה ייכנסו עם חגורות הצלה רכוסה היטב וככל האפשר עם גלשן או סאפ או גלגל הצלה, ואותו יש להגיש לאדם שבמים.
- ה. כשמגיעים לחניך במים, הדבר הראשון שיש לעשות זה להגיש לו את החפץ הצף, להרגיע אותו ולהסדיר את הנשימה שלו. לאחר מכן יש להתחיל לשחות בחזרה לחוף.

(12) הנחיות מיוחדות לפינוי חניך בהפלגה מחוץ לתחום הבית

- א. העדיפות הראשונה היא לפנות את האדם למעגן הקרוב. אם אין מעגן קרוב בסביבה ואם מצב הים מאפשר, ניתן לפנות את האדם לחוף קרוב שיש אליו גישה לכלי רכב.
- ב. אם מדובר במצב חירום – כאשר מצב האדם אינו יציב או יש חשש שנשקפת סכנה לחייו, יש להזמין אמבולנס לנקודת הפינוי בחוף מייד עם קבלת החלטת הפינוי.
- ג. אם מצבו של האדם יציב ואין חשש שנשקפת סכנה לחייו, יש לפנותו מנקודת הנחיתה לבית החולים הקרוב או למוקד חירום של קופת החולים באמצעות כלי רכב, מונית או הוריו של החניך.
- ד. בוגר או ש"ש עם טלפון נייד יצטרפו לפינוי לבית החולים.
- ה. אחראי הבטיחות ישקול ויחליט מי יפנה את האדם לחוף או למעגן הקרוב. אם אחראי הבטיחות מחליט לפנות בעצמו את האדם, הוא ימנה איש צוות בוגר לתפקיד אחראי הפלגה בזמן הפינוי. אחראי הפלגה ימשיך לקיים את שגרה הפלגה.
- ו. במצבי חירום בלבד – ניתן לפנות את האדם לבסיסי חיל הים או לנמלים – יש לידע אותם ולקבל אישור כניסה.

פרק 4. פעילות ימית חריגה (פעילות מחוץ לתחום הבית)

(1) פעילות ימית חריגה: הגדרות ויסודות

- א. כל יציאה מתחום הבית נחשבת לפעילות חריגה.
- ב. הגדרת תחום הבית הוא לפי הנוהל בסעיף "תחום בית" (ראו: פרק 2, סעיף 4).
- ג. תחום בית מורחב הוא הרחבה של תחום הבית השבטי עד טווח של 4 מייל לעומק הים ועד 13 מייל מכל צד.
- ד. כל יציאה מתחום הבית תהיה באישור צופי הים ישראל.
- ה. בסמכות מנהל צופי הים ישראל לאשר יציאה לפעילות חד-יומית ובשטח תחום הבית המורחב על פי "נוהל מקוצר להפלגה בתחום בית מורחב" (ראו: פרק 4, סעיף 2).
- ו. אם הפעילות אינה חד-יומית או היא מתרחשת מעבר לשטח תחום הבית המורחב או אם מנהל צופי הים ישראל לא אישר "נוהל מקוצר להפלגה בתחום בית מורחב", היציאה להפלגה מחייבת ביצוע תחקיר ואישור הפעילות על ידי מנהל צופי הים ישראל או מי שהוסמך על ידו לכך. התחקיר יבוצע על פי "טופס תחקיר לפעילות ימית חריגה" (ראו: פרק 6, סעיף 2). במקרה כזה יש להזין את הפעילות במערכת האישורים של תנועת הצופים. במידה ומתקיימת לינה, יש להוציא אישור חדר מצב משרד החינוך על הלינה בלבד.
- ז. לפני כל יציאה מתחום הבית יש לקבל תחזית מזג האוויר מעודכנת משלושה מקורות לפחות.
- ח. על כל יציאה מתחום הבית המורחב יש לדווח לחיל הים, ולשיטור הימי.
- ט. מספר כלי השיט המלווים יהיה על פי נוהל "כלי שיט מלווה" (ראו: פרק 2, סעיף 8).
- י. ליווי חובש יתבצע על פי נוהל "חובש בהפלגה מחוץ לתחום בית" (ראו: פרק 4, סעיף 6).
- יא. במהלך ההפלגה מחוץ לתחום הבית המרחק המרבי בין כלי השיט הראשון והאחרון לא יעלה על ארבעה (4) מיילים ימיים.
- יב. לפי היציאה לים אחראי הבטיחות יעביר תדרוך מקיף למפקדי כלי השיט. התדרוך יכלול את הנושאים האלה: היציאה לים, נתיב ההפלגה, הגעה ליעד ההפלגה והירידה בחוף, מקרים אפשריים ותגובות, קשר וסימנים מוסכמים, טיפול בפגיעות מזג האוויר ובמחלת ים, אופן ההיגררות במקרה הצורך, מוכנות כלי השיט, סבבי שתייה ובטיחות בכלי השיט, טיפים להפלגה נכונה, חופים ומעגנות שצפויים להיכנס אליהם בדרך.
- יג. פעילויות הדורשות אישורי הורים: השתתפות בשיוט, יציאה מתחום הבית המורחב, חתירה ארוכה, לינה בשבט, תחרות חתירה, בהתאם לשיקול דעתו של מנהל התחקיר.
- יד. בעת קיום פעילות בשבט אחר בתחום הבית שלו ועם כלי השיט שלו יתקיים תחקיר טלפוני.

(2) נוהל מקוצר להפלגה בתחום בית מורחב

- א. תחום בית מורחב הוא הרחבה של תחום הבית השבטי לטווח של 4 מייל לעומק הים ועד 13 מייל מכל צד.
- ב. אם הפעילות נעשית מחוץ לתחום הבית אך בתחום הבית המורחב והפעילות היא חד-יומית, יש למנהל צופי הים ישראל סמכות להחליט על ביצוע נוהל מקוצר זה.
- ג. לפני היציאה לפעילות ייערך תחקיר טלפוני עם מנהל צופי הים ישראל או מי שהוסמך על ידו לכך.
- ד. בהתאם לאופי הפעילות מנהל התחקיר יחליט אם יש להוציא אישור במערכת האשורים התנועתית.

(3) ציוד חובה בהפלגה מחוץ לתחום הבית המורחב

בהפלגה ארוכה מחוץ לתחום הבית המורחב חובה להצטייד בציוד כמפורט להלן בסעיפים: ציוד לכלי השיט המלווים וציוד בכלי השיט של החניכים.

ציוד לכלי השיט המלווים

אם בפעילות יש כמה כלי שיט מלווים, יש להשתדל שהציוד יימצא בכלי השיט של אחראי הבטיחות או בספינת המנוע.

- 1) חבל גרירה בכל כלי שיט מלווה;
- 2) פנס אטום למים + סוללת להחלפה בכל כלי שיט מלווה;
- 3) הגה חליפי לכל דגם כלי שיט;
- 4) חלוץ חליפי;
- 5) משקפת צלילה;
- 6) דלק בכמות המתאימה לתכנון ההפלגה;
- 7) שמן הגה וצינורית מילוי (אם המערכת היא הידראולית);
- 8) שמן מנוע;
- 9) צינורית דלק חלופית (עם אגס);
- 10) צינורית תדלוק;
- 11) כבלים להנעת כלי שיט באורך של חמישה (5) מטר;
- 12) רזרבת מים בכמות של חמישה (5) ליטר עבור כל סירת חניכים;
- 13) ערכת כלי עבודה הכוללת:
 - שתי (2) ג'בקות (פלייר פטנט);

- פְּלִייר רגיל;
 - פטיש;
 - מברג שטוח;
 - מברג פיליפס;
 - אקדח ניטים;
 - מסורית ברזל;
 - סט מפתחות פתוחים.
- (14) ערכת חלקי חילוף הכוללת:
- 10 ניטים (מסמרות) 4 מ"מ נירוסטה או מונל;
 - 10 ניטים 5 מ"מ נירוסטה/מונל;
 - 10 ניטים 6 מ"מ נירוסטה/מונל;
 - 10 ברגי עץ 4 מ"מ;
 - 10 ברגי עץ 5 מ"מ;
 - 10 ברגי עץ 6 מ"מ;
 - 10 שקלי נירוסטה;
 - 10 פינים + סיכות;
 - 20 אזיקונים;
 - 2 גלילי סרט בידוד (איזולירבנד);
 - 1 חבילת אפוקסי פלסטלינה;
 - סוללת חלופיות לערכות אורות הניווט של כלי השיט המפליגים.

ציוד בכלי השיט של החניכים

- א. ציוד מלא על פי דרישות משרד התחבורה ועל פי נוהל "ציוד חובה ליציאה לים" (ראו: פרק 2, סעיף 6).
- ב. נוסף על הציוד המצוין לעיל יהיה בכלי השיט של החניכים:
- חבל גרירה (יכול להימצא גם בכלי השיט המלווה);
 - שלושה (3) ליטר מים לאדם;
 - ערכה הכוללת: סכין, שני (2) חבלים בעובי 4-6 מ"מ ובאורך 70-150 ס"מ, שני (2) שקלים, שני (2) פינים עם סיכת אבטחה, פנס אטום למים.

(4) דיווחי חובה במהלך פעילות מחוץ לתחום בית

במהלך פעילות מחוץ לתחום הבית חובה להעביר לרכז הים התורן דיווח במצבים האלה:

- א. יציאה לים;
- ב. הגעה ליעד וחזרה אל החוף;
- ג. סיום הפעילות;
- ד. תקלה באחד מכלי שיט המפרש או כלי השיט המלווים;
- ה. כניסה למעגנות או ירידה בחופים (יש לקבל אישור טלפוני על כך);
- ו. כל שינוי בתוכנית ההפלגה;
- ז. כל שינוי במזג האוויר שיש לו השפעה על תוכנית ההפלגה;
- ח. צמצום מפרשים;
- ט. פינוי חניך;
- י. אירוע ים חריג;
- יא. אירוע משמעת;
- יב. כל ספק, דילמה ואי-בהירות.

(5) שטחי אש ושטחים סגורים

- א. לפי היציאה מתחום הבית יש להתעדכן בשטחי האש ובשטחים הסגורים לתנועת כלי שיט בצו 100 (צו סגירת שטחים בים) המעודכן ביותר שהוציא מפקד חיל הים.
- ב. הכניסה לשטחי אש ולשטחים סגורים היא באישור חיל הים בלבד.
- ג. הקמת הקשר עם חיל הים תהיה בטלפון או במכשיר הקשר.
 - ממכמורת דרומה – יש להקים קשר עם מש"ז אשדוד.
 - ממכמורת צפונה – יש להקים קשר עם מש"ז ב"ח (בסיס חיפה).
 - במעבר בשטח אש 30 – ניתן להקים קשר עם חמ"ל מבצעים ש/13.
 - ים סוף – מש"ז זי"ס (זירת ים סוף)
- ד. עם הקמת הקשר עם חיל הים יימסרו הפרטים האלה: שם מנהל ההפלגה (אחראי הבטיחות), מספר טלפון נייד, ערוץ קשר, מספר כלי השיט, צפי לסיום המעבר בשטח.
- ה. יש להקים קשר עם חיל הים כשעה לפני הכניסה לשטח לקבל אישור עקרוני.
- ו. יש להקים קשר נוסף עם חיל הים עשר דקות לפני הכניסה לשטח ולקבל אישור סופי.
- ז. אסור לרדת בחופים של שטחי אש – הירידה מותרת רק במקרה חירום.

(6) נוהל חובש בהפלגה מחוץ לתחום הבית

- א. חובש יצטרף לכל פעילות ימית מחוץ לתחום הבית הכוללת מעל יום אחד של פעילות ימית מחוץ לתחום הבית ולינה.
- ב. חובש יצטרף לכל פעילות ימית מחוץ לתחום הבית המורחב.
- ג. בסמכות מנהל צופי הים ישראל לפטור את הדרישה לחובש במקרה של במקרה של הפלגה על ספינה עם קבינה, ספינת מנוע, או סירת מנוע.
- ד. בסמכות מנהל צופי הים ישראל לדרוש הצטרפות של חובש להפלגה מחוץ לתחום הבית לפי שיקול דעתו, גם אם אינה כלולה בהגדרות לעיל.
- ה. יש לשכור חובש מוסמך מחברת רפואה.
- ו. אחראי הבטיחות יתדרך את החובש עם הגעתו, וידגיש על הפרטים האלו: ל"ז ונתיב ההפלגה, לבישת חגורת הצלה, כללי בטיחות בים, סכנות רפואיות בים, התמודדות עם מחלת ים ובעיות רפואיות של החניכים.
- ז. החובש ימצא במהלך ההפלגה על אחד מכלי השיט המלווים.
- ח. אם אחד מאנשי הצוות בכלי השיט חש ברע או נפצע, יש להביא את החובש לבדוק אותו.
- ט. אחת לשעתיים יעבור כלי שיט מלווה ועליו החובש בין כלי השיט, והחובש יתשאל את מפקדי כלי השיט בנוגע לבריאות החניכים בים ולהרגשתם.
- י. אם אחד החניכים לוקה במחלת ים, יש לדווח על כך לחובש ולאחראי הבטיחות.
- יא. אם החובש ימליץ על פינוי של אחד האנשים, הפינוי יתוכנן על ידי החובש ואחראי הבטיחות יחד, בהתאם לדחיפות, לרמת הפגיעה, למזג האוויר ולמיקום בים.

(7) נוהל פעילות ימית על יאכטה

- א. בפעילות חריגה על יאכטה על השבט למנות 3 בעלי תפקידים:
 - מנהל טיול- ש"ש או שכיר שהוכשר כראש טור וישמש כמנהל הטיול בחוף.
 - סקיפר- שכיר או מתנדב רשום בשבט בעל משיט 30 שאושר על ידי השבט וישמש מנהל הטיול בים.
 - אחראי בטיחות- מרכז השבט אשר יאשר את הפעילות ויתחקר מול צוות צופי הים. מרכז השבט יכול לשמש גם כמנהל הטיול.
- ב. מרכז השבט יהיה אחראי הבטיחות של הפעילות, בין אם נוכח בה או לא. על אחראי הבטיחות לוודא כי:
 - היאכטה כשירה ומתאימה לפעילות. לרבות כושר שייט, ביטוחים וציוד רפואי וחירום.
 - במידה ומתקיים בישול ביאכטה-קיים אישור גז חצי שנתי בתוקף.

- ג. במהלך כל הפעילות יהיה אחראי הבטיחות זמין ובקשר עם מנהל הטיול והסקיפר.
- ד. כל נהלי הפעילות הימית תקפים להפלגה על יאכטה, לרבות נוהל שחייה.
- ה. על סקיפר היאכטה ומנהל הטיול בחוף להיות נוכחים בתחקיר, להיות בקיאים בו ולהכיר את נהלי הפעילות הימית.

פרק 5. בטיחות בעבודות תחזוקה

(1) הגדרות

כללי

חלק מרכזי בפעילות צופי הים הוא תחזוקה שוטפת של כלי השיט. את התחזוקה מבצעים חניכי השבט, השכב"ג, מתנדבי שנת השירות, והיא נעשית בליווי הצוות הבוגר ואנשי מקצוע.

מטרת הנוהל

מטרת נוהל זה היא להגדיר את נוהלי הבטיחות לעבודה בכלי עבודה מכאניים ובחומרים שבטי צופי הים, בהתאם לשכבת הגיל, תוך ניהול סיכונים, קביעת מנגנוני בקרה ושמירה על בטיחות מרבית.

יש שני גורמים שממונים על הבטיחות בעבודות התחזוקה: ממונה ארצי וממונה שבטי.

נאמן בטיחות ארצי לעבודות תחזוקה

אדם מצוות צופי הים ישראל בעל אוריינטציה מקצועית, שהוגדר על ידי מנהל צופי הים ישראל. תפקידו – הדרכת ממוני הבטיחות השבטיים, העברת הדרכות בטיחות ארציות על פי המוגדר בפרק זה ותחקור אירועים חריגים יחד עם ממוני הבטיחות השבטיים במקרה הצורך.

נאמן בטיחות שבטי לעבודות תחזוקה

איש צוות בוגר בעל אוריינטציה מקצועית, שהוגדר על ידי אחראי הבטיחות הארצי לעבודות תחזוקה. תפקידו - לפקח שעבודות התחזוקה הנעשות בשבט על ידי כל המשתמשים נעשות על פי הנהלים המוגדרים בפרק זה, העברת הדרכות הבטיחות השנתיות המוגדרות בנוהל זה ותחקור אירועים חריגים בתחום התחזוקה שהתרחשו בשבט.

כלי עבודה

כלי העבודה המותרים ואופן השימוש בהם – לפי המתואר בטבלה 10 להלן.

חומרים

החומרים המותרים לשימוש בעבודות התחזוקה – לפי המתואר בטבלה 11 להלן.

(2) הדרכות בטיחות

יש להעביר הדרכת בטיחות שנתית בשלוש (3) רמות:

- א. **הדרכה ברמה ארצית** – פעם בשנה תיערך הדרכת בטיחות ארצית בעבודות תחזוקה לכל המרכזים הבוגרים ומתנדבי שנת השירות. ההדרכה תינתן ע"י המוסד לבטיחות וגיהות או ע"י אדם שעבר קורס מדריכי בטיחות. וע"י נאמן הבטיחות הארצי לעבודות תחזוקה. בסיום ההדרכה יש להכין מסמך המפרט את שמות המשתתפים, שם המרצה ותאריך הדרכה.
- ב. **הדרכת מתנדבי שנת השירות (הדרכה ברמת השבט)** – בתחילת כל שנת פעילות תיערך בשבטים הדרכת בטיחות מעמיקה למתנדבי שנת השירות בשבט. את ההדרכה יעביר נאמן הבטיחות השבטי לעבודות תחזוקה. כחלק מההדרכה יש לבצע תדרוך להפעלת מטפה כיבוי אש כולל סיור בשבט למקומות הימצאות המטפים.
- ג. **הדרכת השכבה הבוגרת (הדרכה ברמת השבט)** – בתחילת כל שנת פעילות תיערך בשבטים הדרכת בטיחות מעמיקה לחברי השכבה הבוגרת את ההדרכה יעביר נאמן הבטיחות השבטי לעבודות תחזוקה.

הדרכות הבטיחות בעבודת תחזוקה יכללו:

- א. סקירה של פרק 5: "בטיחות בעבודות תחזוקה" במלואו;
- ב. סקירה של אירועים חריגים ופציעות שקרו בעבר בשבטים וצפייה בסרטונים המתארים את הסכנות הטמונות באי-הקפדה על נוהלי עבודות התחזוקה;
- ג. הדרכה בטיחות תאורטית ומעשית על כל אחד מכלי העבודה ועל החומרים המורשים לשימוש.

(3) הוראות כלליות

- א. יש לאחסן את כלי העבודה מחוץ להישג ידם של חניכים.
- ב. יש להקפיד על הוראות היצרן של כלי העבודה.
- ג. אין להשתמש בכלים לא תקינים.
- ד. בעת שימוש בכלי חיתוך או מברג – אין להחזיק את החומר בתוך כף היד.
- ה. אין לשאת כלים חדים בתוך כיסי הבגדים.
- ו. אין להשתמש בכלי לביצוע עבודה שאיננו מיועד עבורה.
- ז. כל כניסה לחדר המלאכה לצורך עבודה תהיה עם נעליים סגורות.
- ח. בעבודות התחזוקה יש לעבוד עם לבוש מתאים – בהתאם לסוג העבודה ולמפורט בהמשך הנוהל.

ד. בעבודות גדולות על כלי שיט יש לקיים תהליך של אישור תכניות מול מנהל צופי הים או המלווה המקצועי מצוות צופי הים. עבודות גדולות הינן עבודות שמשמשים ביותר מעשרה (10) ליטר של שרפים, לרבות העבודות האלו: פתיחת רצפה של כלי שיט, החלפת צלעות, החלפת סיפון. אישור התכניות יעשה ע"י טופס אישור תכניות לפני עבודות תחזוקה המופיע בנספחים (ראו: פרק 6, סעיף 7 "טופס אישור תכניות לפני עבודות תחזוקה")

ט. בשימוש בסכין יפני:

- השימוש יהיה באישור של ש"ש או צוות בוגר ולאחר תדרוך בנוגע לסכנות השימוש.
- השימוש יהיה רק למשימות הדורשות סכין יפני.
- טרם השימוש יש לבדוק את גוף הסכין והלהב.
- אין לחתוך בכיוון הגוף.

(4) שימוש בכלי העבודה המכאניים

בטבלה 10 מפורטים כלי העבודה המכאניים המותרים לשימוש בשבטים, למי מותר להשתמש בהם ומי נותן את האישור ומתדרך בנוגע לשימוש. כל חריגה או צורך בשימוש במכשיר אחר מחייב את אישור אחראי הבטיחות הארצי.

טבלה 10. כלי העבודה המכאניים והמורשים להשתמש בהם

מכשיר	מורשה שימוש	נותן האישור והמתדרך
חותך חבלים	החל מכיתה ז'	ש"ש וצוות בוגר
מלטשת ידנית אקצנטרית פנאומטית (לחץ אוויר)		ש"ש וצוות בוגר
מלטשת ידנית אקצנטרית מברגה/מקדחה נטענת	החל מכיתה ח'	ש"ש וצוות בוגר
מקדחה חשמלית		ש"ש וצוות בוגר
פולישר (מכשיר פוליש)	החל מכיתה ט'	ש"ש וצוות בוגר
אקדח חום חשמלי (בלאוור)		ש"ש וצוות בוגר
מקדחת עמוד	החל מכיתה י'	ש"ש וצוות בוגר
מסור אנכי לעץ (ג'גסו)		מרכז בוגר
אבן משחזת		ש"ש וצוות בוגר
מולטיטול		מרכז בוגר
מכונת שטיפה בלחץ (גרניק)	החל מכיתה י'	מרכז בוגר

ש"ש וצוות בוגר	(* חובת נוכחות ש"ש ומעלה	דיסק ידני 4.5 אינץ' נטען
ש"ש וצוות בוגר	החל מכיתה י"א (* חובת נוכחות ש"ש ומעלה	מלטשת סרט שולחנית (שלייף סרט)
מרכז בוגר	החל מכיתה י"א (* חובת נוכחות ש"ש ומעלה	מסור שורף לברזל
מרכז בוגר	החל מכתה י"ב (* חובת נוכחות ש"ש ומעלה	אקדח ריסוס צבע (פיסטולט)
מרכז בוגר	ש"ש וצוות בוגר	דיסק ידני 4.5 אינץ' רתכת
מרכז בוגר	ש"ש וצוות בוגר (* חובת נוכחות מרכז שבט או אחראי בטיחות	מסור גרונג לעץ

הוראות בטיחות לכלי העבודה המכאניים

הוראות בטיחות כלליות

- א. יש לקרוא היטב וליישם את הוראות השימוש של יצרן כלי העבודה.
- ב. שיוף
 - יבוצע ככל האפשר בשטח פתוח ומאוורר.
 - יש להשתמש במסכת שיוף מסוג מסכת אבק, בעלת שסתום חד-כיווני – אין להשתמש במסכה פשוטה מזו.
- ג. כבלים וחשמל
 - אין להשאיר מכשיר חשמלי כלשהו כשהוא מחובר לחשמל ללא השגחה.
 - בעת טיפול בחלקו הדינאמי של כלי העבודה (לדוגמה: החלפת מקדח, החלפת דיסק, החלפת להב וכו') יש לנתק את המכשיר מהחשמל.
 - אין להשתמש במכשיר חשמלי שהכבל או התקע שלו פגומים.
 - אם מכשיר חשמלי מקפיץ את המפסק האוטומטי או הפחת – יש להפסיק את השימוש במכשיר ולדווח לאחראי הבטיחות השבטי.
 - אין להשתמש במכשירים חשמליים בסביבה רטובה.
 - אין לעבוד במכשירים חשמליים כשיחפים או רטובים.
 - בשימוש בכבל מאריך יש לוודא את תקינותו לפני השימוש במכשיר
- ד. בחיתוך עצם כלשהו יש להקפיד שהוא מקובע היטב ואינו נסגר תוך כדי החיתוך על הדיסק או הסכין.

- ה. לרוב המכשירים החשמליים יש מצב אוטומטי שמשאיר אותם פועלים גם כשעוזבים את ההדק – אסור להשתמש במצב זה.
- ו. לפני תחילת העבודה יש לוודא את שלמות ציוד המיגון.
- ז. לפני עבודה עם חומר מסוים יש לקבל תדרוך של נותן האישור לשימוש (ראו: טבלה 12).
- ח. כל שימוש בכלי עבודה מכאני יעשה בליווי אדם נוסף בסביבת העבודה.
- ט. אין לעבוד בשיער פזור; אין לעבוד כשעונדים תכשיטים משתלשלים או לובשים בגדים רופפים או בגדים עם שרוכים היכולים להיתפס בזמן העבודה.
- י. כפפות - יש ללבוש כפפות על פי הוראות היצרן, ההוראות בפרק זה או הוראת אחראי הבטיחות.
- יא. יש ללבוש את ציוד המיגון טרם חיבור כלי העבודה לחשמל.
- יב. בעבודות שבהן נעשית עבודת שיוף שנמשכת יותר משעה ממונה הבטיחות השבטי לעבודות תחזוקה יפעיל שיקול דעת ואם יש צורך יחמיר את הנהלים כדי להקטין את החשיפה של העובד לחומרים המסוכנים.
- יג. סביבת העבודה תהיה מסודרת.
- יד. יש לוודא שלא יתקרבו לסביבת העבודה אנשים שלא לצורך.

טבלה 11. הוראות בטיחות פרטניות בעבודה עם כלי עבודה מכאניים

הוראות בטיחות פרטניות בעבודה עם כלי עבודה מכאניים		
○ נעליים או סנדלים.	לבוש	חותך חבלים
○ יש להשתמש במכשיר לחיתוך חבלים בלבד. ○ להיזהר מכוויות מקצה המכשיר. ○ אין להשתמש על חבלים רטובים. ○ אין לעבוד כשהגוף או הלבוש רטובים.	הוראות בטיחות	
○ משקפי מגן – אם מקום העבודה הוא מעל גובה הראש.	לבוש	מברגה/ מקדחה נטענת
○ יש להקפיד שהמקדחה ניצבת לאזור הקדיחה. ○ חובה להתאים את מהירות הקדיחה ואת סוג המקדח לסוג העבודה. ○ בעת קדיחה בעצמים קטנים חובה לקבע את העצם במלחציים. ○ לאחר העבודה יש להיזהר ממגע במקדח או בחפץ הנקדת, כדי לא לקבל כווייה.	הוראות בטיחות	
○ משקפי מגן – אם מקום העבודה הוא מעל גובה הראש. ○ נעליים או סנדלים	לבוש	מקדחה חשמלית
○ יש להקפיד שהמקדחה ניצבת לאזור הקדיחה. ○ חובה להתאים את מהירות הקדיחה ואת סוג המקדח לסוג העבודה.	הוראות בטיחות	

צופי הים ישראל

<ul style="list-style-type: none"> ○ בעת קדיחת בעצמים קטנים חובה לקבע את העצם במלחציים. ○ לאחר העבודה יש להיזהר ממגע במקדח או בחפץ הנקדח, כדי לא לקבל כוויה. ○ אין לעבוד כשהגוף או הלבוש רטובים. 		
<ul style="list-style-type: none"> ○ משקפי מגן ○ נעליים או סנדלים 	לבוש	מקדחת עמוד
<ul style="list-style-type: none"> ○ יש להבטיח שהחפץ הנקדח מקובע היטב למשטח המקדחה. ○ יש להתאים את מהירות הסיבוב לחומר הנקדח. ○ חובה להתקין מפסק בטיחות במקדחה. ○ חובה להתקין מיגון לחלקים הנעים במקדחה. ○ אין לקרב את הידיים לאזור המקדח בזמן העבודה. ○ לאחר העבודה יש להיזהר ממגע במקדח או בחפץ הנקדח, כדי לא לקבל כוויה. ○ אין לעבוד יחפים. ○ אין לעבוד כשהגוף או הלבוש רטובים. ○ שיער ארוך – חובה לאסוף את השיער למניעת היתפסות השיער במכשיר. ○ אין לעבוד עם שרשראות או חפצים תלויים על הגוף – למניעת היתפסותם במכשיר. ○ יש ללבוש בגדים ללא שרוכים – למניעת היתפסותם במכשיר. ○ טרם העבודה יש לוודא כי המכשיר מקובע כנדרש / יציב. 	הוראות בטיחות	
<ul style="list-style-type: none"> ○ חולצה עם שרוולים ארוכים ○ נעליים או סנדלים ○ משקפי מגן ○ אוזניות מגן 	לבוש	פולישר (מכשיר פוליש)
<ul style="list-style-type: none"> ○ יש לבדוק את תקינות הסקוץ' טרם העבודה. ○ יש לוודא שהסקוץ' נצמד היטב לפד המכשיר. ○ יש להתאים את מהירות הסיבוב של המכשיר למשטח ולכוחו של העובד. ○ אין להשתמש במכשיר לשימושים שלא מיועדים לו. ○ יש לבדוק את תקינות הכבל החשמלי לפני חיבור המכשיר לחשמל. 	הוראות בטיחות	
<ul style="list-style-type: none"> ○ נעליים או סנדלים ○ אוזניות מגן 	לבוש	אקדח חום חשמלי (בלאוור)
<ul style="list-style-type: none"> ○ אין לחסום את פתח יציאת האוויר וכניסת האוויר. ○ לאחר השימוש אין לגעת בפתח יציאת האוויר. ○ לאחר השימוש חשוב להניח את המכשיר כשפתח יציאת האוויר אינו נוגע בכלום. ○ אין להשתמש במכשיר בקרבת דלקים ומדללים. 	הוראות בטיחות	
<ul style="list-style-type: none"> ○ בגדים ארוכים ○ כפפות עבודה 	לבוש	

<ul style="list-style-type: none"> ○ משקפי מגן ○ נעליים או סנדלים ○ מסכת אבק ○ אוזניות מגן 		<p>מלטשת ידנית אקצנטרית</p>
<ul style="list-style-type: none"> ○ יש לבדוק את תקינות הסקוץ' טרם העבודה. ○ יש לוודא שהסקוץ' נצמד היטב לפד המכשיר. ○ יש להתאים את מהירות הסיבוב של המכשיר למשטח ולכוחו של העובד. ○ חובה להשתמש בשואב האבק המחובר למכשיר. 	<p>הוראות בטיחות</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ○ בגדים ארוכים ○ כפפות עבודה ○ משקפי מגן ○ מסכת אבק ○ אוזניות מגן 	<p>לבוש</p>	<p>מלטשת ידנית אקצנטרית פנאומטית (לחץ אוויר)</p>
<ul style="list-style-type: none"> ○ יש לבדוק את תקינות הסקוץ' טרם העבודה. ○ יש לוודא שהסקוץ' נצמד היטב לפד המכשיר. ○ יש להתאים את מהירות הסיבוב של המכשיר למשטח ולחוזק העובד. ○ חובה להשתמש בשואב האבק המחובר למכשיר. 	<p>הוראות בטיחות</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ○ כפפות עבודה ○ נעליים ○ אוזניות מגן (בעבודה ממושכת) 	<p>לבוש</p>	<p>מסור אנכי לעץ (ג'יקסו)</p>
<ul style="list-style-type: none"> ○ יש להבטיח יציבות העצם הנחתך באמצעות קיבועו במלחציים או קליבות (קלמרות). ○ יש לוודא שלהב המסור שלם, ישר ומקובע היטב. ○ טרם השימוש יש לוודא שכל מנגנוני המשור תקינים, לרבות מנגנון קיבוע הלהב. ○ חובה לקבל תדרוך ממרכז השבט או ממונה האחזקה או מרכז הדרכה טרם העבודה. ○ אין להניח ידיים או חלקי גוף בכיוון החיתוך. ○ שימוש במכשיר לחניכי י'-יב' ייעשה רק לאחר הסמכה פרטנית של מרכז השבט. 	<p>הוראות בטיחות</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ○ משקפי מגן ○ אוזניות מגן ○ מכנסיי עבודה ארוכים ○ חולצה עם שרוולים ארוכים ○ נעליים ○ מסכת אבק – בשיוף עץ ופיברגלס 	<p>לבוש</p>	<p>דיסק ידני 4.5 אינץ' (כולל נטען)</p>
<ul style="list-style-type: none"> ○ יש לעבוד עם מגן גיצים מחובר – אלא אם כן מקום העבודה אינו מאפשר. ○ יש לעבוד עם ידית מחוברת. ○ סוגי הדיסקים המותרים לשימוש: חיתוך ברזל, אבן משחזת, נייר, פלאפ, מברשת פלדה. ○ אין להשתמש בדיסק חיתוך לעץ. 	<p>הוראות בטיחות</p>	

צופי הים ישראל

<ul style="list-style-type: none"> ○ טרם העבודה יש להבטיח שהדיסק מקובע היטב למכשיר באמצעות אום הנעילה. ○ חובה לקבל תדרוך ממרכז השבט או אחראי האחזקה או מרכז הדרכה טרם העבודה. ○ בהשחזת עצמים קטנים יש לקבע אותם היטב. ○ בעבודות חיתוך של עצמים גדולים יש להשתמש במשור שורף 14 אינץ'. ○ יש להרחיק חומרים דליקים מסביבת העבודה. ○ יש לוודא שלמות דיסק החיתוך טרם השימוש. ○ יש להרחיק אנשים למרחק של שני (2) מטר לפחות. ○ טרם חיבור התקע לחשמל יש לוודא שהמכשיר כבוי. ○ אין להשתמש בדיסק גדול יותר מ-4.5 אינץ'. ○ יש לחבר פתקית קבועה לתקע המכשיר עם כיתוב "יש לוודא שהמכשיר כבוי טרם החיבור לחשמל" 		
<ul style="list-style-type: none"> ○ משקפי מגן ○ נעליים סגורות ○ אוזניות מגן 	לבוש	מסור גרונג לעץ
<ul style="list-style-type: none"> ○ יש ללמוד את הוראות השימוש של היצרן טרם השימוש. ○ בזמן העבודה יש להרחיק את הידיים מאזור המסור. ○ יש לקבע היטב את החפץ המנוסר. ○ יש לוודא תקינות כל מנגנוני המסור טרם השימוש. ○ יש להשתמש במכשיר לחיתוך עץ בלבד. 	הוראות בטיחות	
<ul style="list-style-type: none"> ○ מכנסיים ארוכים ○ חולצה עם שרוולים ארוכים ○ נעליים סגורות ○ מסכת ריתוך אלקטרונית תקינה ○ כפפות ריתוך 	לבוש	רתכת
<ul style="list-style-type: none"> ○ יש לעבוד עפ"י תקן 4348 על 2 חלקיו. להלן תמצית הוראות הבטיחות מהתקן: ○ טרם העבודה יש להכיר את הסכנות בעבודת הריתוך: התחשמלות, קרינה, כוויית, גזים נדיפים, אש. ○ אין להסתכל על אזור הריתוך ללא מסכה. ○ יש להשתמש במסכה אלקטרונית בלבד. ○ לפני תחילת העבודה יש לבדוק את תקינות המסכה. ○ לפני תחילת העבודה יש לבדוק את תקינות כבלי הריתוך. ○ יש להרחיק חומרים דליקים מסביבת הריתוך. ○ אין לרתך מעל גובה הראש. ○ אין לבצע עבודות ריתוך בחושך או בלילה מחוץ למבנה. ○ יש לוודא שיש מטפה כיבוי אש תקין ומוכן בקרבת מקום הריתוך. ○ יש להרחיק אנשים מסביבת הריתוך. ○ אין ללבוש בגדים רטובים או לחים בזמן הריתוך. ○ יש להשתמש בכלי ריתוך רק בתחומי המתח והזרם הנקובים שלהם. 	הוראות בטיחות	

צופי הים ישראל

<ul style="list-style-type: none">○ יש לכבות רתכת ללא השגחה.○ טרם הריתוך יש להסיר מהגוף תכשיטים, מפתחות וחלקי מתכת העלולים להוביל זרם.○ בזמן העבודה יש להציב "צופה אש" שתפקידו להיות נוכח בזמן העבודה ולתת את התגובה הראשונית במקרה של שריפה.○ יש לוודא שמקום הריתוך מאוורר.		
<ul style="list-style-type: none">○ משקפי מגן○ כפפות עבודה○ נעליים או סנדלים○ מסכת אבק○ אוזניות מגן	לבוש	מלטשת סרט שולחנית (שלייף סרט)
<ul style="list-style-type: none">○ יש לנקוט זהירות בזמן שיוף עצמים חדים, כגון חלקי מתכת.○ אין להשתמש במלטשת כשהסרט קרוע.○ בהחלפת סרט יש לשים דגש על כיוון הסיבוב של המכשיר ועל כיוון החיצים על הנייר.○ שיער ארוך – חובה לאסוף את השיער למניעת היתפסות השיער במכשיר.○ אין לעבוד עם שרשראות או חפצים תלויים על הגוף – למניעת היתפסותם במכשיר.○ יש ללבוש בגדים ללא שרוכים – למניעת היתפסותם במכשיר.○ אין לעמוד מול כיוון סיבוב המכשיר, יש לעמוד לצד המכשיר בלבד.	הוראות בטיחות	
<ul style="list-style-type: none">○ משקפי מגן○ כפפות עבודה○ נעליים או סנדלים○ אוזניות מגן	לבוש	אבן משחזת
<ul style="list-style-type: none">○ טרם השימוש יש לוודא שיש מגן גיצים במכשיר.○ אין לעבוד עם שרשראות או חפצים תלויים על הגוף – למניעת היתפסותם במכשיר.○ יש ללבוש בגדים ללא שרוכים – למניעת היתפסותם במכשיר.○ טרם השימוש יש להבטיח קיבוע ושלמות האבן המשחזת ע"י נקשה.○ טרם השימוש יש להבטיח קיבוע המכשיר לקרקע או לשולחן.○ בעבודה על עצמים קטנים – יש להשתמש בפלייר פטנט בעל נעילה ולא בפלייר רגיל.	הוראות בטיחות	
<ul style="list-style-type: none">○ משקפי מגן○ כפפות עבודה○ אוזניות מגן○ מכנסיים ארוכים	לבוש	מסור שורף לברזל

<ul style="list-style-type: none"> ○ נעליים סגורות ○ אין לעמוד מול הדיסק המסתובב – אלא לצידו. ○ יש לקבע היטב את העצם לפני החיתוך. ○ יש להקפיד שמגן הדיסק תקין, מקובע במקום ולא רופף. ○ יש להחזיק בידית אחיזה יציבה, בעמידה או במצב כריעה ומלמעלה. ○ יש לוודא שלמות הדיסק לפני השימוש. ○ יש להבטיח שהדיסק מקובע היטב לפני השימוש. ○ יש להרחיק חומרים דליקים מסביבת העבודה. 	הוראות בטיחות	
<ul style="list-style-type: none"> ○ נעליים או סנדלים ○ משקפי מגן – בעבודה על חלקי מתכת חלודים 	לבוש	מכונת שטיפה בלחץ (גרניק)
<ul style="list-style-type: none"> ○ כל שימוש במכשיר ייעשה לאחר תדרוך פרטני של מרכז השבט, בדגש על הסכנות שבשימוש. ○ לפני חיבור המכשיר יש לוודא שכבל החשמל, התקע והשקע יבשים ושאינם מחוברים באזור רטוב. ○ אין לכוון את המכשיר על בני אדם או חלקי גוף. ○ בסיום השימוש במכשיר יש לנתקו מהחשמל ורק לאחר מכן לקפלו. 	הוראות בטיחות	
<ul style="list-style-type: none"> ○ מכנסיים ארוכים ○ חולצה עם שרוולים ארוכים ○ כפפות לטקס או ניטריל ○ נעליים או סנדלים ○ משקפי מגן ○ מסכת חצי פנים בעלת סנן פעיל (יש להתאים את סוג הסנן לסוג החומר) 	לבוש	אקדח ריסוס צבע (פיסטולט)
<ul style="list-style-type: none"> ○ הכנה הצבע והמכשיר תהיה עם כל הלבוש המופיע למעלה. ○ השימוש יהיה במקום מאוורר היטב. ○ אין ללחוץ על ההדק כשהאקדח מכיוון לכיוון חלקי גוף. ○ בסיום השימוש יש לנקות היטב את המכשיר באמצעות מדלל הצבע. 	הוראות בטיחות	
<ul style="list-style-type: none"> ○ אוזניות מגן ○ נעליים סגורות ○ מסכת אבק (בשימוש לצור ליטוש) 	לבוש	מולטיטול
<ul style="list-style-type: none"> ○ יש לוודא כי הראש שלם, ישר ומקובע היטב. ○ יש לוודא כי כל מנגנוני המסור תקינים, לרבות מנגנון הקיבוע. ○ אין להניח ידיים ואצבעות בכיוון החיתוך. ○ יש לוודא את יציבות העצם הנחתך באמצעות קיבוע במלחציים או קליבות. 	הוראות בטיחות	

(5) שימוש בחומרים**החומרים המותרים לשימוש**

בטבלה 12 מוצגים החומרים המותרים לשימוש בשבטים; כל חריגה או צורך בשימוש בחומר נוסף מחייב את אישור אחראי הבטיחות הארצי לעבודות תחזוקה.

טבלה 12. החומרים המותרים לשימוש והמורשים להשתמש בהם

חומר	מורשה שימוש	נותן האישור ומתדרך
צבעים סינטטיים ופוליש	מכיתה ו' – בליווי מדריך; מכיתה ט' – לבד	ש"ש וצוות בוגר
שרפים, דבקים וחומרים דו-רכיביים	מכיתה ח' – בליווי מדריך; מכיתה י' – לבד *לכה דו-רכיבית – מכיתה ז'	ש"ש וצוות בוגר
חומרי ניקוי מרוכזים לכלי שיט	החל מכיתה ט'	מרכז בוגר

הוראות בטיחות לעבודה עם חומרים**הוראות בטיחות כלליות**

- א. יש לקרוא היטב וליישם את הוראות השימוש של יצרן החומר.
- ב. לפני תחילת העבודה יש לוודא שציוד המיגון שלם ותקין.
- ג. יש לנקוט משנה זהירות בפתיחת מיכלי צבע ומדללים.
- ד. כלי הקיבול שאליו מעבירים את החומר יהיה במצב שלם ויציב; אם משתמשים בחצי בקבוק שתייה בתור כלי קיבול, אין להשתמש בחצי העליון של הבקבוק.
- ה. אין להשאיר מיכלים או בקבוקי חומרים פתוחים ללא השגחה.
- ו. במקרה של פגיעה בעיניים או סימנים המופיעים על עור חשוף, תחילה יש לשטוף את האזור במים זורמים למשך 15 דקות, ולאחר מכן אם אין שיפור יש לפנות לגורם רפואי.
- ז. לפני עבודה עם חומר מסוים יש לקבל תדרוך של נותן האישור לשימוש (ראו: טבלה 11).
- ח. יש לשים לב למיגון הנדרש בכל עבודה בחומרים מעל גובה הראש (ראו: טבלאות 11–12).
- ט. בגמר העבודה אין להשתמש במדללים או בדלקים לניקוי ידיים וחלקי גוף מהחומרים. יש להשתמש רק בסבון או במשחה לניקוי ידיים.
- י. יש לוודא איורור בכל המקומות שבהם מתבצעת צביעה או עבודה עם חומרים.
- יא. בכל תחילת שנת פעילות, במסגרת ביקורת הנספח הימי לתיק הבטיחות השבטי תוגש רשימת חומרים המותרים לאחזקה ולשימוש בשבטים. כל חומר נוסף על רשימה זו, מחייב אישור אחראי הבטיחות הארצי.

י. בעבודות שבהן משתמשים ביותר מליטר (1) של חומר, ממונה הבטיחות השבטי לעבודות תחזוקה יפעיל שיקול דעת ולפי הצורך יחמיר את הנהלים כדי להקטין את החשיפה של העובד לחומרים המסוכנים.

טבלה 13. הוראות בטיחות בעבודה עם חומרים

הוראות בטיחות בעבודה עם חומרים		
<ul style="list-style-type: none"> ○ מכנסיים ארוכים (רק בעבודות ממושכות) ○ חולצה עם שרוולים ארוכים (רק בעבודות ממושכות) ○ כפפות לטקס או ניטריל ○ משקפי מגן – בעת מזיגת חומרים ובצביעה מעל גובה ראש 	לבוש	צבעים סינטטיים ופוליש*
<ul style="list-style-type: none"> ○ צביעה תיעשה בעזרת רולר או מברשת. ריסוס הצבע יבוצע רק על ידי מי שהוסמך לכך על ידי אחראי הבטיחות השבטי. ○ יש לנקוט משנה זהירות בעת פתיחת מיכל הצבע וסגירתו. ○ אין להשאיר חומרים פתוחים ללא השגחה. 	הוראות בטיחות	
<ul style="list-style-type: none"> ○ מכנסיים ארוכים ○ חולצה עם שרוולים ארוכים ○ כפפות ניטריל ○ משקפי מגן – בעת מזיגת חומרים ובצביעה מעל גובה ראש ○ עבודה במקומות לא מאווררים – מסכת חצי פנים בעלת סנן פעיל (יש להתאים את סוג הסנן לסוג החומר) ○ נעלים סגורות 	לבוש	שרפים, דבקים וחומרים דו-רכיביים*
<ul style="list-style-type: none"> ○ אין לאחסן את המקשה, הזרז והחומר באותו מקום. ○ חובה לעבור הסמכה לשימוש על ידי אחראי הבטיחות השבטי, לפני השימוש. 	הוראות בטיחות	
<ul style="list-style-type: none"> ○ מכנסיים ארוכים ○ חולצה עם שרוולים ארוכים ○ כפפות ניטריל כפולות או כפפות גומי רב-פעמיות ○ משקפי מגן ○ נעלים סגורות 	לבוש	חומרי ניקוי מרוכזים לכלי שיט
<ul style="list-style-type: none"> ○ אין לבצע עבודה עם חומצות מעל גובה הראש. ○ כל פגיעה בעיניים או סימנים המופיעים על עור חשוף, תחילה יש לשטוף את האזור במים זורמים למשך 15 דקות. לאחר מכן, אם אין שיפור במצב, יש לפנות לגורם רפואי. 	הוראות בטיחות	

*במדללים יש לנהוג עפ"י ההוראות של סוג החומר אותו הם משתמשים.

פרק 6. נספחים

(1) נספח שבט ימי לתיק בטיחות שבטי

נספח שבט ימי לתיק בטיחות שבטי (דף 1 מ-4)

הערה/פירוט	תקין / לא תקין	הבדיקה
רפואה		
	תקין / לא תקין	נמצא תיק מע"ר מרוענן לפי תקן משרד החינוך – במקום נגיש
מסמכי כלי שיט		
	תקין / לא תקין	כושר השיט של כל כלי השיט בתוקף
	תקין / לא תקין	ביטוח כל כלי השיט בתוקף
	תקין / לא תקין	קיים תיק המרכז את: רישיונות כושר השיט; רישיונות 21 של המדריכים, הש"ש והצוות בוגר; אישורי אחראי הבטיחות
	תקין / לא תקין	יש אישורי אחראי בטיחות בתוקף
	תקין / לא תקין	יש עותקים מנוילנים של רישיונות כושר השיט והביטוחים בכלי השיט
	תקין / לא תקין	תלויה במשרד טבלת ריכוז: כלי שיט + מועדי פקיעת תוקף כושר השיט + מועד פקיעת תוקף הפירוטכני; ביקורות נוספות הנדרשות (מלגזה, טסט וביטוח עגלת נגר, ביקורת מהנדס וכו')
מעגן		
	תקין / לא תקין	בירידה לרציף יש מדרגות או כַּבֵּשׁ (gang-way) תקינים
	תקין / לא תקין	דרך הגישה לכלי השיט העוגנים תקינה ובטוחה
	תקין / לא תקין	ארונות החשמל על הרציף שלמים ותקינים
חדר העבודה		
	תקין / לא תקין	הוראות הבטיחות (פרק 5 מאוגדן זה) תלויות בחדר העבודה
	תקין / לא תקין	החלקים הנעים של המכשירים ממוגנים
	תקין / לא תקין	משורטטים על הרצפה פסים בצבע בולט מסביב למכשירים קבועים
	תקין / לא תקין	יש מטפה כיבוי אש בחדר המלאכה
	תקין / לא תקין	הצבעים מאוחסנים במקום מאורר
	תקין / לא תקין	יש מערכת כיבוי אש אוטומטית או מותקנים אבקומטיים במקום האחסון של הצבעים
	תקין / לא תקין	יש אישורים בתוקף לכלי העבודה הקבועים
	תקין / לא תקין	יש שילוט: "כניסה לחניך בליווי מדריך", "חדר עבודה"

נספח שבט ימי לתיק בטיחות שבטי (דף 2 מ-4)

הערה/פירוט	תקין / לא תקין	הבדיקה
חדר עבודה (המשך)		
	תקין / לא תקין	חומרים מסוכנים מאוחסנים במקום נעול ולא בתוך מיכלי שתייה. מדללים יש לאחסון בארון ברזל.
	תקין / לא תקין	יש רשימה המרכזת את כל החומרים המוחזקים בשבט ומותרים לשימוש. הרשימה מאושרת אחת לשנה. אין להחזיק חומרים נוספים בשבט נוסף על רשימה זו.
	תקין / לא תקין	בחינה ויזואלית של כלי העבודה, ומיקום וצורת האחסון שלהם
	תקין / לא תקין	בדיקת של כל ציוד המיגון הנדרש לכלי העבודה הנמצאים בשבט
	תקין / לא תקין	כל כלי העבודה החשמליים עברו בדיקה ע"י חשמלאי.
כללי		
	תקין / לא תקין	הדלק מאוחסן במקום מאוורר, נעול ומרוחק מאש גלויה ובכמות מינימלית
	תקין / לא תקין	מיכלי הדלק מסומנים בכיתוב "בנזין"/"סולר"
	תקין / לא תקין	בנזין מאוחסן במכלים צהובים/כתומים וסולר מאוחסן במכלים כחולים
	תקין / לא תקין	יש מטפה כיבוי אש בקרבת מיכלי הדלק
	תקין / לא תקין	חבל הכננת תקין – אין עיקר קרוע ועובי החבל לא ירד ביותר מ-10%.
	תקין / לא תקין	בחלקים הנעים של הכננת יש מיגון חלקים נעים.
	תקין / לא תקין	תלויה בשבט מפת תחום הבית
	תקין / לא תקין	רשימת טלפונים למקרה חירום תלויה בשבט במקום גלוי. ברשימה כלולים: אחראי הבטיחות בשבט, הצוות הבוגר, הדרג המתנדב, הש"שינים וכוחות ימיים של ארגונים ושל אנשים נוספים באזור
	תקין / לא תקין	תקינות כללית של עגלות הנגרר
	תקין / לא תקין	יש בשבט מכשירי קשר תקינים, לפחות לפי כמות כלי שיט המלווים + 1
	תקין / לא תקין	בדיקה ויזואלית של התרנים, בדגש על הוואנטות
כלי השיט המלווים		
	תקין / לא תקין	יש חבלי גרירה בכל אחד מכלי השיט המלווים בקוטר 14 מ"מ ומעלה
	תקין / לא תקין	חבל החרטום של הסירה עומד בהגדרה: א. אורך כולל 30 ס"מ קצר מאורך כלי השיט. ב. קליעת עין בקצה החבל. ג. קוטר 14 מ"מ ומעלה.
	תקין / לא תקין	יש משולשי גרירה תקינים בכל אחד מכלי השיט המלווים
	תקין / לא תקין	כלי השיט המלווים מסודרים ונקיים
	תקין / לא תקין	יציאה לים עם כלי השיט המלווים ובדיקה כללית שלהן
	תקין / לא תקין	בדיקה ויזואלית של המנועים, בדגש על התושבות
ציוד בטיחות		

	תקין / לא תקין	בדיקה של ציוד אורות הניווט של כלי השיט
	תקין / לא תקין	חגורות ההצלה של השבט תקינות, לא קרועות ובעלות שתי (2) רצועות תקינות לפחות
	תקין / לא תקין	בדיקה מדגמית שהציוד הפירוטכני תקין ובתוקף
	תקין / לא תקין	מיקום האחסון של ציוד הפירוטכני עבר אישור של המלווה השבטי

נספח שבט ימי לתיק בטיחות שבטי (דף 3 מ-4)

האם נערכת בשגרה פעילות של אימוני יציאות / החפות בגלים? כן / לא

החוף שבו מתבצעת בשגרה פעילות של אימוני יציאות / החפות בגלים הוא _____.

נאמן הבטיחות השבטי בעבודות תחזוקה הוא _____.

כמות אביזרי הטרי-קולור (Three-Color-) בשבט _____.

הדרכת הבטיחות השנתית בעבודות תחזוקה למתנדבי שנת השירות נערכה/תיערך בתאריך _____.

הדרכת הבטיחות השנתית בעבודות תחזוקה לשכב"ג נערכה/תיערך בתאריך _____
(יש לצרף רשימת משתתפים)

האם תוחקרו תדרכו הבטיחות השנתיים של הש"שינים והשכב"ג? _____.

הדרכת הבטיחות השנתית בפעילות ימית לשכב"ג נערכה/תיערך בתאריך _____.

יש אישור קבוע לביצוע אימוני יציאות/החפות בגלים בחוף? כן / לא

יש לצרף לנספח זה את המסמכים האלה:

- נוהל שבטי להורדת והעלאת כלי שיט בממשה ושימוש בכננת;
- נוהל שבטי של הכנות לסערה;
- מפת תחום הבית השבטי ותחום הבית המורחב;
- אישור בדיקת מהנדס מכונות לכננת החשמלית;
- אישור בדיקת מהנדס מכונות למכשירי החשמל הרלוונטיים;
- נוהלי שבט פנימיים לפעילויות שלא מופיעות באוגדן הבטיחות (כמו יציאה משפך נחל הירקון, הורדת כלי שיט עם הכננת בהרצליה, הפלגה בתוך שטח נמל חיפה וכו');;
- רשימת חומרי אחזקה המותרים לשימוש;
- נוהל שבטי להורדת/העלאת תורן בלויטנית (אם יש לויטנית בשבט).

נספח שבט ימי לתיק בטיחות שבטי – ליקויים נוספים (דף 4 מ-4)

נושא	ליקוי	הערה

הערות:

תפקיד	שם מלא	חתימה
רכז השבט		
מבצע הביקורת – נציג מצוות צופי הים		
תאריך הביקורת		

2) טופס תחקיר לפעילות ימית חריגה

טופס תחקיר פעילות ימית חריגה (עמוד 1 מ-7)

פרטים כלליים

שם הפעילות	_____	שבת	_____
מפקד ההפלגה	_____	מספר אישור בטחוני	_____
מנהל התחקיר	_____	תאריך הפעילות	_____
	_____	טלפון	_____
	_____	תאריך התחקיר	_____

צפי חניכים

ה'	ו'	ז'	ח'	ט'	י'	יא'	יב'	צמ"ד

צוות בוגר ותפקידים

שם	תפקיד בשגרה	תפקיד בטיול אחראי בטיחות

יש להגיע לתחקיר עם תיק הפלגה הכולל את המסמכים הבאים:

- רישיונות כושר שיט של כל כלי השיט;
- תעודות ביטוח של כל כלי השיט;
- אישור תקינות ציוד גז בתוקף של חצי שנה;
- תקציב הפעילות;
- אישור ביטחוני;
- רישיונות משיט של מפקדי כלי השיט ומפקדי כלי השיט המלווים;
- אישור אחראי בטיחות של משרד התחבורה;
- רשימת טלפונים חשובים (מצורפת רשימה לדוגמה בנספחים, סעיף 5, מעודכנת לינואר 2020);
- תדרוך בטיחות בבישול על אש, תדרוך מפקד כלי השיט המלווים, תדרוך מפקדי כלי השיט, תדרוך חניכים, תדרוך נהג ועוד תדרוכים מתוכננים;
- רשימות מפליגים לפי כלי שיט (ניתן לשלוח גם לאחר התחקיר);
- ל"ז ההפלגה;
- רשימת בעיות רפואיות

המשך טופס תחקיר פעילות ימית חריגה (עמוד 2 מ-7)

כלי השיט

מפקד	תוקף ביטוח	כושר שיט לילה	תוקף כושר שיט	מספר	סוג	שם כלי השיט	
		כן / לא					1
		כן / לא					2
		כן / לא					3
		כן / לא					4
		כן / לא					5
		כן / לא					6
		כן / לא					7
		כן / לא					8
		כן / לא					9
		כן / לא					10
		כן / לא					11
		כן / לא					12
		כן / לא					13
		כן / לא					14

המשך טופס תחקיר פעילות ימית חריגה (עמוד 3 מ-7)

כלי שיט מלווים

מפקד	תוקף ביטוח	כושר שיט לילה	תוקף כושר שיט	מספר	הספק המנוע	סוג	שם כלי השיט	
		כן / לא						1
		כן / לא						2
		כן / לא						3
		כן / לא						4
כן / לא		האם לכל מפקדי כלי השיט וכלי השיט המלווים יש רישיון משיט בדרגה המתאימה ובתוקף?						
כן/לא	האם מפקדי סירות הליווי משמשים בתפקידי שגרה בשבט?							
כן/לא	האם למפקדי סירות הליווי יש ניסיון בליווי מפעלים?							

מפתח לסירות ליווי:

- על כל ארבעה (4) כלי שיט מפרש – כלי שיט מלווה אחד (1).
- ספינה מנועית + סירת מנוע – יכולות ללוות הפלגה של עד 12 סירות.
- כל הוספה של כלי שיט אחד (1) עד ארבעה (4) כלי שיט מפרש מחייבת כלי שיט מלווה נוסף.
- בגרירה מנהלתית עד 15 סירות – ספינה מנועית + סירת מנוע. על כל הוספה של כלי שיט אחד (1) עד חמישה (5) כלי שיט – יש לצרף כלי שיט מלווה נוסף. אם יש רק כלי שיט מלווה אחד – כל כלי השיט יצאו לים עם מכשיר קשר/טלפון נייד ויוגדרו כלי שיט ומפעיל שיכולים להגיע לכל נקודה על נתיב ההפלגה בזמן סביר.

המשך טופס תחקיר פעילות ימית חריגה (עמוד 4 מ-7)

לר"ז, מסלול ההפלגה, לינה

שעת השקיעה

שעת הזריחה

שעת שקיעת הירח ביום הראשון

שעת זריחת הירח ביום הראשון

הלינה				הפעילות הימית						
מספר שומרי לילה נדרש	סוג לינה**	האם הלינה והעגינה/ירידה בחוף תואמה?	כתובת מדויקת של מקום הלינה	אורך הלג במיילים ימיים	שטחי אש / שטחים סגורים בלג זה	מעגנות / חופים שבהם ניתן לרדת / לעגון במקרה הצורך בלג זה	סוג הפעילות*	יעד	מוצא	תאריך ושעה יציאה לים

האם תואמה לינה ועגינה במעגנות שלאורך הלגים במקרה של שינוי בתוכניות ההפלגה? כן / לא פירוט:

* סוג הפעילות הפלגה/ חתירה / הפלגת לילה / גרירה

** אופי הלינה לינת שטח / לינה במבנה

טופס תחקיר פעילות ימית חריגה (עמוד 5 מ-7)

עורף ההפלגה

טלפון עורף ההפלגה

_____ האם עורף ההפלגה מלווה את ההפלגה עם רכב מהחוף? כן / לא

_____ אם לא, האם עורף ההפלגה זמין להגעה עם רכב במקרה הצורך? כן / לא

אבטחה ורפואה

_____ מצטרף חובש להפלגה? כן / לא

_____ החברה שמטעמה הוזמן החובש

_____ האם הוזמן שומר לילה?

_____ החברה שמטעמה הוזמן שומר הלילה

אישורים

_____ האם הוגש אישור ביטחוני? כן / לא

_____ יש הנחיות מיוחדות באישור הביטחוני?

_____ האם הוזן אישור במערכת האישורים באתר הצופים? כן / לא

_____ המלווה השבטי וגזבר השבט אישרו את תקציב המפעל? כן / לא

לוגיסטיקה

_____ ציוד החניכים והאוכל מגיעים ליעד על גבי: סירות / ספינה / עגלת נגרר

_____ איך האוכל נשמר בזמן ההפלגה?

_____ האם קונים השלמת אוכל תוך כדי המפעל? כן / לא

_____ איך קונים את האוכל?

_____ כמות הדלק ואופן שינוע הדלק בפעילות

_____ האם יש בשבט כל הציוד להפלגה הארוכה על פי הכתוב בנוהל? כן / לא

נהיגה

_____ שם נהג הרכב האם עבר הכשרת נהיגה? כן / לא

_____ מספר הרכב מספר עגלת הנגרר

_____ תוקף ביטוח עגלת הנגרר תוקף רישיון עגלת הנגרר

_____ איך המרכזים הבוגרים חוזרים

_____ הביתה בסיום המפעל?

טופס תחקיר פעילות ימית חריגה (עמוד 6 מ-7)

בישול

באמצעות מה מבשלים? מיכל גז וכירה / מיכל גז וכלב גז / גזיות / מדורה

מספר עמדות הג"ס

אם הבישול באמצעות מיכל גז וכירה/ כלב גז, מה

תוקף בדיקת הגז? (תוקף של חצי שנה מהבדיקה)

אם הבישול באמצעות גזיות, האם יש מנגנון כדי

למנוע שימוש בגזיות נקב?

שם אחראי הבטיחות באש בפעילות

כשירות כלי השיט

מסדר בדיקת כלי השיט וציודם בוצע בתאריך

(ביציאה מתחום הבית המורחב חובה לבחון את כל

הואנטות של כלי השיט)

תקלות בכלי השיט שיש לטפל בהן לפני הפעילות

פערים בציוד שיש לטפל בהם לפני הפעילות

תדרוכים

תדרוך נהגים ייערך בתאריך

תדרוך מפקדי סירות ליווי ייערך בתאריך

תדרוך מפקדי הסירות ייערך בתאריך

תדרוך החניכים ייערך בתאריך

טופס תחקיר פעילות ימית חריגה (עמוד 7 מ-7)

ניהול סיכונים

שלב	סיכון	הערכת הסיכון	פעולות להפחתת הסיכון
הגעת החניכים והכנת הסירות		נמוך / בינוני / גבוה	
		נמוך / בינוני / גבוה	
		נמוך / בינוני / גבוה	
הפעילות בים		נמוך / בינוני / גבוה	
		נמוך / בינוני / גבוה	
		נמוך / בינוני / גבוה	
		נמוך / בינוני / גבוה	
זמן החוף והלינה		נמוך / בינוני / גבוה	
		נמוך / בינוני / גבוה	
		נמוך / בינוני / גבוה	
חיסול הסירות ופיזור החניכים		נמוך / בינוני / גבוה	
		נמוך / בינוני / גבוה	
		נמוך / בינוני / גבוה	
		נמוך / בינוני / גבוה	
נהיגה		נמוך / בינוני / גבוה	
		נמוך / בינוני / גבוה	

סיכום והנחיות של מנהל התחקיר		
אישור לביצוע הפעילות	מאושר	לא מאושר
שם מפקד ההפלגה	שם מנהל התחקיר	
חתימת מפקד ההפלגה	חתימת מנהל התחקיר	
תאריך	תאריך	

(3) טופס רשימת מפליגים

יש לשמור טופס זה במשך שנה

טופס רשימת מפליגים

תאריך היציאה לים _____ שם כלי השיט _____
 שעת היציאה _____ שעת החזרה _____

מספר	שם פרטי	שם משפחה	צ'קליסט הכנת סירה
1 (מפקד)			חגורות הצלה לכל המפליגים
2			מי שתייה
3			דלי
4			סכין
5			עוגן + חבל עוגן מאובטח
6			פקקים סגורים
7			גלגל הצלה
8			תורן דרוך + פינים וסיכות תקינים
9			הגה + לפחות 4 משוטים
10			ציוד פירוטכני בתוקף (פרט לקרוול)
11			חבלים ספייר
12			ערכת כושר שייט (עזרה ראשונה,
13			סולם, מצפן, רשיון וביטוח בתוקף)
14			בלילה – אורות ניווט (טריקולר)
אני מאשר שבדקתי את כלי השיט, הכלי תקין וכל הציוד נמצא.			
		<u>שם מפקד כלי השיט</u>	
		<u>חתימת מפקד כלי השיט</u>	

* שבטים רשאים להכין פורמט משלהם, אבל הוא חייב להחיל את כל תוכן מסמך זה.

(4) טופס תחקיר אירוע בטיחות

דוח תחקיר / דוח ראשוני לאירוע בטיחות

פרטים כלליים:

תאריך האירוע: לחץ כאן להזנת תאריך < שעת האירוע: שעה

תיאור כללי של האירוע: לחץ או הקש כאן להזנת טקסט

נזקים: לחץ או הקש כאן להזנת טקסט

עובדות:

- א. מזג האוויר: עוצמת הרוח; עוצמה; כיוון הרוח; כיוון; גובה הגלים: גלים.
- ב. תנאי תאורה: בחר
- ג. בעלי תפקידים: אחראי בטיחות: שם; מפקד כלי השיט: שם.
- ד. בעלי תפקידים אחרים: לחץ או הקש כאן להזנת טקסט
- ה. גיל/שכבה: גיל הצוות: גיל; גיל המפקד: גיל.
- ו. נסיון כללי של המפקד והצוות: לחץ או הקש כאן להזנת טקסט
- ז. מספר אנשי הצוות בכלי השיט: לחץ או הקש כאן להזנת טקסט
- ח. השתלשלות האירועים:
(1) לחץ או הקש כאן להזנת טקסט.

מסקנות (מידע המתגבש מהעובדות)

א. לחץ או הקש כאן להזנת טקסט.

לקחים (הצעות או הוראות מעשיות להמשך, כדי למנוע אירועים דומים)

א. לחץ או הקש כאן להזנת טקסט.

נוכחים בתחקיר: לחץ או הקש כאן להזנת טקסט.

תאריך התחקיר: לחץ כאן להזנת תאריך <

(5) דף טלפונים חשובים לפעילות ים חריגה

דוגמה לדף טלפונים חשובים לפעילות ים חריגה (נכון לדצמבר 2022)

טלפון	שם	גורם	
04-8693090	מס"ז בסיס חיפה – תיאום שטחי אש רה"ן-מכמורת		חיל הים
04-8514204	מס"ז אשדוד – תיאום שטחי אש מכמורת-זיקים		
08-6366208	מס"ז זירת ים סוף		
04-9540203	מבצעים שייטת 13 – תיאום מעבר וחירום		
03-6064286	מרכז חיזוי חיל הים		
050-6278022	ברק אנטוני	שיטור ימי תל אביב	שיטור ימי
050-5069628	טלפון כוננות	שיטור ימי תל אביב	
050-6273248	ערן אזרד	שיטור ימי חיפה	
050-5072084	צ'רלי	שיטור ימי אשקלון	
03-9756252	מבצעת נתב"ג		תעופה
054-7618877	ליאור קפלן	מנהל צופי הים ישראל	צוות צופי הים
054-5324132	עידו מור	רכז שבטי צופי הים	
058-5474542	רמי זמיר	אחראי לוגיסטיקה	
058-4944831	דולב לוי	מנהלת הבטיחות	
050-5556506	משה זינגר	יו"ר צופי הים ישראל	
		מרכז הנהגה	הנהגה
		ראש הנהגה	
		מרכז השבט	שבט
		מרכז ההדרכה	
		ראש השבט	
054-5592182	ללי שרון	כנרת	שבטי צופי הים
058-7801237	יואב זלשניק	חיפה	
052-6456084	טל אבן זהב	נתניה	
052-4041320	יואב גרושקה	הרצליה	
054-2445277	אופיר אלוני	תל-אביב	
052-7997272	רם חן	יפו	
054-6375500	עמית בכור	בת ים	
050-4254214	דני ואלך	ביה"ס לחינוך ימי טבריה	מועדונים ימיים
052-2812762	דרור לאובר	מרכז ימי החוף השקט חיפה	
052-4291180	רמי לבר	הימיה עכו	
052-3750185	אבירם חשמונאי	הימיה קציני ים עכו	
050-4303443	שליו זומר	דרך ים חיפה	
054-3906548	נמרוד פלצור	מנהל תחום הים עמותת אתגרים	
052-4298556	ארז אליהו	מועדון השיט שדות ים	
052-4687623	בר בוכניק	מועדון ימי חדרה	
054-5402098	שירה בונה	המרכז הימי מכמורת	
052-4796472	איציק רוזנברג	מבואות ים מכמורת	
054-8304302	עומר זהבי	בני הרצליה	
052-4626714	גיא ידין	בלו וייב הרצליה	
050-8585446	יוסי סוקולוב	דרך הים הרצליה	
054-4699927	יונתן ברסלר	סי טיים הרצליה / תל-אביב	
054-4567697	גיא אורן	מרכז דניאל לחתירה תל אביב	
050-7558125	קובי קוריאט	סיילור יפו	
052-2449256	אשר	מרכז ימי אשדוד	
054-6729155	שלמה	מרכז ימי אשקלון	
050-6212536	רוני זיסו	מעגן שביט חיפה	
04-8518501	תצפית נמל חיפה		
054-4341089	עופר סער	מרינה הרצליה	
052-3322992	עופר דובנוב	מרינה תל-אביב	
054-4722500	אילן	נמל יפו	
08-8517291	תצפית נמל אשדוד		
054-2440146	כפיר חודרה	מרינה אשדוד	
054-7221222	גדי	מרינה אשקלון	

(6) רשימת מטלות (צ'ק ליסט) לבדיקת כלי שיט

תחום	חלק נבדק	בדיקה	תקין/ לא תקין/ לא רלוונטי	הערה/פירוט	
גוף כלי השיט	תחתית וגוף כלי השיט	במצב תקין, ללא פגיעות וחורים			
	פקקי בידונים	יש פקקי בידונים מאובטחים לכלי השיט			
	לזבזת	תקינה ומקובעת היטב לגוף כלי השיט			
	ציר חרב	מחוזק, וללא חדירת מים			
	חרב	שלמה, עולה ויורדת, מערכת חבלי חרב תקינה			
	עוגני ואנטות	מקובעים היטב וללא חלודה			
	ציר הגה	מקובע היטב, ללא סדקים וללא חלודה			
	חבל ירכתיים וחרטום	חבלים שלמים, לא בלויים ושרופים בקצה/קלועים			
	זקף	שלם וצבוע			
	בנצ'ר (טבעת חיבור גלגלאות הראשי)	מקובע היטב, ללא סדקים וללא חלודה			
	בית עקב	מקובע היטב, ללא סדקים וללא חלודה; הברגים המגבילים את תנועת התורן קדימה ואחורה – שלמים ומקובעים			
	כנות מלגזים	מקובעות היטב לכלי השיט			
	מלגזים	שלמים ומאובטחים לכלי השיט			
	רצפה	שלמה, ללא סדקים או חורים			
	ספסלים	שלמים וצבועים			
	בולדוגים / וינץ חלוץ	שלמים ותקינים			
	תורן/תרנים	גוף התורן	גוף התורן שלם, ללא סדקים, ללא כיפופים וללא קורוזיה; ניטים וברגים מקובעים היטב ואינם רופפים		
		ואנטות	במצב תקין, ללא חלודה, ללא עיוותים וללא עיקרים קרועים; יש צינור גומי המגן מפני אזור חיבור הוואנטה לכלי השיט		
		פינים וסיכות	פינים וסיכות שלמים, ללא סדקים, ללא עיוותים וללא חלודה		
		כבלי טרפז	במצב תקין, ללא חלודה ועם עיקר אחד קרוע לכל היותר; יש גומי תקין המותח את הטרפזים מטה		
חיבור הוואנטות וכבלי הטרפז לתורן		מקובע היטב, ללא קורוזיה על הנירוסטה וללא קורוזיה על התורן			
מעלנים		שלמים, קצוות שרופים, העברת הכוח מחוברת בצורה תקינה			

צופי הים ישראל

		תקינים, מחוברים היטב לתורן, אביזר החיבור לתורן שלם, ללא סדקים, ללא קורוזיה וללא קורוזיה על התורן	גלגלאות המעלנים		
		ישרים, שלמים, ללא כיפופים, ללא סדקים, ללא קורוזיה; אין קורוזיה על התורן בנקודת חיבורם	מצליבים		
		שלם, ללא סדקים, ללא קורוזיה, ללא קורוזיה על התורן; מקובע היטב לתחתית התורן	עקב התורן		
		יש מצוף בראש התורן / החלק העליון של התורן מלא בחומר ציפה	ציפת התורן		
		שלם, ללא סדקים, ללא קורוזיה; אין קורוזיה על התורן בנקודת החיבור	מקור		
		נקי, שלם, ללא חורים, קרעים או נקודות פרומות	המפרש	מפרשים ואביזרי הפלגה	
		שלמים ותקינים	בתי השחיפים		
		מותקנים היטב על המפרש, בגודל המתאים, יש סופית גומי או איזולירבנד בקצוות	שחיפים		
		תקינות, מקובעות היטב, ללא קורוזיה	טבעות חיבור		
		קיימים על המפרש, באורך המתאים ושרופים בקצוות	פתילי צמצום		
		הגלגלאות תקינות, המיתרים שרופים בקצוות	מערכות הגלגלאות ומיתרי המפרשים		
		הגלגלאות תקינות, המיתרים שרופים בקצוות	בומצ'ק		
		החגורה שלמה, ללא קרעים וללא רצועות חסרות, ללא קורוזיה	חגורת טרפז		
		יש כמות מספקת של משוטים בהתאם לדגם כלי השיט; המשוטים שלמים, צבועים ומסומנים; המשוטים הקצרים מסומנים, העורית תקינה וללא פגמים בפיברגלס	משוטים		ציוד חתירה
		ההגה שלם, מחוזק, אינו רופף, הלוחית מחוזקת ועולה ויורדת, חבל הלוחית תקין, יש חבל אבטוח להגה, ההגה מסומן	הגה		
		יש 2 ידיות (קצרה וארוכה); הידיות שלמות, צבועות ומסומנות; הידניות מתאימות להגה	ידיות הגה		
		תקין ומסומן בשם ומספר כלי השיט	גלגל הצלה		
		במצב תקין, בתוקף, אינו רטוב ומנויילן	סט פירוטני	ציוד בטיחות	
		יש חבלים רזרביים שרופים בקצוות	חבלים רזרביים		
		יש סכין חדה	סכין		
		תקין, עם שרשרת וחבל באורך 40 מטר או עפ"י כושר השייט	עוגן		
		המסמכים מנויילנים ושמורים בתוך כלי אטום	רישון כושר שיט וביטוח	ציוד נוסף	
		הג'דיקנים שלמים, לא דולפים, בעלי חבל אבטוח ומסומנים	ג'דיקנים		
		הדלי שלם, מסומן ויש חבל אבטוח	דלי		

(7) טופס אישור תוכניות לפני עבודות תחזוקה

טופס אישור תוכניות לפני עבודות תחזוקה (עמוד 1 מ-3)

פרטים כלליים

שם מנהל הפרוייקט _____ שבט _____
שם כלי השיט _____ דגם כלי השיט _____
שכבת החניכים הצעירים ביותר שיהיו מעורבים בפרוייקט _____
משך הזמן המשוער הנדרש לביצוע הפרוייקט _____

תיאור של עבודת התחזוקה המתוכננת:

פירוט של כלי העבודה שבהן יעשה שימוש במהלך העבודה: (כל סוגי כלי העבודה, כולל כלי עבודה ידניים):

פירוט החומרים שבהם יעשה שימוש במהלך העבודה והכמויות:

פירוט סוג ציודי המיגון הנדרשים עפ"י הנהלים והכמויות:

טופס אישור תוכניות לפני עבודות תחזוקה (עמוד 2 מ-3)

שלבי העבודה המתוכננים:

<u>פעולות להפחתת הסיכונים</u>	<u>סיכונים</u>	<u>פירוט הפעולות</u>	<u>שלב</u>
			1
			2
			3
			4
			5
			6
			7
			8
			9
			10

טופס אישור תוכניות לפני עבודות תחזוקה (עמוד 3 מ-3)

סיכום והנחיות

מאושר / לא מאושר

_____	שם המתחקר
_____	תפקיד
_____	תאריך
_____	חתימה

(8) נספח לנוהל ספינה

בדיקות חובה לפני יציאה לים	צ'קליסט בדיקה חודשית - תאריך בדיקה: _____ בוצע עלי: _____
<ul style="list-style-type: none"> ✓ גובה וטיב שמן מנוע תקין ✓ הנעת מנוע ובדיקת תקינות פליטת מי הקירור ✓ בדיקת הצמדת המנוע קדימה ואחורה ✓ מתח טעינה תקין 13.8 וולט ✓ בוצע צ'קליסט חודשי בחודש האחרון 	<p>מנוע</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ גובה וטיב שמן מנוע תקין ☐ הנעת מנוע ובדיקת תקינות פליטת מי הקירור ☐ תא המנוע נקי משמן ויבש ממים ☐ יש לעבור על כל חבקים (בנדים) במערכות המנוע ☐ בדיקה ויזואלית של מסנן מי הים, יש לפתוח ולנקות את המסנן במידת הצורך ☐ בדיקת לאיתור נזילות במסנן מי הים <p>תשלובת</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ גובה וטיב שמן תשלובת תקין ☐ בדיקת הצמדת המנוע קדימה ואחורה
<p>מינימום ציוד ליציאה לים</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ערכת חלקי חילוף: בנדים בגדלים שונים, ערכת פילטרים למנוע, רצועה למשאבת מי ים-אלטרנטור, שמן מנוע, שמן תשלובת, שמן הגה, צינורית למילוי שמן הגה ✓ ערכת ציוד חירום: משאבת טבילה שיכולה להתחבר ישירות למצבר(עם תנינים), בוסטר, ערכת קלינים וטריזים, סמרטוטים, איזולרבנד חבלה, אפוקסי פלסטלינה, מטפים, עזרה ראשונה ✓ ערכת כלי עבודה: סט מפתחות פתוחים עד 24, סט בוקסות עד 24, 2 ג'בקות (פלייר פטנט), 2 מפתחות שוודי, מפתח צינורות, קטר חשמל, שפיץ פלייר, איזולירבנד, מברג שטוח, מברג פיליפס, סכין חדה, פטיש 	<p>ברזים</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ יש לפתוח ולסגור את כל הברזים הידניים בספינה <p>חשמל</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ מתח טעינה תקין 13.8 וולט במצברים (בזמן שהמנוע מונע) ☐ נעלי הכבל מחוברים היטב למצברים, ללא קורוזיה, ועם גריז / צבע ייעודי ☐ כבל מתח חוף תקין, ובדיקה מתח טעינה 13.8 ☐ אורות ניווט תקינים ☐ תאורה בכל הספינה תקינה ☐ החרטומן פועל היטב ומזיז את החרטום <p>בילג'</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ תקינות כל משאבות הבילג' (מקלחת, מדרגות, בור, 2 משאבות בתא המנוע, ירכתיים ימין, ירכתיים שמאל) ☐ הרמה פיזית של מצוף הבילג' בתא המנוע ובדיקת תקינות ההתראה <p>עוגן</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ אין פגמים או חלודה בשרשרת העוגן ובשקלי החיבור ☐ כננת עוגן תקינה – גם בהרמה וגם בהורדה – גם מקומי וגם מהקוקפיט ☐ כננת עוגן משתחררת בצורה ידנית
<p>דברים שמפקד הספינה צריך להכיר</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ פתחי וברזי מי הים ✓ מיקומי משאבות הבילג' ✓ אופן הפעלת משאבות הבילג' ✓ מיקום כלי העבודה ✓ מיקום ציוד החירום בספינה ✓ מיקום חלקי החילוף בספינה ✓ היכרות עם מיקומי המצברים בספינה ✓ היכרות עם לוח המפסקים ומערכת החשמל ✓ היכרות עם תקלות בספינה ומצבה הטכני (לאחר שיחה עם מרכז השבט) 	<p>ציוד</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ ציוד פירוטכני בתוקף ☐ בדיקת מינימום ציוד ליציאה לים ☐ ציוד עפ"י המוגדר בכושר השייט ☐ בדיקת תקינות המטפים (תלויים במקומם, לחץ תקין, תוקף בדיקה, אין חלודה) <p>מים מתוקים</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ משאבת המים המתוקים תקינה ☐ המים המתוקים טעימים לשתייה ☐ הכלרת המיכל האחרונה בוצעה בשנה האחרונה. תאריך ביצוע אחרון _____ <p>הגה</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ סיבוב ההגה ובדיקה פיזית של תקינות מהלך בוכנת הגה ☐ אין נזילות שמן ממשאבת ההגה ומבוכנת ההגה <p>כללי</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ הספינה נקייה ומסודרת ☐ ירידה למים ובדיקה פיזית של המדחף, חרטומן ושל דף ההגה פעם בחצי שנה. תאריך ביצוע אחרון _____ ☐ בדיקת תקינות של משאבת (גורס) השירותים ☐ ניקוז מסנן מפריד מים-דלק (ספרטור)

(9) נספח לנוהל סירת מנוע

בדיקות חובה לפני יציאה לים	צ'קליסט בדיקה חודשית - תאריך בדיקה: _____ בוצע ע"י: _____
<ul style="list-style-type: none"> ✓ הנעת מנוע ובדיקת תקינות פליטת מי הקירור ✓ בדיקת הצמדת המנוע קדימה ואחורה ✓ אורות ניווט תקינים ✓ טרוטל תקין, נעצר בניוטרל ולא רופקשה מידי ✓ חבל ומשולש גרירה תקינים ✓ חבל חרטום תקין ✓ משאבת בילג' תקינה- במידה ואינה תקינה על מרכז השבט לאשר יציאה עם דלי לריקון מים. ✓ מכסה המנוע נעול במקומו ✓ בידונים מנופחים היטב ✓ בוצע צ'קליסט חודשי בחודש האחרון 	<p>מנוע</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ גובה וטיב שמן מנוע תקין ☐ הנעת מנוע ובדיקת תקינות פליטת מי הקירור ☐ תושבות תקינות וללא חלודה ☐ מכסה המנוע נעול במקומו ☐ מדחף תקין וללא עיקומים או שברים ☐ בדיקת טרים תקין <p>תשלובת</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ בדיקת הצמדת המנוע קדימה ואחורה ☐ טרוטל תקין, נעצר בניוטרל ולא רופקשה מידי <p>חשמל</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ נעלי הכבל מחוברים היטב למצברים, ללא קורוזיה, ועם גריז / צבע ייעודי ☐ אורות ניווט תקינים ☐ מכשיר קשר תקין <p>בילג'</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ תקינות משאבות הבילג' <p>עוגן</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ אין פגמים או חלודה בשרשרת העוגן ובשקלי החיבור ☐ חבל עוגן תקין ומאובטח לסירה <p>ציוד</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ ציוד פירוטכני בתוקף ☐ בדיקת מינימום ציוד ליציאה לים ☐ ציוד עפ"י המוגדר בכושר השייט ☐ בדיקת תקינות המטפים (תלויים במקומם, לחץ תקין, תוקף בדיקה, אין חלודה) <p>הגה</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ סיבוב ההגה ובדיקה פיזית של תקינות מהלך בוכנת הגה ☐ אין נזילות שמן ממשאבת ההגה ומבוכנת ההגה ☐ אין נקישות בזמן סיבוב ההגה (מצביע עם מחסור בשמן) <p>כללי</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ סירת המנוע נקייה ומסודרת ☐ בידונים מנופחים היטב וסגורים ☐ השרוולים תקינים ואטומים ולא מכניסים מים לסירה ☐ חבל ומשולש גרירה תקינים
מינימום ציוד ליציאה לים	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ערכת חלקי חילוף: משאבה לניפוח הבידונים, בנדים לצינורית דלק, שמן מנוע, שמן הגה, צינורית למילוי שמן הגה, צינורית דלק חלופית (עם אגס), צינורית תדלוק. ✓ ערכת כלי עבודה תקינים: ג'בקה (פלייר פטנט), סכין חדה, מברג שטוח, מברג פיליפס, איזולירבנד. 	
דברים שמפקד הספינה צריך להכיר	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ מיקום כלי העבודה ✓ מיקום ציוד כושר השייט ✓ מיקום חלקי החילוף בסירת המנוע ✓ היכרות עם תקלות בסירה ומצבה הטכני (לאחר שיחה עם מרכז השבט) ✓ הפעלת מערכת החשמל (מפסק ראשי, מכשיר קשר, אורות ניווט, משאבת בילג') 	

